

Planbureau-werk in uitvoering

Projectverslagen 2003

Programma 394 – Natuurplanbureaufunctie

J.W. Eimers
(samenstelling)

Werkdocument 2004/04

Natuurplanbureau, vestiging Wageningen

Wageningen, 2004

Reeks 'Planbureau-werk in uitvoering'

Projectverslagen 2003

Programma 394 – Natuurplanbureaufunctie

J.W. Eimers
(samenstelling)

Werkdocument 2004/04

Natuurplanbureau, vestiging Wageningen

Wageningen, 2004

De reeks 'Planbureau – werk in uitvoering' bevat tussenresultaten van het onderzoek van de uitvoerende instellingen voor het Natuurplanbureau. De reeks is een intern communicatiemedium en wordt niet buiten de context van het Natuurplanbureau verspreid. De inhoud van dit document is vooral bedoeld als referentiemateriaal voor collega-onderzoekers die aan planbureauproducten werken. Citeren uit deze reeks is dan ook niet mogelijk. Zodra eindresultaten zijn bereikt, worden deze ook buiten deze reeks gepubliceerd. De reeks omvat zowel inhoudelijke documenten als beheersdocumenten.*

* Uitvoerende instellingen: Rijksinstituut voor Kust en Zee (RIKZ), Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM), Rijksinstituut voor integraal Zoetwaterbeheer en Afvalwaterbehandeling (RIZA) en Wageningen Universiteit en Researchcentrum (WUR)

Werkdocument 2004/04 is gekwalificeerd als status C. Dit document is geaccepteerd door Paul Hinssen, opdrachtgever namens het Milieu- en Natuurplanbureau.

Betekenis Kwaliteitsstatus

Status A: inhoudelijke kwaliteit is beoordeeld door een adviseur uit een zogenoemde referentenpool. Deze pool bestaat uit onafhankelijke adviseurs die werkzaam zijn binnen het consortium RIKZ, RIVM, RIZA en WUR

Status B: inhoudelijke kwaliteit is beoordeeld door een collega die niet heeft meegewerkt in het desbetreffende projectteam

Status C: inhoudelijke kwaliteitsbeoordeling heeft (nog) niet plaatsgevonden

©2004 **Natuurplanbureau, vestiging Wageningen**
Postbus 47, 6700 AA Wageningen
Tel.: (0317) 47 78 45; fax: (0317) 42 49 88; e-mail: info@npb-wageningen.nl

Project 394 – 230022-02

[NPB Werkdocument 2004/04 – juli 2004]

Werkdocumenten in de Reeks 'Planbureau - werk in uitvoering' worden uitgegeven door het Natuurplanbureau, vestiging Wageningen. Informatie: (0317) 47 78 45; e-mail: info@npb-wageningen.nl

Website: www.natuurplanbureau.nl

Voorwoord

In 2003 heeft Wageningen UR weer een groot aantal projecten uitgevoerd in het kader van het WOT programma 394 (Natuurplanbureaufunctie). De resultaten van deze projecten hebben alle hun weg gevonden in de diverse producten van het Natuurplanbureau, zoals de jaarlijkse Natuurbalans, verschillende ad hoc adviezen, werkdocumenten en planbureaustudies.

Ter verantwoording van de besteding van de beschikbare middelen is voor elk project een beknopt verslag gemaakt. Deze verslagen zijn hier gebundeld. In elk verslag staan voor het desbetreffende project de administratieve gegevens en een beknopte inhoudelijke beschrijving van het doel en het behaalde resultaat.

Paul Hinssen

Inhoud

Projectnr.	Projectleider	Projecttitel	Pag.
230003-01	Karin Sollart	Trekkerteam NB 2003	9
230003-02	Nanny Gijsen	Natuurcompensatie	11
230003-03	Mirjam Broekmeyer	Flora- en Faunawet	12
230003-04	Willemien Geertsema	Evaluatie EHS beleid	13
230003-05	Marlies Sanders	NPB-particulierbeheer	14
230003-06	Annette Willemen	Logistieke ondersteuning NB03	15
230003-07	Marjon Hinssen	Dataleverantie NB2003	16
230003-10	Karin Sollart	Thema Klimaat	17
230003-11	Irene Bouwma	Bijdrage NB03	19
230003-12	Arjan Koomen	Evaluatie van het Landschap	20
230003-13	Paul van der Wielen	Rood-Groen	21
230003-14	Bianca Nijhof	Natuurwinst EHS	22
230003-15	Paul Opdam	Bijdrage NB2003 klimaat en natuur	25
230003-16	Judith Klostermann	Natuurbalans: zoet-zout	26
230003-17	Anjo de Jong	Kosteneffectiviteit Natuurbalans	27
230003-18	Joep Dirkx	Horizonvervuiling verstedelijking	28
230003-19	Joost Tersteeg	Vorbereiding Natuurbalans 2004	29
230005-01	Bram ten Cate	Bijdrage aan Natuurcompendium	30
230006-01	Peter Reijnders	IWC	31
230006-02	Peter Reijnders	ASCOBANS	33
230006-03	Judith Klostermann	Evaluatie waterbeleid	35
230007-01	Wiebren Kuindersma	PB-studie Natuurbescherming	36
230007-02	Wiebren Kuindersma	Ondersteuning Assessment	37
230008-01	Hans Farjon	Graadmeters, data en modellen - Landschap	38
230008-02	Harm Houweling	Kwaliteit modellen	40
230008-03	Richard Exaltus	Pilot gaafheid landschap	42
230009-02	Harry Dijkstra	MKGR 2003 aansturing en coördinatie	43
230009-03	Harry Dijkstra	Monitoring- en evaluatieprogramma Agenda Vitaal Platteland	44
230009-04	Jaap van Os	MKGR datavoorziening	45
230009-06	Jan Clement	MKGR 1 ^e Bosstad	47
230009-07	Harry Dijkstra	ME-AVP Interbeat	48
230009-08	Harry Dijkstra	ME-AVP Indicatoren	49
230009-09	Jaap de Gruiter	Handboek monitoring	50
230009-10	Eddy Weeda	Atlas plantengemeenschappen	51
230009-11	Erik Westein	MKGR-milieu 2003	53
230009-12	Lammert Kooistra	ME-AVP informatie	55
230010-01	Marjon Hinssen	Kleine adviezen	56
230010-02	Dirk Wascher	Landschap sub project	57
230011-01	Paul Hinssen	Maatschappelijke betekenis	58
230011-02	Ine Neven	Graadmeters mensen-natuur	59
230011-04	Rien Reijnen	Afronding mobiliteitsrapport	61
230011-05	Fransje Langers	Invloed vervuiling kustgebied	62
230011-06	Madeleine van Mansfeld	Moment in het Renkumse Beekdal	64
230012-01	Wiebren Kuindersma	Bestuurlijke trends	65
230012-02	Esther Turnhout	Positionering NPB	67
230012-03	Florence van den Bosch	Institutionele context	68
230012-05	Florence van den Bosch	Natuur en beleidsprocessen	70
230012-06	Florence van den Bosch	Vorbereiding natuurbalans	72
230012-07	Froukje Boonstra	Governance of Nature	73
230013-01	Saskia Ligthart	Projectleiding Kosteneffectiviteit	74

Inhoud

230014-01	Wim Lammers	Ontwikkeling Quick Response Functie	76
230015-01	Rijk van Oostenbrugge	Beleidswijzigingen EHS	77
230015-02	Wim Lammers	Quick Response Adviezen	78
230016-01	Hans Farjon	Groen in en om de stad	79
230016-02	Hans Farjon	Bijdrage Landschap Nota Ruimte	81
230016-03	Joop Spijker	Haalbaarheid gebruik DGG NPB (zie ook LEI 20109)	82
230017-01	Harm Houweling	Kennismanagement NPB-W	84
230017-02	Jan Klijn	ARK	86
230017-03	Bram ten Cate	Kwaliteit medewerkers	87
230017-04	Harm Houweling	Kwaliteitssysteem NPB-W	88
230018-01	IMP Communicatie	Bram ten Cate	89
230019-01	Paul Hinssen	Gegevensvoorziening MNP	90
230019-02	Lammert Kooistra	Duurzame informatie NPB	91
230020-01	Florence van den Bosch	MVK-6	93
230021-01	Marjon Hinssen	Secretariaat NPB	94
230022-01	Paul Hinssen	NPB Management	95
230311-01	Anne Oosterbaan	Meetnet Kleine Landschappen	97
LEI 20021	Tanja de Koeijer	Onderbouwend onderzoek	98
LEI 20022	Tanja de Koeijer	TA Agrarisch Natuurbeheer	99
LEI 20023	Tanja de Koeijer	Bijdrage Tanja NB03	100
LEI 20031	Aris Gaaff	Kosteneffectiviteit NB03 Fase I	101
LEI 20032	Marcel Betgen	Logistieke ondersteuning NPB	102
LEI 20035	Hans Leneman	Detachering Hans Leneman	103
LEI 20062	Aris Gaaff	Kosteneffectiviteit NB03	104
LEI 20072	Hans Leneman	Platform Definitie Natuurkosten	105
LEI 20097	Piet Rijk	Effect Prioriteitsverlegging Rijksoverheid	106
LEI 20109	Marieke Strookman	Databank gemeentelijk groenbeheer (zie ook Alterra 230016-03)	107
LEI 20111	Hans van Meijl	Duurzaamheidsverkenning	108
LEI 20112	Tanja de Koeijer	Kennismanagement NPB-W	109
LEI 20130	Teunis van Rheenen	Interim management Kosteneffectiviteit	110
LEI 20141	Aris Gaaff	Projectmatige inzet LEI t.b.v. NPB	112
LEI 20145	Hans Leneman	Platform Definitie Natuurkosten (vervolg)	113
LEI 20150	Floor Brouwer	Programmamanagement	115
LEI 20175	Martien Voskuilen	MKGRis	117
LEI 20178	Marc-Jeroen Bogaardt	EU-geldstromen voor natuur	118
LEI 20185	Jan Luijt	Koerswijziging Natuurbeleid	119
LEI 30003	Aart van den Ham	Workshop Agrarisch Natuurbeheer	120
LEI 30087	Karel van Bommel	CBS Natuurkosten	122
LEI 62782	Jan Luijt	Ruimtedruk	123
LEI 62835	Raymond Schrijver	Metten effectiviteit Agrarisch natuurbeheer	124
PRI 710031901	Pieter Vereijken	Thema coördinatie Landbouwkundige expertise	125
PRI 710031902	Pieter Vereijken	Integrale hoofdstructuur	126
PRI 710030903	Hein Korevaar	Programmamanagement	127
PRI 710030904	Hein Korevaar	Graslandecologisch data en agrarisch natuurbeheer	128
PRI 710031905	Pieter Vereijken	Ruimtelijke samenhang biodiversiteit	130
PRI 720013000	Martin Jansen	Technische kwaliteit NPB-modellen	131

Programma 394
Natuurplanbureaufunctie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Wettelijke producten*)
Projecttitel: Trekkersteam NB 2003
Projectnummer: 230003-01
Projectleider: Karin Sollart
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Het uitbrengen van de Natuurbalans 2003 geeft voor 2003 inhoud aan de wettelijk taak die beschreven is in artikel 17a lid 2 van de "Wet van 24 december 1997, houdende regelen ter instelling van de Natuurplanbureaufunctie". Het RIVM (inmiddels Milieu- en Natuurplanbureau) "brengt jaarlijks aan Onze Minister een wetenschappelijk rapport uit, waarin, mede in het licht van in eerdere rapporten beschreven ontwikkelingen, de stand van zaken in de beleidsuitvoering, de voortgang en nieuwe ontwikkelingen worden beschreven. Indien zich onvoorzien een omstandigheid voordoet die belangrijke gevolgen kan hebben voor de ontwikkeling van natuur, bos en landschap op langere termijn, neemt het RIVM, indien Onze Minister daarom verzoekt, in een rapport tevens een beschrijving op van die mogelijke ontwikkeling."

In de Kaderbrief 2003-2006 zijn de vragen voor 2003 nader uitgewerkt. Het speciale thema was dit jaar: natuur en klimaat.

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

Eindresultaat van het project was de oplevering van een boekje Natuurbalans 2003, een Nederlandstalige brochure of samenvatting en een Engelstalige samenvatting, als ook presentaties aan diverse doelgroepen.
Het boekje is daarnaast integraal op Internet gezet.

Naast bovengenoemde producten is een aantal achtergronddocumenten gemaakt door de diverse deelprojectmedewerkers. De opgenomen data zijn middels factsheets of anderszins geborgd.
Daarnaast zijn enkele artikelen in (wetenschappelijke) tijdschriften gepubliceerd.

Tenslotte is begonnen met voorbereidingen voor het project Natuurbalans 2004 en is tevens een draaiboek 'Natuurbalans' met richtlijnen voor proces en archivering opgesteld.

Verschenen rapportages:

Natuurbalans 2003:
MNP-RIVM Kluwen, Alphen a/d Rijn
Draaiboek Natuurbalans:
Werkdocument 2003/19
K.M. Sollart / m.m.v. M.A.G. Hinssen

Startdatum: 01-01-2003
Einddatum: 31-12-2003
Totaal projectbudget in 2003 (€) €212.839
Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar
Co-financierende partij: geen
Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement

**Programma 394
Natuurplanbureaufunctie**

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Wettelijke producten*)
Projecttitel: Natuurcompensatie
Projectnummer: 230003-02
Projectleider: Nanny Gijsen
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Hoe wordt het natuurcompensatie in principe toegepast in de praktijk. Allereerst analyse van juridische en beleidskaders waarin compensatiedoelstellingen geformuleerd zijn. Vervolgens analyse praktijkcursussen waarbij onderweg is welke kaders toegepast zijn. Wat de knelpunten zijn bij uitvoering en in hoeverre uitvoering voldoet aan de doelstelling van de doorlopen kaders.

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

-geen centrale registratie van natuurcompensatieplichtige projecten, informatie is versnipperd.
-natuurcompensatieplichtige projecten doorlopen langdurig en slepend project. Er is veel onderhandelingsruimte, waarbij compensatie weinig prioriteit krijgt.
-het vinden van geschikte compensatie locaties is complex en lastig.
-weinig projecten zijn volledig uitgevoerd. Monitoring & evaluatie vindt zelden plaats. Het is niet mogelijk om compensatie de negatieve gevolgen van een genomen ingreep daadwerkelijk opheft. Er is een duidelijk open eind aan de uitvoering van compensatie

Verschenen rapportages:

Natuurcompensatie. Hoe werkt het in de praktijk?
Werkdocument 2003/13
J.J.C. Gijsen
R. van Dam
A.H. Prins

Startdatum: 01-01-2003
Einddatum: 31-12-2003
Totaal projectbudget in 2003 (€) €42.484
Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar
Co-financierende partij: geen
Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Programma 394
Natuurplanbureaufunctie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Wettelijke producten*)
Projecttitel: Flora- en Faunawet
Projectnummer: 230003-03
Projectleider: Mirjam Broekmeyer
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Achterhalen van werking artikel 75 Ffwet in praktijk; procedurele werking en ecologische effectiviteit

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten

- Rapport
- toelichting resultaten binnen LNV werkgroep soortenbeleid
- interne lunchlezing Alterra Landschap tussen de middag

Verschenen rapportages:

Broekmeyer, Ottburg & Kistenkas 2003. Flora- en faunawet. Toepassing van artikel 75 in de praktijk. NPB-werkdocument 2003/14

Startdatum: 01-01-2003

Einddatum: 31-12-2003

Totaal projectbudget in 2003 (€) €40.553

Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar

Co-financierende partij: geen

Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Programma 394
Natuurplanbureaufunctie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Wettelijke producten*)
Projecttitel: Evaluatie EHS beleid
Projectnummer: 230003-04
Projectleider: Willemien Geertsema
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Doel was het natuurbeleid t.a.v. de EHS en de VHR te evalueren. Bij de uitvoering is zowel aandacht aan de realisatie van kwantitatieve taakstellingen (hoeveel hectares begrensd, aangekocht en ingericht) als aan de kwalitatieve taakstellingen (neemt de versnippering af, wat is rol van agrarisch natuurbeheer hierin). Bij de VHR evaluatie is vooral gekeken naar voortgang van aanwijzing en eigendomssituatie van de Natura2000 gebieden.

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

Bijdragen aan de Natuurbalans 2003 (hoofdstuk 6 en 7)

Verschenen rapportages:

Geertsema, W., Bouwma, I., Daamen, W. en Meeuwssen, H. (in press). Evaluatiebeleid EHS en VHRgebieden; Achtergrond rapportage bij de Natuurbalans 2003;NPB-werkdocument 2003/24

Startdatum: 01-01-2003
Einddatum: 31-12-2003
Totaal projectbudget in 2003 (€) €31.116
Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar
Co-financierende partij: geen
Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

**Programma 394
Natuurplanbureaufunctie**

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Wettelijke producten*)
Projecttitel: NPB-particulierbeheer
Projectnummer: 230003-05
Projectleider: Marlies Sanders
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Een doelstelling van het beleid is, dat in 2018 de EHS volledig is ingericht en dat de gewenste natuurkwaliteit is bereikt (Nota Natuur voor Mensen, Mensen voor Natuur). Door het achteruitgaan van de economie ligt de nadruk van de politieke partijen momenteel op het begrotingstekort en wordt er bezuinigd op natuur en milieu. Minister Veerman heeft geen geld meer voor aankoop van gronden maar wil het concept van de EHS niet verlaten. Zijn voorstel is daarom de grond niet meer aan te kopen maar het door particulieren te laten beheren. Er zijn nog steeds vragen bij de effectiviteit van agrarisch natuurbeheer en of particulieren wel hoogwaardige natuur kunnen beheren. Doel van het project is inzicht krijgen in wie die particulieren zijn, wat ze motiveert, welke pakketten ze afsluiten, welke knelpunten ze ondervinden en wat de effecten zijn van hun inspanningen. Het gaat daarbij om particuliere terreinbeheerders van bestaande natuur, agrarische natuur, nieuwe natuur, maar ook particulieren in samenwerkingsverbanden zoals nationale parken en particulieren die natuur van TBO's beheren.

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

Feiten en cijfers over particulier natuurbeheer.
Kennisoverdrachtactiviteiten: zie natuurbalans en rondsturen achtergronddocument.

Verschenen rapportages:

- Natuurbalans 2003 (onderdelen van hoofdstuk 6)
- Achtergronddocument: Beleidsevaluatie agrarisch en particulier natuurbeheer voor de Natuurbalans 2003; NPB-werkdocument 2003/16

Startdatum: 01-01-2003
Einddatum: 31-12-2003
Totaal projectbudget in 2003 (€) €49.339
Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar
Co-financierende partij: geen
Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Programma 394
Natuurplanbureaufunctie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Wettelijke producten*)
Projecttitel: Logistieke ondersteuning NB03
Projectnummer: 230003-06
Projectleider: Annette Willemen
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Inhoud project

Binnen dit project wordt voor de productie van de NB2003 logistieke ondersteuning gegeven:

1. Bij de inwinning, beheer en uitwisseling van geografische data die ten grondslag liggen aan de indicatoren te publiceren in de NB2003 (datalogistiek).
2. Bij het aanlevering van de indicatoren, in de vorm van kaarten en grafieken door projectleiders van Alterra aan het IMP/RPT van het RIVM (redactie en productielogistiek), dit conform de door het RPT gestelde eisen en richtlijnen

Doelstelling project

- Geografische data, nodig voor NB2003, inwinnen, eventueel verwerken, opslaan en beheren.
- Kaarten en grafieken van Alterra voor de Natuurbalans 2003 aanleveren aan het RPT.

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

Alle kaarten, grafieken en figuren, die door Alterra moesten worden aangeleverd, zijn vóór de afgesproken datum in definitieve vorm en in het juiste formaat aangeleverd aan het IMP-RPT.

Verschenen rapportages

De losse indicatoren zijn ontsloten via de indicatorenencatalogus op de homepage van het natuurplanbureau.

Het eindproduct, de Natuurbalans 2003, is in september 2003 uitgekomen en gepresenteerd aan de vaste Kamercommissie.

Startdatum: 01-01-2003

Einddatum: 31-12-2003

Totaal projectbudget in 2003 (€) €20.059

Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar

Co-financierende partij: geen

Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Programma 394
Natuurplanbureaufunctie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Wettelijke producten*)
Projecttitel: Dataleverantie NB2003
Projectnummer: 230003-07
Projectleider: Marjon Hinssen
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Dit project had als doel de daadwerkelijke dataleverantie van externe organisaties voor de natuurbalans 2003 te regelen, met name van LASER en DLG

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

Data zijn geleverd.

Verschenen rapportages:

Geen afzonderlijke rapportage. Resultaten zijn verwerkt in de Natuurbalans 2003.

Startdatum: 01-01-2003

Einddatum: 31-12-2003

Totaal projectbudget in 2003 (€) €22.436

Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar

Co-financierende partij: geen

Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Programma 394
Natuurplanbureaufunctie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Wettelijke producten*)
Projecttitel: Thema klimaat
Projectnummer: 230003-10
Projectleider: Karin Sollart
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

De bij de projectleden aanwezige kennis op het gebied van klimaatverandering en effecten is beschikbaar gemaakt voor het thema klimaat van de Natuurbalans 2003. Het ging daarbij om deze kennis (klimaatverandering, effecten op biodiversiteit, relatie met versnippering en effectiviteit van het natuurbeleid door klimaatverandering) te gebruiken voor de beantwoording van de volgende vragen (zie notitie Hans Farjon 8-11-2002):

1. Welke veranderingen worden verwacht en met welke effecten en op welke termijn?
 - a) Wat zijn de drijvende krachten op internationale schaal? Welke klimaatsscenario's zijn het meest relevant en in hoeverre bestaat consensus over de te verwachte ontwikkelingen (geef een bandbreedte).
 - b) Wat zijn de drijvende krachten voor Nederland? Wat betekenen mondiale/europese klimaatscenario's voor Nederland in termen van de externe factoren: (1) klimaat (temperatuur, neerslag, wind weersextremen), (2) stofbalansen van atmosfeer, hydrosfeer en lithosfeer, (3) zeespiegel en (4) wateraanvoer van grote rivieren. Hierbij dient men te realiseren dat de verwachtingen voor West-Europa redelijk eensluidend zijn, maar dat toepassing op Nederland veel meer onzekerheid biedt.
 - c) Wat zijn de te verwachte effecten van veranderingen in externe factoren voor de kustmorfologie (duin en wad) en de waterhuishouding (verdroging, berging, afvoeren) van Nederland.
2. Wat zijn daarvan de consequenties voor de natuur (soorten en ecosystemen),
 - a) Wat zijn de reeds waarneembare effecten van klimaatsverandering en daar aan gerelateerde veranderingen in externe factoren, kustmorfologie en waterhuishouding op soorten en ecosystemen binnen Nederland?
 - b) Wat zijn de te verwachte effecten van klimaatsverandering en daar aan gerelateerde veranderingen in externe factoren, kustmorfologie en waterhuishouding op soorten en ecosystemen tot 2050 en 2100? Denk niet alleen aan biodiversiteit maar ook aan de kans op voorkomen van plagen, bijvoorbeeld de malariamug.
 - c) Is het mogelijk om uitspraken te doen in termen van duurzame instandhouding van populaties en ecosystemen. Of gaat het om incidenten?
3. Wat zijn de consequenties voor het natuurbeleid (haalbaarheid van het beleid en de effectiviteit van maatregelen):
 - a) Hoe groot is het probleem en op welke termijn: Wat betekent het voor natuurdoeltypen?
 - b) Welke adaptatiestrategieën, anders dan aanpassing van doelen, zijn denkbaar?

Denk hierbij aan ruimtelijke strategieën, aanpassingen in het beheer en toepassing van effectgerichte maatregelen.

- c) Wat is de betekenis van de verschillende adaptatiestrategieën in termen van effectiviteit, realiseerbaarheid en kosten. Welke meerwaarde hebben bijvoorbeeld het EHS-, het robuuste verbinding- of het ECONET-concept.
4. In hoeverre heeft het Nederlandse natuurbeleid effect op het klimaat?
- a) Welke bijdrage kan het Nederlands natuurbeleid leveren aan vastlegging en beperking uitstoot van broeikasgassen in Nederland. Om welke natuurtypen/gebieden gaat het.

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

Notitie met antwoorden op bovenstaande vragen op basis van bestaande kennis, gebruikt als 'bouwsteen' voor het themaonderwerp klimaat van de Natuurbalans 2003.

Verschenen rapportages:

Natuurbalans 2003

Startdatum: 01-01-2003

Einddatum: 31-12-2003

Totaal projectbudget in 2003 (€) €19.246

Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar

Co-financierende partij: geen

Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Programma 394
Natuurplanbureaufunctie
Resultaten 2003 per project

Programmathema: Wettelijke producten*)
Projecttitel: Bijdrage NB03
Projectnummer: 230003-11
Projectleider: Irene Bouwma
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Jaarlijks wordt door Natuurplanbureau de Natuurbalans opgesteld. Het kernteam samengesteld voor de Natuurbalans speelt hierbij een centrale rol. In het kernteam is behoefte aan een ecooloog met kennis van Europees en mondiaal natuurbeleid. Als lid van het kernteam is deze persoon verantwoordelijk voor de onderdelen m.b.t. EHS, VHR en soortenbeleid. Deze persoon treedt op als opdrachtgever voor de diverse deelprojecten en is verantwoordelijk voor van de tekst zoals opgenomen in de Natuurbalans. Het project regelt de inzet van Irene Bouwma die deze rol op zich genomen heeft in het kernteam in 2003.

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

- * 2 hoofdstukken in de Natuurbalans (hfst 6 & 7)
- * kort evaluatie document over project

Verschenen rapportages:

Achtergrondrapportages waarvan opdrachtgeverschap vervuld is door Irene Bouwma:

Geertsema, W. I.M. Bouwma, W. Daamen, H. Meeuwssen, 2003. Evaluatie EHS en VHRgebieden beleid. NPB Werkdocument 2003/24, Wageningen. Zie ook 230003-04
Oostenbrugge, R., W. Geertsema, R.Reijnen, 2004. Beleidswijzigingen EHS. NPB Werkdocument 2003/25, Wageningen.

Broekmeyer, M.E.A., F.G.W.A. Ottburg & F.H. Kistenkas. Flora- en faunawet. Toepassing van artikel 75 in de praktijk. NPB Werkdocument 2003/14, Wageningen. Zie ook 230003-03

Gijsen, J.J.C. , R.I. van Dam & A.H. Prins, 2003. Natuurcompensatie Hoe werkt dat in de praktijk? NPB Werkdocument 2003/13, Wageningen. Zie ook 230003-02

Startdatum: 01-01-2003

Einddatum: 31-12-2003

Totaal projectbudget in 2003 (€) €45.967

Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar

Co-financierende partij: geen

Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Programma 394
Natuurplanbureaufunctie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Wettelijke producten*)
Projecttitel: Evaluatie van het landschap
Projectnummer: 230003-12
Projectleider: Arjan Koomen
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Het onderzoek volgt twee hoofdlijnen, namelijk landschapsbeschermend of restrictief beleid enerzijds en stimulerend, ontwikkelingsgericht beleid anderzijds. De vragen die we proberen te beantwoorden zijn:

- 1 Hoe en in welke mate krijgt de in NvM aangekondigde bescherming van waardevolle landschappen gestalte in SGR2 en de VIJNO. In hoeverre omvatten de Nationale en Provinciale Landschappen de waardevolle landschappen en wat houden deze beleidscategorieën precies in? Tot slot vergelijken we de bescherming met die in het vroegere beleid.
- 2 Hoe krijgt stimulerend of ontwikkelingsgericht beleid vorm. Hiervoor vindt een inhoudelijke analyse plaats van de voortgang rondom de uitwerking van de Kwaliteitsimpuls Landschap in de Proeftuinen, de verdere ontwikkelingen in de vroegere WCL-gebieden en de stand van zaken met betrekking tot ruimte voor nieuwe initiatieven in Belvédèregebieden .

De resultaten van dit project vormen een bijdrage aan het onderdeel beleidsevaluatie van de Natuurbalans 2002.

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

Het definitieve projectresultaat zal bestaan uit een achtergronddocument en een serie factsheets (een per indicator). Hieraan vooraf zullen tekstvoorstellen over de hoofdboodschappen van het project worden aangeleverd voor de NB03.

Verschenen rapportages:

Koomen, A.J.M. en T. Weijsschede, 2004. Werkdocument NPB 2003/22. Evaluatie van het landschapsbeleid voor de Natuurbalans 2003.

Startdatum: 01-01-2003

Einddatum: 31-12-2003

Totaal projectbudget in 2003 (€) €27.966

Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar

Co-financierende partij: geen

Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Programma 394
Natuurplanbureaufunctie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Wettelijke producten*)
Projecttitel: Rood-Groen
Projectnummer: 230003-13
Projectleider: Paul van der Wielen
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Het onderzoek is gericht op een inventarisatie van de voortgang in realisatie van beleidsdoelstellingen op het gebied van Groen om de Stad en een analyse van de oorzaken van gebrekkige realisatie. Tevens is gekeken naar de mogelijkheden om de realisatie te bevorderen door rood voor groen mechanismen en is één groenproject onder de loep genomen: De Zoetermeer Zuid-Plas ofwel het Bentwoud

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

Het resultaat van de analyse (zijnde een bijdrage voor paragraaf Natuurbalans 2003) geeft inzage in:

- * De voortgang van Groen om de stad en met name Randstadgroenstructuur
- * Het tempo van huidige realisatie waarbij de Randstadgroenstructuur niet eerder dan in 2024 gerealiseerd zal zijn (met een doelstelling voor realisatie in 2013).
- * De verschillende kaders waarbinnen doelstellingen voor groen om de stad geformuleerd zijn
- * De oorzaken van achterblijvende realisatie en de mogelijkheden voor verbetering

Verschenen rapportages:

Er zijn geen specifieke rapportages (rapporten, persberichten, wetenschappelijke artikelen) verschenen naar aanleiding van, of als reactie op, het geleverde product

Startdatum: 01-01-2003

Einddatum: 31-12-2003

Totaal projectbudget in 2003 (€) €19.158

Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar

Co-financierende partij: geen

Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Programma 394
Natuurplanbureaufunctie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Wettelijke producten*)
Projecttitel: Natuurwinst EHS
Projectnummer: 230003-14
Projectleider: Bianca Nijhof
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

De kernvraag voor de Natuurbalans 2003 is welke natuurwinst in Nederland zichtbaar is ten gevolge van de aanleg van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Een tweede vraag die hieruit voortvloeit is hoe ecologische effecten gekwantificeerd kunnen worden om de mate van doelbereiking oftewel natuurwinst aan te geven. Deze kernvraag is een brede en gecompliceerde vraag, enerzijds door de breedte aan ecosystemen, ecologische effecten en maatregelen binnen de EHS, anderzijds door de methodologische problemen die ontstaan bij de veldvergelijking van gebieden. Vanwege de beperkt beschikbare tijd voor de Natuurbalans is ervoor gekozen naar één bepaald ecosysteem, te weten laagveenmoerassen, te kijken. Binnen dit ecosysteem zijn twee onderzoeksgebieden gekozen: de Weerribben en de Nieuwkoopse Plassen.

Om te bepalen wat er bereikt is, is het allereerst nodig om te weten welk doel er nagestreefd wordt om vervolgens te bepalen in hoeverre de gestelde doelen bereikt zijn. Bij het globaal indiceren van de mate van doelrealisatie moesten keuzes worden gemaakt over een aantal aspecten, die hieronder beschreven zijn.

- Voor een beoordeling op gebiedsniveau die zoveel mogelijk aansluit bij de doelen van het natuurbeleid komt alleen de Natuurdoeltypen-systematiek in aanmerking. Uiteindelijk zijn de Natuurdoelen uit SGR (aggregatie van natuurdoeltypen) als uitgangspunt genomen. De systematieken van de beheerders zijn hiernaar omgezet.
- Door de beperkte beschikbaarheid van gegevens heeft de analyse zich beperkt tot twee soortgroepen, te weten planten en broedvogels. Samen hebben de doelsoorten van deze twee soortgroepen echter wel het grootste aandeel binnen het totaal van doelsoorten binnen de geselecteerde gebieden. Binnen deze twee soortgroepen is vervolgens weer gewerkt met een beperkte dataset. Vergelijkbare gegevens waren slechts voor een beperkt aantal jaren beschikbaar. Voor planten kon alleen de aan- en afwezigheid van soorten gebruikt worden, voor broedvogels zijn aanvullende gegevens over abundantie (aantallen) beschikbaar maar uiteindelijk niet gebruikt.
- In dit onderzoek is 1990 als uitgangssituatie gekozen, omdat toen het EHS-beleid ingezet is. Hiervoor zijn datagegevens van vóór 1990 en na 1990 met elkaar vergeleken.

Vervolgens zijn de gegevens vergeleken met de landelijke trend. Afname van een soort hoeft niet noodzakelijkerwijs een negatief effect te betekenen van een genomen maatregel. Mogelijk dat een natuurverandering zonder maatregelen ook tot stand zou zijn gekomen. Het NEM geeft een landelijke beeld van de ontwikkeling van broedvogelsoorten en de Stichting FLORON voor planten. Deze worden gebruikt om een globale indicatie van de verwachte ecologische ontwikkeling zonder maatregelen weer te geven.

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

Op gebiedsniveau kan geconcludeerd worden dat van de natuurdoeltypen met relatief grote arealen in de Weerribben 30% van de plantendoelsoorten voorkomt in 1999. In de jaren '80 van de vorige eeuw lag dit percentage nipt lager: 29%. In de Nieuwkoopse Plassen komt in 1997 16% van de plantendoelsoorten voor. Dit lag met een 12-16% nauwelijks lager in de jaren '80 van de vorige eeuw. Landelijke gegevens van FLORON tonen aan dat de plantendoelsoorten in de periode 1982-1995 met 15-18% zijn afgenomen. Zowel de Weerribben als de Nieuwkoopse Plassen hebben dus ondanks de negatieve landelijke trend de plantendoelsoorten weten te behouden.

Op SGR-natuurdoel niveau moet het percentage aanwezige doelsoorten per SGR-natuurdoel (Tabellen 4 en 6) moet met de nodige voorzichtigheid bekeken worden. Dit gezegd hebbende zou men uit deze tabellen kunnen concluderen dat voor het merendeel van de natuurdoelen in de Weerribben sprake is van het handhaven van het maximale aantal doelsoorten en voor de Nieuwkoopse Plassen zelfs sprake is van een lichte toename van het aantal doelsoorten.

Wanneer gekeken wordt naar de globale indicatie voor de mate van doelbereiking volgens het Handboek natuurdoeltypen op basis van enkel de aanwezigheid van de soortsgroepen planten en broedvogels blijkt dat voor zowel de Weerribben als de Nieuwkoopse Plassen het gestelde doel nipt bereikt wordt voor het natuurdoel Moeras. Echter daar de abundantie niet is mee genomen en enkele soorten waarschijnlijk niet aan de minimum eis van aantal individuen om mee te tellen kunnen voldoen zal de werkelijke mate van doelbereiking lager liggen en de doelstelling dus nog niet gehaald zijn.

Concluderend

Er kan een indicatie gegeven worden van de effecten van het beheer en beleid op basis van het voorkomen van een aantal volgens de landelijke Natuurdoeltypen systematiek vastgestelde doelsoorten, namelijk van de soortgroepen planten en broedvogels. Op basis van de beschikbare informatie kan geen inzicht worden verkregen in de mate waarin verschillende soorten voorkomen (abundantie). Alleen aan- of afwezigheid van een soort geeft een te beperkt beeld. Weergave van toe- of afname van het aantal individuen geeft de nuances waarom het gaat weer.

De kwaliteit en beschikbaarheid van gegevens blijkt een essentieel punt in de bepaling van de mate van doelbereiking. Voor het bepalen van de ecologische effecten is een langdurige consistente verzameling van gegevens nodig. Deze meetgegevens moeten bovendien aansluiten bij de systematiek die gekozen wordt om de effectiviteit te bepalen.

Duidelijk is dat er reeds gedurende vele jaren erg veel data op uiteenlopende manieren verzameld is door veel verschillende organisaties en instanties. Hierdoor ligt er een veelheid aan informatie. De bruikbaarheid van de informatie die wordt verzameld kan sterk verbeteren wanneer deze op een dusdanige manier verzameld zou worden zodat de gegevens onderling vergelijkbaar (te maken) zijn. Hetzelfde geldt voor de beoordelingssystematieken die door de verschillende terreinbeherende organisaties alsook de overheid gebruikt worden. Het zal goed zijn om in de toekomst extra aandacht te besteden aan het soort data die verzameld moet worden.

Kennisoverdracht

Kennisoverdracht vindt plaats via rapportage. Tevens zal het project Kosteneffectiviteit een vervolg krijgen waarbij de in dit onderzoek gegenereerde kennis benut zal worden.

Daarnaast vind er via de publicatie alsmede via een bezoek terugkoppeling plaats met de gegevensverstrekende terreinbeheerders.

Verschenen rapportages:

Rapportage vindt gecombineerd met de rapportage van het NPB-deelprojectgebiedsanalyse Kosteneffectiviteit (230013-01) plaats. Titel en moment van publicatie zijn nog onbekend.

Startdatum: 01-01-2003

Einddatum: 31-12-2003

Totaal projectbudget in 2003 (€) €17.094

Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar

Co-financierende partij: geen

Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Programma 394
Natuurplanbureaufunctie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Wettelijke producten*)
Projecttitel: Bijdrage NB2003 klimaat en natuur
Projectnummer: 230003-15
Projectleider: Paul Opdam
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Het opstellen van een achtergronddocument voor het "rode draadthema" klimaatverandering in de Natuurbalans 2003. Accenten: effecten op biodiversiteit, hetzij reeds meetbaar en hetzij nog te verwachten, de mogelijke consequenties voor doelen en strategieën van natuurbeleid.

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

Een werkdocument waar de samenstellers (Marijke Vonk) van de natuurbalans de tekst over klimaatverandering op hebben gebaseerd.

Verschenen rapportages:

P.Opdam J Klijn, 2003. Klimaatverandering in de 21ste eeuw: consequenties voor het natuurbeleid. Alterra rapport 813.

Startdatum: 01-01-2003

Einddatum: 31-12-2003

Totaal projectbudget in 2003 (€) €20.394

Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar

Co-financierende partij: geen

Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Programma 394
Natuurplanbureaufunctie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Wettelijke producten*)
Projecttitel: Natuurbalans: zoet-zout
Projectnummer: 230003-16
Projectleider: Judith Klostermann
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Doel was maatschappelijke factoren in kaart te brengen die leiden tot wel of niet in uitvoering komen van zoet-zout projecten. Dit is onderzocht met behulp van literatuur en enkele interviews met trekkers van grote zoet-zout projecten, waaronder het Haringvliet, het IJsselmeer en het Lauwersmeer.

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

Zoet-zoutprojecten ontstaan vaak bottom-up, wat voordelen heeft ten aanzien van het gebruik maken van lokale kennis. Het topdown kader ontbreekt echter waardoor het moeilijk is prioriteiten te stellen als het budget beperkt blijkt. Ook het uitleggen aan partijen die er minder voor voelen wordt daardoor moeilijker: al die kosten voor een paar vissen? Zoet-zout overgangen moeten beter in de totale ecologische hoofdstructuur geplaatst worden. Daarnaast is er een kennisgebrek ten aanzien van positieve en negatieve gevolgen van het verzachten van zoet-zout overgangen, wat soms de uitvoering belemmert.

Verschenen rapportages:

Bestuurlijke evaluatie van beleid voor zoet-zout overgangen (werkdokument Natuurplanbureau 2003/03)

Startdatum: 01-03-2003

Einddatum: 31-7-2003

Totaal projectbudget in 2003 (€) €9.929

Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar

Co-financierende partij: geen

Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Programma 394
Natuurplanbureaufunctie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Wettelijke producten*)
Projecttitel: Kosteneffectiviteit Natuurbalans
Projectnummer: 230003-17
Projectleider: Anjo de Jong
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Aris Gaaf was inhoudelijk projectleider van het project, en ik het financieel-administratieve deel voor Alterra uitgevoerd (zoals aangegeven in het mandaat).

Mijn werkzaamheden bestonden uit het maken van de mandaat en het inschatten van de uitputting van het budget tegen het einde van het jaar. Daarnaast ben ik inhoudelijk betrokken geweest bij het maken van de vergelijking van kosten voor bossen tussen Programma Beheer, LEI statistieken en normkosten van Staatsbosbeheer (o.a. contacten gelegd en overleg gevoerd met SBB). Verder heb ik inhoudelijk commentaar gegeven op de rapportage.

Zie voor het doel van het project de evaluatie van de inhoudelijk projectleider Aris Gaaff.

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

Zie evaluatie van de inhoudelijk projectleider Aris Gaaff, LEI 20062

Verschenen rapportages:

Zie evaluatie van de inhoudelijk projectleider Aris Gaaff, LEI 20062

Startdatum: 01-01-2003
Einddatum: 31-12-2003
Totaal projectbudget in 2003 (€) €3.750
Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar
Co-financierende partij: geen
Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Programma 394
Natuurplanbureaufunctie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Wettelijke producten*)
Projecttitel: Horizonvervuiling verstedelijking
Projectnummer: 230003-18
Projectleider: Joep Dirkx
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Ten behoeve van de Natuurbalans 2003 aangeven wat de het effect van aanleg van bedrijventerreinen op landschapskwaliteit van de omgeving is. Uitgangspunt van de analyse is dat verstedelijking op een groter gebied effect heeft, dan alleen het gebied dat daadwerkelijk bebouwd wordt. De bebouwing beïnvloedt ook de kwaliteit van de wijdere omgeving. De mate waarin is afhankelijk van de ordening van de bebouwing en het karakter van het omliggende landschap. Stelling is dat langgerekte linten met bedrijventerreinen langs autowegen, een relatief grote impact hebben. Deze hypothese is onderzocht in 4 proefgebieden, waar een analyse is uitgevoerd van het effect van nieuwe bedrijventerreinen op de omgeving. Hierbij is gebruik gemaakt van de indicator horizonvervuiling uit het Belevings-GIS. De 4 proefgebieden lagen in zowel open als meer besloten landschappen: Duiven, Venlo, Enschede en Emmen.

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

Het project kon door problemen met de GIS-bewerkingen niet tijdig voor de Natuurbalans 2003 worden afgerond. In de Natuurbalans 2003 is daarom gekozen voor een aangepaste rapportage. De analyse is vervolgens voortgezet ten behoeve van de Evaluatie Nota Ruimte.

Verschenen rapportages:

Conceptrapportage Evaluatie Nota Ruimte.

Startdatum: 01-01-2003

Einddatum: 31-12-2003

Totaal projectbudget in 2003 (€) €8.841

Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar

Co-financierende partij: geen

Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Programma 394
Natuurplanbureaufunctie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Wettelijke producten*)
Projecttitel: Voorbereiding Natuurbalans 2004
Projectnummer: 230003-19
Projectleider: Joost Tersteeg
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

1. Oriëntatie op, en vaststellen van, de verschijningsvorm en inhoudsopgave van de Natuurbalans 2004 (NB04).
2. Samenstellen van het NB04 projectteam.
3. Opstellen van een concept projectplan en kostenbegroting voor NB04.
4. Organiseren en faciliteren van de workshop Actoren in de Natuur, ter voorbereiding van NB04.

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

1. Concept projectplan en kostenbegroting voor twee deelprojecten binnen NB04: de 'Voorjaarbals Natuurbeleid'(verschijningsdatum mei 2004) en de 'Natuurbalans 2004'(verschijningsdatum september 2004).
2. Voorlopige inhoudsopgave van 'Voorjaarbals' en 'Natuurbalans'.
3. Toelichting notities voor LNV, MT-MNP en CUI
4. Projectteam bestaande uit projectleiders, plaatsvervangend projectleider, projectsecretaris en 10 deelprojectleiders
5. Workshop "Actoren in de Natuur". Duur 3 dagdelen. Deelnemers: ca. 30.

Verschenen rapportages:

1. Concept projectplan en kostenbegroting.
2. Toelichting notities voor LNV, MT-MNP en CUI
3. Conceptverslag workshop "Actoren in de Natuur"

Startdatum: 01-01-2003
Einddatum: 31-12-2003
Totaal projectbudget in 2003 (€) €49.829
Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar
Co-financierende partij: geen
Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Programma 394
Natuurplanbureaufunctie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Wettelijke producten*)
Projecttitel: Bijdrage aan natuurcompendium
Projectnummer: 230005-01
Projectleider: Bram ten Cate
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Coördineren van WUR-bijdragen aan het Natuurcompendium. Maken en redigeren van teksten en figuren hiervoor, zowel voor de Nederlandstalige als de Engelstalige versie van de indicatoren. Als teamlid bijdragen leveren in het projectteam Milieu- en Natuurcompendium.

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

Redactiewerk (NL en Eng) aan figuren en teksten, met name voor het onderdeel Landschap. Coördinatie update van diverse indicatoren.

Verschenen rapportages:

Natuurcompendium 2003; Natuur in cijfers:
MNP/RIVM & CBS & Stichting DLO
Website Natuurcompendium (Nederlandstalig)

Startdatum: 01-01-2003
Einddatum: 31-12-2003
Totaal projectbudget in 2003 (€) €37.799
Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar
Co-financierende partij: geen
Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

**Programma 394
Natuurplanbureaufunctie**

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Wettelijke producten*)
Projecttitel: IWC
Projectnummer: 230006-01
Projectleider: Peter Reijnders
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Dit project is bedoeld om een bijdrage te leveren aan de realisatie van het geformuleerde Nederlandse overheidsbeleid t.a.v. het beheer van walvissen. Het geëigende internationale forum is de Internationale Walvisvaart Commissie (IWC). Door deelname aan het Wetenschappelijk Comité (WC) van de IWC, wordt het aan de Commissie aangeboden wetenschappelijk advies betreffende beheer van alle walvissen, mede bepaald door het Nederlands standpunt dienaangaande. Alterra, in de persoon van P. Reijnders, is door LNV-Directie Natuur, aangewezen als lid van het WC en als wetenschappelijk adviseur voor de Nederlandse delegatie tijdens de jaarlijkse Commissie bijeenkomsten. Door dit laatste wordt de delegatie ondersteund in haar besluitvorming. Naast de jaarlijkse zittingen van het WC en de Commissie, wordt ook in de interim-periode deelgenomen aan activiteiten binnen diverse werkgroepen van de IWC.

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

In 2003 is het WC bijeengekomen in Berlijn, 26 mei tot 7 juni, en de Commissie eveneens in Berlijn, van 11-20 juni). Voor gedetailleerde weergave van resultaten van besprekingen en besluitvorming, wordt verwezen naar rapportages daarover, die hierna worden genoemd. De hoofdthema's waren:

Wetenschappelijk Comité

Technische aanpassingen aan de Revised Management Procedure (RMP) een procedure om berekeningen van veilige vangstquota te produceren op basis van populatie/stock schattingen en status daarvan, schattingen van bijvangst aan walvissen in de visserij, vaststellen van nieuwe en evaluatie van gerealiseerde quota onder de noemer Aboriginal Subsistence Whaling (Autochtone walvisvaart), voortzetting van Comprehensive Assessment (populatieschattingen, verspreiding en status van alle stocks/populaties) van bultruggen, invloed van veranderende milieuomstandigheden op walvisstocks/-populaties, status van en bedreigingen voor kleine walvisachtige in de Zwarte Zee en de Zee van Azov, Special Permits: evaluatie van oude en nieuwe programma's voor "Wetenschappelijke Walvisvaart" m.n. het IJslandse voorstel, evaluatie van bestaande en voorstellen voor nieuwe walvisreservaten. Enkele saillante aspecten uit voorgaande waren: het IJslandse voorstel werd door de meerderheid van het WC als wetenschappelijk en inhoudelijk uiterst zwak beoordeeld, waarbij nog wordt aangetekend dat de consequenties voor de stock van de Noordse vinvis, allerm minst duidelijk zijn; in het Sub-Comité Environmental Concerns, is vooruitgang geboekt met de kwalitatieve modellering van top-predatoren en multi-species visserij interacties, met het verder ontwikkelen van DNA-technieken om voedselkeuze te onderzoeken op een niet-lethale manier, de NL vertegenwoordiger die het IWC-POLLUTION 2000+ programma trekt heeft de interim-resultaten gepresenteerd van de twee subprojecten over invloed van verontreinigingen op tuimelaars en bruinvissen; er zijn voorstellen voor twee nieuwe

walvisreservaten ontwikkeld en met een overwegend positief advies aan de Commissie voorgelegd.

Commissie bijeenkomst

De NL delegatie opereerde in de Commissie volgens een van tevoren vastgestelde instructie, die met de relevante ministeries door LNV-Directie Natuur is afgestemd. De hoofdaccenten van het werk van de Commissie lagen dit jaar bij het verder ontwikkelen van de RMS (Revised Management Scheme), waarin de organisatie van het naleven van de afgesproken quota door inspectie van productherkomst en waarnemers aan boord, nog steeds een breekpunt is; voorstellen voor het instellen van twee nieuwe reservaten, die wederom niet de vereiste $\frac{3}{4}$ meerderheid hebben gehaald; het instellen van een Conservation Committee, wat na uitvoerige discussie wel geaccordeerd is maar nog moet worden ingevuld; de quota voor de Aboriginal Whaling zijn geaccepteerd, maar enigszins ontsierd door het door Japan ingediende voorstel om Small Type Whaling toe te staan onder de noemer van Aboriginal Whaling. Het is weliswaar niet aangenomen, maar toch beschouwd als een ontkenning van de behoefte van de eskimo's en Inuit en feitelijk als een ontduiking van het moratorium op walvisvangst.

Naast deze reguliere taken, is ook *ad hoc* advies verstrekt aan m.n. de Directie Natuur van LNV, over internationale kwesties inzake beheer van walvissen w.o. Demarche naar IJsland, CITES aangelegenheden, OSPAR.

Over de resultaten en voortgang van initiatieven binnen het IWC is gecommuniceerd met de NL Commissioner en de andere leden van de NL delegatie (LNV-Directie Natuur en Min. van Buitenlandse Zaken), er is tussentijds regelmatig communicatie geweest met de contactpersoon voor de doelgroep voor dit project (LNV-Directie Natuur, ir. H. Eggink) en verder zijn de resultaten vastgelegd in diverse verslagen en rapporten.

Verschenen rapportages:

Anonymus 2003. Delegatieverslag 55e bijeenkomst van de International Whaling Commission, 16-20 juni 2003, Berlijn, Duitsland.

Reijnders, P.J.H. 2003. Netherlands Progress Report on Cetacean Research, May 2002 to May 2003, with statistical data for the calendar year 2002. SC/55/Prog Rep The Netherlands.

Reijnders, P.J.H. 2003. Verslag van de zittingen van het Wetenschappelijk Comité van de Internationale Walvisvaart Commissie, gehouden in Berlijn, 26 mei tot 7 juni 2003.

Reijnders, P.J.H., R. Wells, A. Aguilar, A. Bjørge & G. Donovan 2003. Interim Report on POLLUTION 2000+: 2002-2003. SC/55/E21.

Startdatum: 01-01-2003

Einddatum: 31-12-2003

Totaal projectbudget in 2003 (€) €42.684 (incl. €5.604 co-financiering)

Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar

Co-financierende partij: LNV

Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Programma 394
Natuurplanbureaufunctie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Wettelijke producten*)
Projecttitel: ASCOBANS
Projectnummer: 230006-02
Projectleider: Peter Reijnders
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Het doel van het project is om een bijdrage te leveren aan de formulering en uitvoering van het Nederlandse beleid t.a.v. het beheer van kleine walvisachtige in het Agreement gebied (Agreement on the Conservation of Small Cetaceans of the Baltic and North Seas-ASCOBANS), en speciaal de verplichtingen die Nederland heeft in haar eigen kustwateren, incl. het NCP. Die bijdrage wordt gerealiseerd door actieve deelname aan de werkzaamheden van het ASCOBANS-Advisory Committee (AC), zowel tijdens de zittingen van het AC als in de tussenliggende periode, en deelname als adviseur van de Nederlandse vertegenwoordiger in de Meeting of Parties (MOP). Daarnaast is er regelmatig terugkoppeling met de verantwoordelijke contactpersoon voor de doelgroep, drs. J.W Sneep van de LNV-Directie Natuur. Alterra, in de persoon van P. Reijnders, is door LNV-Natuur aangewezen als wetenschappelijk adviseur en om NL te vertegenwoordigen in het AC. Hij is tevens vice-voorzitter van het AC.

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

De verslagen van de zitting van het AC (Bonn, 9-11 april 2003) en van de MOP bijeenkomst (Esbjerg, 19-22 augustus 2003) geven een gedetailleerd beeld van de resultaten en besluitvorming binnen ASCOBANS. Kort samengevat waren dat:

Advisory Committee

De implementatie van het ASCOBANS Triennial Work Plan inhoudende de uitvoering van het Recovery Plan for Harbour porpoises in the Baltic, de planning van een nieuwe survey - in de Noordzee, Oostzee en aangrenzende wateren- naar verspreiding en abundantie van walvissen (SCANS II), rapportages over bijvangst in het Agreement gebied incl. de nieuwe "UK-Small Cetaceans Bycatch Response Strategy", de initiatieven en bijdrage van ASCOBANS aan de binnenkort in werking tredende EU-Common Fisheries Policy - in die CFP is o.a. voorzien in een nieuwe EU-richtlijn ter voorkoming van bijvangst in de visserij van zeezoogdieren-, de inbreng van ASCOBANS in diverse andere fora w.o. de Baltic Fisheries Commission-HELCOM-OSPAR-ICES, de invloed van verstoring van kleine walvissen door scheepvaart en geluid m.n. geproduceerd tijdens seismisch-militair- en oceanografisch onderzoek, verzamelen van gegevens over strandingen van kleine walvisachtige, public relations activiteiten van ASCOBANS en samenwerking met de zusterorganisatie onder de Bonn-Conventie: het Agreement on the Conservation of Cetaceans of the Black and Mediterranean Seas.

Meeting of Parties

Evaluatie van de implementatie door de AC van het Wrok Plan 2001-2003, voorstellen voor het Wrok Plan voor het triennium 2004-2006 en de toekomstige koers van ASCOBANS, en verder is aan de hand van 10 opgestelde Resoluties inhoudelijk gediscussieerd over de vestiging van het ASCOBANS Secretariaat (co-locatie met UNEP in Bonn), educatieve en pr activiteiten, financiële -budgettaire en administratieve zaken, de uitbreiding van het Agreement gebied naar het westen

(Ierland) en het zuiden (Frankrijk, Portugal en Spanje), de invloed van geluid en anderszins van schepen op kleine walvisachtige, voorkomen van bijvangst in de visserij van zeezoogdieren, de status van kleine walvisachtige in het ASCOBANS gebied, verdere realisering van ASCOBANS doelstellingen, het Work Plan 2004-2006 voor het AC, een Recovery Plan for Harbour porpoises in the North Sea.

De verkregen resultaten en besluitvorming vastgelegd in rapportages zijn doorgegeven aan de doelgroep voor dit project (LNV-Directie Natuur), die op haar beurt als coördinerend Ministerie de andere relevante Ministeries op de hoogte heeft gebracht. Verder zijn er naar diverse media toe persberichten uitgegaan, veelal verzorgd door het ASCOBANS Secretariaat in overleg met het organiserende gastland.

Verschenen rapportages:

ASCOBANS 2003. Proceedings of the 4th Meeting of the Parties to ASCOBANS. Esbjerg, Denmark, 19-22 Augustus 2003. 121 pp.

ASCOBANS 2003. Report of the 10th Meeting of the Advisory Committee to ASCOBANS, Bonn, Germany, 9-11 April 2003. 71 pp.

Simmonds, M.P. & P.J.H. Reijnders 2003. Report of the Pollutants Working Group to the 10th Meeting of the AC. In: ASCOBANS, Report of the 10th Meeting of the Advisory Committee to ASCOBANS, Bonn, Germany, 9-11 April 2003, 37-43.

Tasker, M.L. & P.J.H. Reijnders 2003. Evaluation of the implementation of the ASCOBANS Work Plan 2001-2003 and the work of the ASCOBANS Advisory Committee. In: ASCOBANS, Proceedings of the 4th Meeting of the Parties to ASCOBANS. Esbjerg, Denmark, 19-22 Augustus 2003, 45-47.

Startdatum: 01-01-2003

Einddatum: 31-12-2003

Totaal projectbudget in 2003 (€) €40.204 (incl. €3.124 co-financiering)

Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar

Co-financierende partij: LNV

Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Programma 394
Natuurplanbureaufunctie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Wettelijke producten*)
Projecttitel: Evaluatie waterbeleid
Projectnummer: 230006-03
Projectleider: Judith Klostermann
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Doel was een start te maken met de evaluatie van het waterbeleid in het kader van de VBTB, uitmondend in een projectvoorstel voor 2004. Inhoudelijk bestond het voornamelijk uit een uitwisseling met het hele projectteam van projectleiders vanuit het RIVM, stofgroep-trekkers vanuit RIZA en RIKZ en thematrekkers vanuit Alterra, RIVM en Universiteit Utrecht. Alterra's betrokkenheid ligt voornamelijk in het bijdragen vanuit bestuurskundige kennis. In dit voortraject was ook een medewerker van de Algemene Rekenkamer betrokken voor discussie over de minimale doelen van de VBTB (afrekenen) en de rek die daar in zit (ook nog leren).

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

In januari is een projectvoorstel annex offerte gestuurd aan het MNP en is met de uitvoering begonnen.

Verschenen rapportages:

Dit project 230006-03 'voorbereiding evaluatie waterbeleid' was een voorloper van project 230783-01 'Evaluatie waterbeleid'. Het waren 6 dagen die ik in 2003 alvast aan het project had besteed en er kwam in feite een offerte uit voor 2004. Dus geen rapport.

Startdatum: 01-11-2003
Einddatum: 31-12-2003
Totaal projectbudget in 2003 (€) €3.992
Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar
Co-financierende partij: geen
Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Programma 394
Natuurplanbureaufunctie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Ecologie en biodiversiteit *)
Projecttitel: Pbstudie Natuurbescherming
Projectnummer: 230007-01
Projectleider: Wiebren Kuindersma
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Het doel van het project is om een overzicht te geven van de recente ontwikkelingen op het gebied van natuurbescherming in Nederland.

Inhoudelijk gaat het dus om de ontwikkelingen rond de implementatie van de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn en de implementatie er van in de Nederlandse wetgeving (Flora en Faunawet en Natuurbeschermingswet) en de praktijk van het natuurbeleid. Daarbij is ook gekeken naar de implementatie in Vlaanderen en Nordreinwestfalen.

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

Het resultaat van het project is een conceptrapport dat in de loop van 2004 als Planbureaustudie moet verschijnen.

Verschenen rapportages:

In de loop van 2004 verschijnt er een planbureaustudie.

Startdatum: 01-01-2003
Einddatum: 31-12-2003
Totaal projectbudget in 2003 (€) €33.119
Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar
Co-financierende partij: geen
Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Programma 394
Natuurplanbureaufunctie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Ecologie en biodiversiteit *)
Projecttitel: Ondersteuning Assessment
Projectnummer: 230007-02
Projectleider: Wiebren Kuindersma
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Het doel van dit project was een bijdrage te verzorgen vanuit Alterra aan de thematische assessment Soorten en gebiedenbeleid vanuit het NPB in Bilthoven (projectleider J. Wiertz). Hieraan bleek in de praktijk slechts een beperkte behoefte te bestaan, zodat uiteindelijk slechts een klein deel van de begrote 70.000€ is gebruikt.

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

Uiteindelijk is er een vergadering geweest met J. Wiertz met enkel Alterra deskundigen en is er door een aantal personen een incidentele bijdrage geleverd aan het NPB project.

Verschenen rapportages:

Geen.

Startdatum: 01-01-2003
Einddatum: 31-12-2003
Totaal projectbudget in 2003 (€) €9.785
Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar
Co-financierende partij: geen
Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Programma 394
Natuurplanbureaufunctie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Ecologie en biodiversiteit *)
Projecttitel: Graadmeters, data en modellen - Landschap
Projectnummer: 230008-01
Projectleider: Hans Farjon
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Een goed en betrouwbaar instrumentarium voor de graadmeters landschapsbehoud, recreatie en beleving en de daarbij behorende gegevensvoorziening, dat is toegesneden op de vragen en producten van het Milieu- en Natuurplanbureau en bekend is bij de gebruikers van planbureauproducten. Dit doel wordt nagestreefd met de ontwikkeling van een visie, het formuleren en begeleiden van daarin passend onderzoek en het uitdragen van de resultaten van dit onderzoek

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

- Een bijdrage aan het rapport "Visie op kennis en instrumentarium MNP graadmeters" voor de graadmeters landschapsbehoud, recreatie en beleving.
- Begeleiding van vier projecten op het gebied van modellering en monitoring van landschap, beleving en recreatie (KELK, AVANAR en BelevingsGIS) en organisatie van een workshop met presentatie van resultaten over 2004
- Presentaties over MNP graadmeters en modellen voor landschap, beleving en recreatie
- Bijdrage aan artikel en rapport over KELK, kennismodel effecten landschapskwaliteit
- Externe review recreatiemodel AVANAR

Verschenen rapportages:

- Wiertz, Farjon, Houweling, van Egmond, Kooistra & van Veen. (2003) Visie op kennis en instrumentarium voor MNP graadmeters natuur en landschap. Notitie MNP 26-3-2003. Wacht op eindredactie tot RIVM rapport
- Roos-Klein Lankhorst, de Vries, Farjon & Verweij (in prep) KELK: een kennismodel dat de effecten van veranderd ruimtegebruik op landschappelijke kwaliteit op kaart zet. Aangeboden aan Landwerk.

Roos-Klein Lankhorst, de Vries, Farjon & Verweij (in druk) KELK: kennismodel voor de bepaling van effecten van ruimtegebruikveranderingen op landschapskwaliteit. Alterra rapport

Startdatum: 01-01-2003

Einddatum: 31-12-2003

Totaal projectbudget in 2003 (€) €27.965

Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar

Co-financierende partij: geen

Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

**Programma 394
Natuurplanbureaufunctie**

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Ecologie en biodiversiteit *)
Projecttitel: Kwaliteit modellen
Projectnummer: 230008-02
Projectleider: Harm Houweling
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Doel van het project is

a) het leveren van een bijdrage aan de realisatie van twee initiatieven die in dit verband relevant zijn:

- De ontwikkeling van de "Visie op kennis en instrumentarium voor MNP graadmeters natuur en landschap 2003-2006 (2010)".
- Het project Task Force Kwaliteitsborging Databestanden en modellen voor de planbureaufuncties.

b) deze initiatieven doorvertalen naar

- een strategisch plan

een meerjaren investeringsplan modellen en databestanden NPB dat de basis vormt voor het initiëren van deze investeringen bij de uitvoerende instellingen.

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

In het onderdeel "Visie op kennis en instrumentarium voor MNP graadmeters natuur en landschap" is een bijdrage geleverd aan de realisatie van de visie en de organisatie van een workshop met externe referenten over deze visie.

In het onderdeel "Task Force Kwaliteitsborging Databestanden en modellen voor de planbureaufuncties" zijn audits voor 30 modellen en bestanden die relevant zijn voor het MNP-onderzoek van DLO afgerond. In de rapportage wordt een visie ontwikkeld op een beleid voor structurele kwaliteitsverbetering van dit instrumentarium.

Verschenen rapportages:

Jansen J.M.L. et al. (in voorbereiding). Kwaliteitsborging databestanden en modellen: balanceren tussen chaotische dynamiek en geordende stilstand. Eindrapport van het concern-SEO project: Task Force kwaliteitsborging databestanden en modellen voor het Milieu- en Natuurplanbureau onderzoek. Alterrapport xxx, Alterra, Wageningen
Wiertz J. et al (2003). Visie op kennis en instrumentarium voor MNP graadmeters natuur en landschap 2003-2006 (2010). Concept notitie ter bespreking op 260303. MNP. Bilthoven

Startdatum: 01-01-2003

Einddatum: 31-12-2003

Totaal projectbudget in 2003 (€) €23.700

Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar

Co-financierende partij: geen

Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Programma 394
Natuurplanbureaufunctie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Ecologie en biodiversiteit *)
Projecttitel: Pilot gaafheid landschap
Projectnummer: 230008-03
Projectleider: Richard Exaltus
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Het doel was om bij Alterra beschikbare databestanden te testen op hun geschiktheid voor de vervaardiging van een kaartbeeld waarop de aantasting (of juist gaafheid) van bodem en reliëf tot uiting komt.

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

Het project heeft geresulteerd in de ontwikkeling van een methode om bovenstaand kaartbeeld meet te genereren. Tot nu toe is met name de 'cultuurhistorische wereld' geïnformeerd.

Verschenen rapportages: Koomen A.J.M & R. P. Exaltus. 2003. De vervlakking van Nederland naar een gaafheidkaart voor reliëf en bodem. Pilot-studie naar veranderingen van het maaiveld en de betekenis daarvan op geomorfologie en archeologie. Wageningen

Startdatum: 01-01-2003
Einddatum: 31-12-2003
Totaal projectbudget in 2003 (€) €11.880
Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar
Co-financierende partij: geen
Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Programma 394
Natuurplanbureaufunctie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Instrumentarium, methodologie en kennismanagement *)
Projecttitel: MKGR 2003 aansturing en coördinatie
Projectnummer: 230009-02
Projectleider: Harry Dijkstra
Uitvoerende instellingen: NPB-W
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Platteland
Contactpersoon van de doelgroep: Drs. G.T.A. Hof, directie Platteland

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Het Monitoringsysteem Kwaliteit Groene Ruimte (MKGR) is indertijd opgezet als een landsdekkend systeem om de (veranderingen in de) kwaliteit van de groene ruimte te signaleren. In project 230009-02 zijn alle coördinerende werkzaamheden voor MKGR ondergebracht. Het betreft projecten ter afronding van MKGR en in het bijzonder om de MKGR-producten binnen een informatiesysteem toegankelijk te maken. Doel is het organiseren, aansturen en overallcoördinerend van MKGR-projecten. Het gaat in het bijzonder om de volgende projecten:

- MKGR datavoorziening (project 230009-04)
- Ecologische soortprofielen (project 230009-05)
- 1^e Bosstatistiek digitaal (project 230009-06)
- Handboek Monitoring (project 230009-09)
- MKGR-milieu 2003 (230009-11)

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

Uitgevoerde werkzaamheden:

- Het voeren van overleg en het maken van afspraken over de projecten
- Het beoordelen van de projectbeschrijvingen en mandats
- Het bewaken van de voortgang van de projecten
- Het commentariëren van conceptrapporten
- Het voeren van besprekingen over uitbesteding van werkzaamheden (i.c. met de Stichting Recreatie)
- Het verlenen van externe opdrachten (i.c. Stichting Recreatie)

Verschenen rapportages:

Het project heeft een coördinerend karakter. Er zijn geen eigen rapporten verschenen, wel binnen de projecten waarvoor de coördinatie is uitgevoerd.

Startdatum: 01-01-2003

Einddatum: 31-12-2003

Totaal projectbudget in 2003 (€) €15.615

Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar

Co-financierende partij: geen

Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Programma 394
Natuurplanbureaufunctie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Instrumentarium, methodologie en kennismanagement *)
Projecttitel: Monitoring- en evaluatieprogramma Agenda Vitaal Platteland
(ME-AVP)
Projectnummer: 230009-03
Projectleider: Harry Dijkstra
Uitvoerende instellingen: NPB-W
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Platteland
Contactpersoon van de doelgroep: drs. G.T.A. Hof, directie Platteland

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Doel is om voor de Agenda Vitaal Platteland een monitoring- en evaluatieprogramma te ontwikkelen. In project 230009-03 zijn alle algemene en coördinerende werkzaamheden voor ME-AVP en ME-AVP-projecten ondergebracht:

- ME-AVP InterBEAT (230009-07)
- ME-AVP Indicatoren (230009-08)
- ME-AVP Informatievoorziening (230009-12)

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

Uitgevoerde werkzaamheden:

- Maken, bespreken en herzien van Projectplan ME-AVP
- Alle werkzaamheden ten behoeve van de Projectgroep ME-AVP
- Het voeren van overleg over en het maken van afspraken over de ME-AVP projecten
- Het beoordelen van de projectbeschrijvingen en mandats
- Het bewaken van de voortgang en bestedingen van de ME-AVP projecten
- Het commentariëren van notities en rapporten
- Het voeren van besprekingen over uitbesteding van werkzaamheden (i.c. aan Adviesbureau van GrunsvenLatour)
- Het verlenen van externe opdrachten (i.c. Adviesbureau van GrunsvenLatour en Geodan)
- Het vervaardigen van presentaties en het houden van presentaties over ME-AVP

Verschenen rapportages:

Er zijn geen rapporten verschenen, wel diverse stukken zoals het Projectplan ME-AVP.

Startdatum: 01-01-2003

Einddatum: 31-12-2003

Totaal projectbudget in 2003 (€) €38.895

Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar

Co-financierende partij: geen

Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Programma 394
Natuurplanbureaufunctie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Economie, maatschappij en landschap *)
Projecttitel: MKGR datavoorziening
Projectnummer: 230009-04
Projectleider: Jaap van Os
Uitvoerende instellingen: NPB-W, LEI en Stichting Recreatie
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie GRR
Contactpersoon van de doelgroep: Drs. G.T.A. Hof, directie Platteland

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Doel van het project: De afgelopen jaren hebben de DLO-instituten Alterra en LEI ten behoeve van de ministeries van VROM en LNV het Monitoringsysteem Kwaliteit Groene Ruimte (MKGR) ontwikkeld. Hiervan is in 2000 een rapport gemaakt: Proef op de Zon. Inmiddels is ook het MKGR IT beheersysteem gereed, waarin de resultaten per gemeente tot nu toe zijn opgenomen. Ook wordt hierin de documentatie ontsloten, zodat de resultaten van MKGR ook digitaal beschikbaar zijn. Vanuit de gebruikers is de vraag naar voren gekomen om de toegankelijkheid van achterliggende tussenresultaten te vergroten. Doelstelling van dit project is om achterliggende data (zgn. tussenresultaten) van de MKGR-variabelen te documenteren en toegankelijk te maken voor de gebruikers (LNV, VROM, Natuurplanbureau, Ruimtelijk Planbureau).

Deze oplevering is enerzijds bedoeld voor mensen die de betreffende gegevens willen bekijken, via beeldscherm of papier. Daarom is gekozen voor oplevering via een internetsite. Daarnaast is het mogelijk om de gegevens digitaal op te vragen bij de betreffende indicator deskundige (via een CD), zodat de gegevens gebruikt kunnen worden voor nader onderzoek en evaluatie van beleid. Om dit te realiseren is aangesloten bij het bestaande informatie systeem BORIS. De naam is MKGRis geworden.

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

- internetsite, waarop zowel de tussenresultaten als variabelen en indicatoren bekeken kunnen worden, samen met bijbehorende meta-informatie; ook is het mogelijk om een samengestelde kaart te plakken in een eigen document.
- CD met hetzelfde als de internetsite, maar dan ontsloten via ArcView, waardoor de gebruiker ook verder aan de slag kan met de geleverde bestanden.
- Opname in Geokey: de metadata van de MKGR-bestanden zijn toegevoegd aan de database van het Centrum voor Geo-Informatie van Alterra, waardoor ze ook gevonden kunnen worden als je in Geokey zoekt.

Verschenen rapportages:

- lijst met relevante tussenresultaten per MKGR-indicator (intern)
- aanvulling op de gebruikershandleiding van SLIM, waarin is vastgelegd welke metadata voor MKGR vastgelegd worden (aansluitend op de standaard van Alterra).

Startdatum: 01-01-2003

Einddatum: 31-12-2003

Totaal projectbudget in 2003 (€) €52.044

Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar

Co-financierende partij: geen

Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Programma 394
Natuurplanbureaufunctie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Ecologie en biodiversiteit *)
Projecttitel: MKGR 1^e Bosstat
Projectnummer: 230009-06
Projectleider: Jan Clement
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: Drs. G.T.A. Hof, directie Platteland

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Met behulp van een geautomatiseerde classificatie methode zijn de oorspronkelijke kaarten van de Eerste Bosstatistiek (opnameperiode 1938-1942) beschikbaar gemaakt als ruimtelijke gegevensbestand in een geografisch informatie systeem (GIS). Om de ruimtelijke gegevensbestanden van de Eerste Bosstatistiek voor verschillende doeleinden te kunnen inzetten, zijn bestanden gecreëerd op verschillende aggregatie niveaus: 12,5 m, 25 m, 50 m, 100 m, 250 m en 500 m.

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

De oppervlaktes voor naaldbos en loofbos van het digitale bestand liggen systematisch hoger dan de oorspronkelijke waarden. Dit kan worden verklaard doordat de oppervlakte van boswegen binnen de boscomplexen is meegenomen bij de totaal oppervlakte. Op basis van het digitale bestand van de Eerste Bosstatistiek kunnen voor de historische referentie van 1940 verschillende landschappelijke aspecten zoals kenmerkendheid en openheid worden gekarakteriseerd. Tevens is er recent een polygoon versie aangemaakt gebaseerd op Top10-vector geometrie.

Verschenen rapportages:

Clement en Kooistra, 2003, Alterra rapport 744 Eerste Bosstatistiek Digitaal

Startdatum: 01-01-2003
Einddatum: 31-12-2003
Totaal projectbudget in 2003 (€) €16.937
Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar
Co-financierende partij: geen
Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Programma 394
Natuurplanbureau functie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Instrumentarium, methodologie en kennismanagement*)
Projecttitel: ME-AVP Interbeat
Projectnummer: 230009-07
Projectleider: Harry Dijkstra
Uitvoerende instellingen: NPB-W en EC-LNV
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Platteland
Contactpersoon van de doelgroep: drs. G.T.A. Hof, directie Platteland

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Binnen het Programma Monitoring- en evaluatie Agenda Vitaal Platteland (ME-AVP) zijn verschillende deelprojecten geformuleerd. Eén van die deelprojecten is ME-AVP Interbeat. Het doel is om in wisselwerking met de beleidsontwikkeling van de Agenda Vitaal Platteland een solide bouwwerk te ontwikkelen. Eerstverantwoordelijke voor de uitvoering van dat project is EC-LNV (projectleider E.G.M. Dessing). In ME-AVP Interbeat (230009-07) zijn alle werkzaamheden vanuit het Natuurplanbureau-Wageningen gebundeld, die ten behoeve van het EC-LNV project zijn uitgevoerd.

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

De werkzaamheden betroffen:

- Lezen stukken, commentaar geven op stukken, bijwonen van de besprekingen van de projectgroep Interbeat
- Voorbereiden van de uitbesteding van werkzaamheden van Latour (Adviesbureau van GrunsvenLatour)
- Afhandeling uitbesteding werkzaamheden Latour
- Voeren van besprekingen met Geodan ten behoeve van contract en aanschaf van het informatiesysteem UKNOW
- Leren werken met UKNOW

Verschenen rapportage, producten:

Rapport van EC-LNV over Interbeat.
Aanschaf en implementatie systeem UKNOW

Startdatum: 01-01-2003

Einddatum: 31-12-2003

Totaal projectbudget in 2003 (€) €21.417 (waarvan een groot deel voor uitbesteding werkzaamheden Latour en aanschaf UKNOW)

Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar

Co-financierende partij: geen

Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

**Programma 394
Natuurplanbureaufunctie**

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Instrumentarium, methodologie en kennismanagement*)
Projecttitel: ME-AVP Indicatoren
Projectnummer: 230009-08
Projectleider: Harry Dijkstra
Uitvoerende instellingen: NPB-W en MNP-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Platteland
Contactpersoon van de doelgroep: drs. G.T.A. Hof, directie Platteland

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Binnen het Programma monitoring en evaluatie Agenda Vitaal Platteland (ME-AVP) zijn verschillende deelprojecten geformuleerd. Eén van die projecten is een project over indicatoren (230009-08). Doel van het project is het formuleren van de indicatoren in het ME-AVP, waarbij een onderscheid wordt gemaakt naar prestatie-indicatoren en effect-indicatoren. De indicatoren komen enerzijds uit de beleidsdoelen en daaruit afgeleide informatiebehoefte. Anderzijds dienen de indicatoren zoveel mogelijk aan te sluiten op bestaande monitoringsystemen en indicatoren. Daartoe wordt een systematische beschrijving uitgevoerd van bestaande monitoring- en evaluatiesystemen voorzover relevant voor de Agenda Vitaal Platteland.

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

Werkzaamheden:

- Maken, bespreken en herzien van projectplan ME-AVP: indicatoren
- Opzetten, bespreken en herzien van een formaat/factsheets voor het beschrijven van monitoringsystemen
- Maken van een lijst van te beschrijven monitoringsystemen in overleg met MNP-Bilthoven en EC-LNV
- Verzamelen van informatie over en (laten) beschrijven van ruim 20 monitoringsystemen
- Vervaardigen van eerste notities over indicatoren voor ME-AVP

Verschenen rapportages, producten:

Projectplan 230009-08
Factsheets van ruim 20 monitoringsystemen
Notitie over indicatoren voor ME-AVP

Startdatum: 01-01-2003
Einddatum: 31-12-2003
Totaal projectbudget in 2003 (€) €35.931
Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar
Co-financierende partij: geen
Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Programma 394
Natuurplanbureaufunctie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Ecologie en biodiversiteit *)
Projecttitel: Handboek monitoring
Projectnummer: 230009-09
Projectleider: Jaap de Gruijter
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: Drs. G.T.A. Hof, directie Platteland

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

De vakliteratuur over statistische methoden voor monitoring van natuurlijke hulpbronnen is zeer versnipperd. Er is dringend behoefte aan een praktisch handboek dat aan onderzoekers hulp biedt bij het kiezen van een geëigende methode en het toepassen daarvan.

Bij de advisering van onderzoekers omtrent methodiek van monitoring bleek steeds weer dat er bij hen een grote behoefte bestaat aan een goed toegankelijk tekstboek over dit onderwerp. Daarom is in 2001 door een schrijverscollectief van 4 Alterranen een begin gemaakt met het schrijven van een dergelijk boek.

Van de geplande 305 bladzijden zijn er inmiddels ca 300 in concept gereed. Het meeste werk dat nog moet gebeuren betreft de eindredactie.

Het doel van het project is te bevorderen dat onderzoekers die een Monitoringsysteem moeten opzetten of bijstellen tot een verantwoorde keuze komen van de toe te passen methodiek.

Er verschijnt een engelstalig boek "Handbook on Monitoring of Natural Resources". Er wordt in principe uitgegaan van bestaande kennis. Alleen kleine kennislacunes worden opgevuld. Verder worden alleen algemeen toepasbare methoden behandeld. Speciale methoden voor specifieke toepassingen worden buiten beschouwing gelaten, zoals bijv. monitoring van dierenpopulaties

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

De tekst is vrijwel geheel in concept gereed (301 bladzijden). Er zijn nog slechts een beperkt aantal kleine aanvullingen nodig (ca 5 bladzijden). Van de figuren is ca 80% in definitieve vorm. Het meeste werk dat nog moet gebeuren betreft de eindredactie. Volgens de planning gaat het manuscript op 1 april 2004 naar de uitgeverij Springer-Verlag Berlin Heidelberg.

Startdatum: 01-01-2003
Einddatum: 31-12-2003
Totaal projectbudget in 2003 (€) €48.270 (incl. €24.270 co-financiering)
Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar
Co-financierende partij: programma 395 (LNV)
Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: Ja.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Programma 394
Natuurplanbureaufunctie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Ecologie en biodiversiteit *)
Projecttitel: Atlas plantengemeenschappen
Projectnummer: 230009-10
Projectleider: Eddy Weeda
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: Drs. G.T.A. Hof, directie Platteland

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Het project 'Atlas Plantengemeenschappen' beoogt een zo volledig mogelijk overzicht te geven van het voorkomen van de Nederlandse plantengemeenschappen. Op basis van de Landelijk Vegetatie Databank en aanvullend literatuur- en archiefonderzoek wordt het bestand Vegatlas opgebouwd, dat verspreidingsgegevens van plantengemeenschappen omvat. Uit Vegatlas is af te lezen op welke plaatsen zich vegetatietypen bevinden die vanuit het oogpunt van natuurbehoud, waterbeheer, landbouw of bosbouw van belang zijn. Uit het bestand worden per plantengemeenschap 2 verspreidingskaarten afgeleid (situatie vóór 1975 en 1975-1999), die met toelichtende tekst worden gepubliceerd in de vierdelige Atlas van Plantengemeenschappen in Nederland. Voor elk van de 43 vegetatieklassen die in Nederland worden onderscheiden, wordt eerst een uitvoerige en rijk geïllustreerde inleiding gegeven, waarin steeds de volgende aspecten de revue passeren: ecologie, indeling, voorkomen (inclusief voor- en achteruitgang), bedreigingen en herstelkansen. Veel aandacht wordt besteed aan oude vormen van landgebruik die voor bepaalde vegetatietypen van betekenis zijn, en aan bedreigde organismen (Rode Lijstsoorten) die aan deze vegetatietypen gebonden zijn. Ook worden (vooral voetnoten) belangrijke bronnen van gegevens over de klasse ontsloten. Daarna komen de afzonderlijke plantengemeenschappen (associaties) ter sprake, waarbij behalve de kaarten van de situatie voor en na 1975 ook een overzicht van diagnostische soorten en een toelichting op het verspreidingspatroon wordt gegeven. Speciale aandacht wordt besteed aan veranderingen in floristische samenstelling en/of verspreidingspatroon en aan de oorzaken hiervan. Aan het begin van elk atlasdeel wordt een hoofdstuk gewijd aan een belangrijk toepassingsgebied van de Atlas, namelijk het herstelbeheer ten behoeve van bedreigde plantengemeenschappen.

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

Eind 2003 waren drie van de vier delen van de Atlas van Plantengemeenschappen in Nederland verschenen. De presentatie van het derde deel vond plaats op 25 september 2003 in Den Haag.

Het Vegatlas-bestand (stand herfst 2003) is opgenomen in Synbiosys. Het bevat thans de volledige verspreidingsgegevens van de eerste 31 vegetatieklassen (op een totaal van 43), corresponderend met Atlas deel 1-3 en met De vegetatie van Nederland deel 2-4.

Verschenen rapportages:

E.J. Weeda, J.H.J. Schaminée & L. van Duuren, 2000, 2002, 2003. Atlas van Plantengemeenschappen in Nederland, deel 1 (334 pp.), 2 (224 pp.) en 3 (256 pp.). KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Startdatum: 01-01-2003

Einddatum: 31-12-2003

Totaal projectbudget in 2003 (€) €49.880 (incl. € 25.000 co-financiering)

Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar

Co-financierende partij: RIVM

Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: Ja.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

**Programma 394
Natuurplanbureaufunctie**

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Ecologie en biodiversiteit *)
Projecttitel: MKGR-milieu 2003
Projectnummer: 230009-11
Projectleider: Erik Westein
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: Drs. G.T.A. Hof, directie Platteland

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

In het kader van het project Monitoring Kwaliteit Groene Ruimte (MKGR) is een methode ontwikkeld om de integrale milieukwaliteit in beeld te brengen door middel van één indicator. Voor de ontwikkeling van de milieu-indicator is uitgegaan van de milieuthema's verzuring, vermisting en gebruik van bestrijdingsmiddelen. Deze variabelen zijn gerelateerd aan kwantificeerbare beleidsdoelen en/of referentiesituaties.

De milieu-indicator was tot nu toe alleen uitgewerkt voor de variabelen verzuring, vermisting, en verspreiding van bestrijdingsmiddelen voor de provincie Noord-Brabant. In 2002 zijn deze variabelen landsdekkend uitgewerkt. Dit is gedaan voor de kwaliteit per milieuthema, maar ook voor de indicator voor de (integrale) milieutoestand van de groene ruimte binnen elke gemeente in Nederland. Tevens zijn de belangrijkste tussenresultaten op het niveau van gridcellen weergegeven. De (tussen)resultaten kunnen worden opgeschaald naar regio, provincie en heel Nederland.

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

De kaart voor de integrale milieu-indicator geeft een landsdekkend beeld van de milieukwaliteit in het landelijk gebied per gemeente voor verzuring, vermisting en bestrijdingsmiddelengebruik. Vooral de gemeenten in Oost-Brabant, Noord-Limburg, de Gelderse Vallei, Oost-Gelderland en Oost-Overijssel hebben een laag rangordecijfer. Ten opzichte van andere gemeenten scoren zij slecht. In veel van deze gemeenten komt intensieve veehouderij voor. Gemeenten die een hoog rangordecijfer hebben vinden we in Flevoland, Zeeland, Noord-Friesland, Groningen en rond de Biesbosch. Het zijn veelal gemeenten in de kleigebieden met extensieve veehouderij en grasland. Bij de interpretatie moet in de gaten worden gehouden dat het hier gaat om een relatieve waardering; een gemeente kan een lage score krijgen, omdat andere gemeenten beter scoren, niet omdat zij zelf slecht scoort.

In het algemeen leiden de gebruikte methoden en de beschikbare data tot redelijk betrouwbare en aannemelijke kaarten met tussenresultaten. De tussenresultaten kunnen worden gebruikt voor regionale of landelijke studies. Voor de gemeentekaarten wordt een relatieve rangorde schaal gebruikt, waardoor interpretatie van deze kaarten lastiger is. Ten behoeve van de ontwikkeling van een Monitoring en evaluatiesysteem voor de Agenda Vitaal Platteland zou het gemeentesysteem en de en het gebruik van rangordecijfers los gelaten moeten worden. Een uitwerking op gridcelniveau met een absolute waardering voor de milieukwaliteit maakt het geheel inzichtelijker en makkelijker interpreteerbaar.

Bericht in Programmaparade 3 nr. 17 (januari 2004)

Verschenen rapportages:

Westein, E., F. Langers, J.P. Mol-Dijkstra, J. Roelsma, R.A. Smidt, C. van der Salm, P.Groenendijk en R. Kruijne, 2003. MKGR Milieu-indicator. Alterra-rapport 452, Wageningen.

Startdatum: 01-01-2003

Einddatum: 31-12-2003

Totaal projectbudget in 2003 (€) €9.014

Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar

Co-financierende partij: geen

Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Programma 394
Natuurplanbureaufunctie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Ecologie en biodiversiteit *)
Projecttitel: ME-AVP informatie
Projectnummer: 230009-12
Projectleider: Lammert Kooistra
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Het doel van het project is het opstellen van een ontwerp voor de informatievoorziening ten behoeve van het Monitoring en Evaluatie programma Agenda Vitaal Platteland (ME-AVP). Binnen het ontwerp zullen de methoden voor inwinning, opslag, bewerking, beheer en presentatie van gegevens worden beschreven toegespitst op de specifieke eisen die vanuit ME-AVP worden gesteld. Dit betekent dat bij het ontwerp zowel rekening zal worden gehouden met de randvoorwaarden die worden gesteld voor de monitoring van prestaties als van effecten.

Het ontwerp zal bestaan uit een beschrijving van de gegevensstructuur, een functioneel ontwerp voor de technische infrastructuur, de organisatorische aspecten die hiermee samenhangen en een kostenraming voor uitvoering en implementatie van het ontwerp.

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

Wegens vertraging in de vaststelling van de het meerjarenprogramma AVP is in 2003 nog geen evaluatie van de informatiebehoefte en gebruikerscriteria uitgevoerd. Oa deze elementen vormen de input voor de definitie van het ontwerp. In 2003 is daarom alleen een verkenning van het beleidsveld en potentiële gegevensleveranciers uitgevoerd. In 2004 zal het verdere ontwerp in de vorm van een informatiemodel en de implementatie daarvan zijn beslag krijgen.

Verschenen rapportages:

Startdatum: 01-01-2003
Einddatum: 31-12-2003
Totaal projectbudget in 2003 (€) €7.034
Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar
Co-financierende partij: geen
Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

**Programma 394
Natuurplanbureaufunctie**

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Ecologie en biodiversiteit *)
Projecttitel: Kleine adviezen
Projectnummer: 230010-01
Projectleider: Marjon Hinssen
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Doel van dit project was om in ad hoc gevallen ecologische expertise snel in te kunnen zetten voor producten van de Natuurplanbureaufunctie

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

In twee gevallen is daadwerkelijk gebruik gemaakt van deze mogelijkheid tot het inzetten van ecologische expertise.

Verschenen rapportages:

Geen afzonderlijke rapportage. De resultaten zijn verwerkt in twee producten van de Quick Response Functie.

Startdatum: 01-01-2003
Einddatum: 31-12-2003
Totaal projectbudget in 2003 (€) €7.808
Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar
Co-financierende partij: geen
Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Programma 394
Natuurplanbureaufunctie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Ecologie en biodiversiteit *)
Projecttitel: Landschap sub project
Projectnummer: 230010-02
Projectleider: Dirk Wascher
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

The development of a European Landscape Typology and map (Mücher et al. 2003) can be considered as a critical pre-requirement for establishing indicator frameworks that can link European with national, in this case Dutch data. The proposed objectives are as follows:

1. National perspective for linking Dutch landscape typologies in terms of legend and boundaries to the future European Landscape Map
2. Integration of Dutch perspective in the choice and implementation of a national case study.
3. Development of an internationally oriented landscape indicator approach based on exiting international studies and linked to the future landscape typology (character assessment).

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

The example of the Dutch landscape classification has been used for guiding the development of the European approach and for validating the results. The NPB-component allowed to go further by examining the question of indicator thresholds for the example of landscape diversity and openness/closedness by using the most actual Image 2000 data for land cover changes (1990 – 2000) with regard to Dutch policy frameworks such as the 5th nota.

Verschenen rapportages:

Wascher, D.M., van Eupen, M., Dirksen, J. 2004. Linking European Landscape Character Assessment with the Dutch Approach. Project Report to be published as a paper in 2004.

Startdatum: 01-01-2003
Einddatum: 31-12-2003
Totaal projectbudget in 2003 (€) €8.370
Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar
Co-financierende partij: geen
Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Programma 394
Natuurplanbureaufunctie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Economie, maatschappij en landschap *)
Projecttitel: Maatschappelijke betekenis
Projectnummer: 230011-01
Projectleider: Paul Hinssen
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Doel was het ontwikkelen van een integrale visie op de invulling van het onderwerp Maatschappelijke Betekenis in de producten van de Natuurplanbureaufunctie

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

Na enkele gesprekken en het opschrijven van wat ideeën is het ontwikkelen van deze visie overgenomen door de sociale wetenschappers uit het Team Kennismanagement. Daarmee is het project komen te vervallen.

Verschenen rapportages:

Geen (door het Team Kennismanagement is inmiddels een interne notitie "concept visie gammaonderzoek" uitgebracht)

Startdatum: 01-01-2003
Einddatum: 31-12-2003
Totaal projectbudget in 2003 (€) €3.975
Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar
Co-financierende partij: geen
Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Programma 394
Natuurplanbureaufunctie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Economie, maatschappij en landschap *)
Projecttitel: Graadmeters mensen-natuur
Projectnummer: 230011-02
Projectleider: Ine Neven
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

De studie gaat over de doelmatigheid en nut van het natuurbeleid voor burgers en welke data we nodig hebben willen we dat kunnen gaan meten (en verbeteren) in de toekomst.

Dr. Frank Veeneklaas en drs. Helena Berends, twee econometristen met lange ervaring op het gebied van onderzoek en dataverzameling tbv het natuur- en milieubeleid zijn gevraagd om een boekje te maken voor de reeks NPB Studies met een overzicht van:

- de bestaande empirische data over de relatie mens en natuur
- welke gegevens (graadmeters) er systematisch verzameld moet gaan worden wil het natuurbeleid over een aantal jaren geëvalueerd / verbeterd kunnen worden tav haar nut en doelmatigheid voor mensen.

NB het dubbele doel van de Nota Natuur voor mensen, mensen voor natuur, waarbij de voortgang / kwaliteit van de natuur wel gemonitored wordt maar niet het gebruik en nut van de natuur voor mensen.

Meelezers/beoordelaars waren C. van Praag van het SCP en Prof Wim Knulst (Vrije tijd, Tilburg).

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

Inhoudelijk:

- We hebben weinig harde cijfers over de **activiteiten** van mensen in de natuur (hoeveel mensen doen iets, wat doen ze, hoe lang, wie zijn die mensen).
- We weten meer over de zachtere kant: de **beleving** van de natuur door mensen, maar elke studie gebruikt haar eigen methode en de resultaten zijn dus niet vergelijkbaar met elkaar en er zijn geen tijdreeksen.
- Er worden heel veel gegevens verzameld over de **natuur** die mensen mooi/aantrekkelijk/etc vinden, maar de gegevens zijn (nog) niet operationeel (welke landschappen of natuurwaarden willen we waar behouden of maken voor mensen).

Concreet/ institutioneel:

Boekje over Graadmeters mens-natuur, met aanbeveling aan het NPB om samen met het SCP en CBS meer systematisch data verzameling op te gaan zetten over de interface mensnatuur.

Verschenen rapportages:

Planbureaustudie nr. 7 verschijnt medio maart 2004

Startdatum: 01-01-2003

Einddatum: 31-12-2003

Totaal projectbudget in 2003 (€) €18.221

Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar

Co-financierende partij: geen

Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

**Programma 394
Natuurplanbureaufunctie**

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Economie, maatschappij en landschap *)
Projecttitel: Afronding mobiliteitsrapport
Projectnummer: 230011-04
Projectleider: Rien Reijnen
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Het doel van het onderzoek in 2003 was het afronden rapportage van het in 2002 uitgevoerde onderzoek naar de effecten van mobiliteit op natuur.
Het doel van het in 2002 uitgevoerde onderzoek was de relatie in kaart te brengen tussen mobiliteit en effecten op natuur, op zodanige wijze dat bij ongewenste effecten kan worden getraceerd waardoor ze worden veroorzaakt en er aanknopingspunten worden geboden voor sturingsmogelijkheden om de effecten te reduceren.
In het onderzoek is onderscheid gemaakt tussen de vraag naar mobiliteit, de infrastructuur die mobiliteit mogelijk maakt, de gerealiseerde mobiliteit en de effecten van infrastructuur en (gerealiseerde) mobiliteit op natuur. Aangegeven is welke relaties er tussen deze grootheden bestaan. Het doel van dit raamwerk is om voor ongewenste effecten op natuur na te kunnen gaan waardoor (infrastructuur en/of gerealiseerde mobiliteit) zij worden veroorzaakt. Op deze wijze kunnen effecten worden gerelateerd aan de vraag naar mobiliteit, wat mogelijkheden biedt voor gerichte sturing.

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

De analyse is beperkt tot het formuleren theoretische kader (het geschetste raamwerk), dat moet dienen als basis voor het formuleren van vervolgonderzoek.

Verschenen rapportages:

Kirsten U., M.J.S.M. Reijnen, J. Vreke en R.J.H.G. Henkens - Mobiliteit en effecten op natuur, NPB, Werkdocument 2003/10

Startdatum: 01-01-2003

Einddatum: 31-12-2003

Totaal projectbudget in 2003 (€) €16.892

Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar

Co-financierende partij: geen

Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Programma 394
Natuurplanbureaufunctie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Economie, maatschappij en landschap *)
Projecttitel: Invloed vervuiling kustgebied
Projectnummer: 230011-05
Projectleider: Fransje Langers
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

De Noordzeekust is populair als toeristische bestemming. Vijftien procent van alle korte vakanties van Nederlanders in de zomerperiode vinden plaats aan de Noordzeekust. Ook voor dagrecreanten is de kuststrook een gewilde omgeving en wel voor een verscheidenheid aan activiteiten. De Noordzee is ook een gevoelig ecosysteem dat onder zware druk staat van intensieve menselijke activiteiten zoals visserij, zand- en grindwinning, scheepvaart, olie- en gaswinning, toerisme en industrie. De hele Noordzee wordt omringd door dichtbevolkte, sterk geïndustrialiseerde landen. De gevolgen van vervuiling van de Noordzeekust zijn niet eerder wetenschappelijk benaderd vanuit de belevingswereld van de burger.

Het doel van het onderzoek luidt als volgt:

Inzicht verkrijgen in de invloed van vervuiling van het Noordzeestrand op de beleving en het recreatief gebruik van de Noordzeekust door de Nederlandse bevolking.

Het onderzoek is opgezet als survey (schriftelijke vragenlijsten) onder de Nederlandse bevolking. Nagegaan is welke kernkwaliteiten in de beleving van de Noordzeekust worden aangetast door drie typen vervuilingen (olie, schuimvorming en zwerfafval). Elk type vervuiling is hiertoe gevisualiseerd met behulp van foto's. Elke foto is zodanig gemanipuleerd, dat twee varianten ontstaan: één kustzone met vervuiling en dezelfde kustzone zonder vervuiling. In het tweede deel van de vragenlijst is rechtstreeks gevraagd naar het oordeel van burgers over vervuiling. Situaties waarin het recreatief gebruik centraal staan, zijn hiertoe beoordeeld. Aspecten die daarbij naar voren komen zijn het verantwoordelijkheidsgevoel en gezondheidsmotieven. Daarnaast is gevraagd naar de noodzaak van maatregelen tegen vervuiling.

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

Verschenen rapportages:

Langers, F., 2004. De invloed van vervuiling op de beleving en het recreatief gebruik van de Noordzeekust. Wageningen, Alterra.

Rapport is in voorbereiding. Geplande verschijning: april 2004.

Startdatum: 01-01-2003

Einddatum: 31-12-2003

Totaal projectbudget in 2003 (€) €10.784

Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar

Co-financierende partij: geen

Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Programma 394
Natuurplanbureaufunctie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Economie, maatschappij en landschap *)
Projecttitel: Momentum in het Renkumse Beekdal
Projectnummer: 230011-06
Projectleider: Madeleine van Mansfeld
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Evaluatie van het ruimtelijke planproces " Herstructurering ecologische verbindingzone Veluwe Rivierengebied via de ecologische poort Renkums beekdal"
Welke belangrijke factoren (o.a. kennis) hebben impact gehad op het doorlopen planproces , wanneer waren er belangrijke momenten en wat waren de resultaten daarvan.

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

- Concepttekst bijeenkomst sleutelpersonen (van Mansfeld)
- Concepttekst journalistieke verslaggeving (Woestenburg)
- Concepttekst beslisboom besluitvormingsproces (Vreke)

Te verschijnen rapportages:

Eind februari/maart 2004 Interne rapportage "Momentum Renkum"

Startdatum: 01-01-2003
Einddatum: 31-12-2003
Totaal projectbudget in 2003 (€) €17.693
Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar
Co-financierende partij: geen
Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Programma 394
Natuurplanbureau functie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Economie, maatschappij en landschap *)
Projecttitel: Bestuurlijke trends
Projectnummer: 230012-01 (hoort bij project Bestuurlijke trends uit 2002 met projectnummer 11606.012)
Projectleider: Wiebren Kuindersma
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Onderzoeksthema: Beleidsverlies

In het Mapnatuur (2002-2005) staat over dit onderzoeksthema: `Wat staat er nu in Natuur voor Mensen, Mensen voor Natuur, wat is eventueel intern strijdig en wat is eventueel beleidsverlies t.o.v. eerdere nota's.

Onderzoeksthema:

Juridisering van besluitvorming over natuur en landschap als gevolg van EU-richtlijnen

In het Map Natuur staat over dit beleidsthema het volgende: wat gebeurt er als de maatschappij sterker juridiseert, in het bijzonder als dat natuur en landschap betreft (Habitatrichtlijn, beschermde soorten) Wat gebeurt er als juridische argumenten belangrijker worden in beslissingen over ruimtegebruik, met name voor natuurbestemmingen (voorbeelden: verontreiniging in nieuwe natuurgebieden, juridisch beschermde soorten die een snelweg dwarsbomen) (fact-finding).

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

De resultaten zullen naar verwachting deels worden gebruikt in de Natuurbalans 2003 en in een onderzoek in 2003, over actoren in natuurbeleid. Dit onderzoek moet weer bijdragen aan de Natuurbalans 2004, waarin dit thema centraal zal staan.

Voor het onderzoek is samengewerkt met de Universiteit van Tilburg voor het onderdeel over juridisering (Prof. Van Wijmen en prof. Verschuuren). Voor het vervolgonderzoek in 2003 wordt samengewerkt met de Universiteit Utrecht en Wageningen Universiteit.

Het project is grotendeels uitgevoerd in 2002. De werkzaamheden zijn uiteindelijk (zoals afgesproken eind 2002) in maart 2003 afgerond.

Verschenen rapportages:

Verschuuren, J.M. en P.C.E. van Wijmen, Juridisering van besluitvorming over natuur en landschap als gevolg van EG-richtlijnen. Planbureaustudie 5, Wageningen, 2002.

Balduik, C.A., Bestuurlijke trends. Beleidsdocumentanalyse naar veranderingen in percepties over sturing bij het Ministerie van LNV, Planbureau werk in uitvoering, werkdocument 2003/02, 2003.

Startdatum: 01-01-2003
Einddatum: 31-12-2003
Totaal projectbudget in 2003 (€) €18.269
Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar
Co-financierende partij: geen
Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Programma 394
Natuurplanbureaufunctie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Economie, maatschappij en landschap *)
Projecttitel: Positionering NPB
Projectnummer: 230012-02
Projectleider: Esther Turnhout
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Onderzoek naar de rol en positie van het natuurplanbureau in het kader van de relatie tussen wetenschap en beleid.

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

Kennisoverdracht in de vorm van workshop met de geïnterviewden oktober 2003.
Eventueel volgen in zomer 2004 nog lezingen.

Verschenen rapportages:

Natuurplanbureau werkdocument (nog te verschijnen)

Startdatum: 01-01-2003
Einddatum: 31-12-2003
Totaal projectbudget in 2003 (€) €48.190
Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar
Co-financierende partij: geen
Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

**Programma 394
Natuurplanbureaufunctie**

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Economie, maatschappij en landschap *)
Projecttitel: Institutionele context
Projectnummer: 230012-03
Projectleider: Florence van den Bosch
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Inhoudelijke beschrijving: verkennen "toekomst melkveehouderij in Nederland"; welke veranderingen in de landbouw zullen zich de komende jaren voordoen als gevolg van de EU-landbouwhervormingen; in combinatie met andere beleidsinitiatieven? Hoe reageren Nederlandse boeren op de veranderingen in de bedrijfsomgeving?

Doel: verdere verkenning toepassingsmogelijkheden speltheorie.

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

Project is stopgezet enerzijds door tijdgebrek – project vereiste veel meer onderzoek dan in eerste instantie was aangenomen - en anderzijds doordat de materie te complex bleek.

Toelichting:

Begin 2003 zijn we – in vervolg op het project 'speltheorie' begonnen met het project 'toekomst melkveehouderij'. Doel was, te onderzoeken hoe melkveehouders zouden handelen in reactie op de Europese landbouwhervormingen (de voorstellen van Fischler). Daarmee wilden we nagaan hoe de toekomst van de melkveehouderij er zou gaan uit zien; en welke effecten dit zou hebben voor natuur en landschap in Nederland.

We zijn daarbij op de volgende problemen gestuit:

- wat melkveehouders gaan doen, is in de eerste plaats afhankelijk van de bedrijfskenmerken; een intensieve grootschalige boer zal – gezien de positie van zijn bedrijf – andere gedragsmogelijkheden hebben dan bijvoorbeeld een kleinschalige extensieve boer.

Om hiervan een beeld te hebben, moesten we beschikken over een volledig, direct toepasbaar bedrijfseconomisch model. Dat bleek niet voorhanden.

- daarnaast is wat mensen besluiten te doen, afhankelijk van hun doelen \ motieven. Weliswaar heeft van der Ploeg verschillende soorten boeren ingedeeld naar bedrijfskenmerken, gekoppeld aan motivatie voor het boeren; maar deze indeling bleek niet zonder meer toepasbaar; er zijn regionale verschillen, melkveehouders alleen in Friesland onderzocht
- ten derde – en over het belang hiervan verschilden we binnen het projectteam van inzicht - zijn de gedragskeuzen van mensen afhankelijk van de mate waarin ze bereid en in staat zijn om invloed uit te oefenen in besluitvormingsprocessen; met belangenorganisaties als LTO en dergelijke zijn boeren in staat om de beleidsomgeving waarin ze zich bevinden, bij te sturen. Om na te gaan wat hiervan de effecten zijn, is uitgebreid onderzoek nodig naar coalitievorming en het uitoefenen van invloed in besluitvormingsprocessen nodig.
- Daarnaast is de Nederlandse overheid een belangrijke actor bij het bepalen van

wat er in Nederland van de voorstellen van Fischler terecht komt; en dus wat het effect daarvan zal zijn op de toekomst van den Nederlandse melkveehouderij. Ook op dat gebied dus onderzoek nodig;

- Bovendien is het effect afhankelijk van allerlei ander beleid dat op de boeren af komt; milieuwetgeving, Programma Beheer, etcetera. Onderzoek is nodig om daarop enig zicht te krijgen.

Samengevat: het onderzoek bleek meer te omvatten dan we in eerste instantie dachten; gegevens waren minder pasklaar voorhanden dan we verwacht hadden; en er bleef meningsverschil bestaan over het belang van wat zich in beleidsprocessen afspeelt. Dit heeft ertoe geleid dat:

a) door de complexiteit van het onderzoek een aantal projectteamleden hun motivatie voor deelname verloor; ook omdat iedere zoektocht naar beschikbaar materiaal op niets uit liep. Bovendien zijn halverwege het project twee teamleden vertrokken bij Alterra;

b) door het meningsverschil over het belang van bepaalde onderdelen, het accent is komen te liggen op het gebruiksklaar maken van een bestaand bedrijfsmodel. Probleem hierbij was, dat in een ander NPB-project hetzelfde gedaan werd – door iemand anders met een ander model; dit was dus dubbel werk en in mijn ogen zonde van het geld.

De overige onderdelen van het project zijn stil komen te liggen; omdat het ene onderdeel geen zin heeft zonder het andere; ten minste niet wanneer de gestelde vraag beantwoord diende te worden.

Mijn voorstel is toen geweest het project stop te zetten en ten minste de resultaten van Ekster af te wachten alvorens te besluiten om al of niet een vervolg te maken; eventueel met een andere opzet en een ander team. Inmiddels is het voorstel tot vervolg ingehaald door de ontwikkelingen: Jan Luijt gaat in opdracht van het NPB met dezelfde problematiek aan de slag in het programma Platteland (Hamsvoort en Veeneklaas).

Verschenen rapportages:

- interne rapportage vastleggen stand van zaken volgt.

Startdatum: 01-01-2003

Einddatum: 31-12-2003

Totaal projectbudget in 2003 (€) €45.636

Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar

Co-financierende partij: geen

Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Programma 394
Natuurplanbureau functie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Economie, maatschappij en landschap *)
Projecttitel: Natuur en beleidsprocessen
Projectnummer: 230012-05
Projectleider: Florence van den Bosch
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Doel: onderdeel thema actoren NB04: casus bedrijventerreinen

Inhoudelijke beschrijving:

Onderzoek naar de locatiekeuze van 3 nieuwe bedrijventerreinen. Is rekening gehouden met natuur (en/of landschap/recreatie) en zo ja: hoe en waarom. Zijn er meer \ andere mogelijkheden om de belasting op natuur, milieu, landschap, recreatie te beperken.

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

Resultaten:

In 2003 zijn we begonnen met "natuurinclusief denken". Daarin was het de bedoeling na te gaan hoe \ in hoeverre de waardering van mensen voor natuur, doorwerkt in de effecten. Als resultaat zijn 2 rapporten verschenen:

- "meetproblematiek natuurhouding" van Marijke van Winssum et al. NPB-werkdocument 2003/01
 - "levert natuurinclusief gedrag natuurwinst op" van Mirjam Broekmeyer et al;
- Beide rapporten laten duidelijk de worsteling zien met de onderzoeksmethodiek;

- ten eerste de moeilijkheden bij het meten van natuurhouding bij mensen
- ten tweede de moeilijkheden van het leggen van een link tussen

- a) houding en gedrag, en
- b) gedrag en effecten op natuur

In 2004 hebben we een extra slag proberen te maken;

- Er is een enquête gemaakt en uitgezet voor het meten van natuurhouding bij mensen; zie rapport "het meten van natuurbesef, NPB-werkdocument 2003/26" van Fransje Langers en Jan Vreke. Hiermee is een natuurbesefschaal ontwikkeld.
- Om het verband tussen gedrag en effecten op natuur te onderzoeken zijn de inzichten uit het project 'speltheorie' vertaald naar een onderzoeksmethodiek. De resultaten daarvan zijn vastgelegd in hoofdstuk 5 van het rapport "Speltheorie en complexe besluitvorming". In vervolg daarop is met het daadwerkelijke onderzoek begonnen; in de vorm van een casus. Daarvoor is een uitgebreide documentenanalyse gedaan met betrekking tot keuze locatie van drie bedrijventerreinen; daarnaast zijn 10 interviews gehouden met betrokkenen.

Afronding van dit laatste onderdeel van het project zal plaatsvinden in 2004.

Interviews en documentanalyse zijn afgerond. Nog te doen:

- spelboom opstellen
- leesbaar document maken

Kennisoverdracht-activiteiten:

- casus wordt in principe opgenomen in Natuurbalans 2004

Verschenen rapportages:

Te verschijnen maart 2004

Startdatum: 01-01-2003

Einddatum: 31-12-2003

Totaal projectbudget in 2003 (€) €42.500

Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar

Co-financierende partij: geen

Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Programma 394
Natuurplanbureaufunctie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Economie, maatschappij en landschap *)
Projecttitel: Voorbereiding natuurbalans
Projectnummer: 230012-06
Projectleider: Florence van den Bosch
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Vorbereiden van het thema "actoren" ten behoeve van Natuurbalans 2004.

Inhoudelijk:

Gesprekken met onderzoekers en overige betrokkenen over:

- de verschillende beelden die men bij het thema heeft;
- onderwerpen voor onderzoek;
- methoden van onderzoek;
- beleidsrelevantie van het onderwerp;

Workshop "actoren": November 2003

- gezamenlijke beeldvorming m.b.t. het onderwerp;
- verkennen van de verschillende aspecten van het onderwerp aan de hand van lezingen;
- creëren van draagvlak voor \ delen van kennis over aanpak van het thema

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

Kennisoverdrachtactiviteiten

- gesprekken met onderzoekers en overige betrokkenen
- workshop "actoren"

Resultaten: n.v.t.; resultaat is thema actoren in de Natuurbalans; september 2004

Verschenen rapportages:

n.v.t.

Wel:

- verslag gesprekken met onderzoekers en andere betrokkenen
- verslag workshop

Startdatum: 01-01-2003

Einddatum: 31-12-2003

Totaal projectbudget in 2003 (€) €34.580

Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar

Co-financierende partij: geen

Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Programma 394
Natuurplanbureaufunctie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Economie, maatschappij en landschap *)
Projecttitel: Governance of Nature
Projectnummer: 230012-07
Projectleider: Froukje Boonstra
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Doel van het onderzoek is inzicht geven in de betekenis van de verschuiving van 'government' naar 'governance' voor de institutionele ontwikkeling van het natuurbeleid. Hiertoe wordt in een Nederlandse casus (Drents Friese Wold) en een Engelse casus (de Cottswolds) de betekenisverlening rond natuur geanalyseerd in wisselwerking met de institutionele context.

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

De tussenresultaten zijn vervat in een voorlopig onderzoeksrapport en besproken met een klankbordgroep. Hieruit blijkt onder meer dat de gesignaleerde trend van 'government' naar 'governance' in de Nederlandse casus een sterk sectorale invulling krijgt, al zijn er ook voorzichtige tekenen van verbreding. In Engeland is van oudsher landschapsbehoud het dominante thema. Gedeconcentreerde overheidsdiensten hebben een sterke positie in de betekenisverlening op regionaal niveau, maar zoeken op pragmatische gronden ook samenwerking met actoren uit markt en 'civil society'.

Verschenen rapportages:

Eindrapportage moet nog verschijnen (medio mei 2004). Vertraging is opgetreden door tegenslag in het buitenlandse casuonderzoek.

Startdatum: 01-01-2003
Einddatum: 31-12-2003
Totaal projectbudget in 2003 (€) €14.000
Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar
Co-financierende partij: geen
Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Programma 394
Natuurplanbureaufunctie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Economie, maatschappij en landschap *)
Projecttitel: Projectleiding Kosteneffectiviteit
Projectnummer: NPB 230013.01 / zie ook LEI 20130
Projectleider: Saskia Ligthart tot 31 juli (daarna Teunis van Rheenen)
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur, FIN
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur, Marcel Swede Financiën

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

In opdracht van de ministeries van LNV en Financiën is een studie gestart naar de kosteneffectiviteit van het natuurbeleid. Kort door de bocht: wat heeft het gekost? wat heeft het opgeleverd? en kan het efficiënter? De centrale vraag is als volgt geformuleerd:

In welke mate dragen verschillende fysieke maatregelen (o.a. milieu, water, areaalvergroting, natuurbeheer) en beleidsinstrumenten (o.a. wet en regelgeving, subsidies) uit het beleid bij aan de beoogde doelen uit de nota Natuur voor Mensen, Mensen voor Natuur. Hierbij worden natuureffecten gekoppeld aan de inzet van financiële middelen. Het Natuurplanbureau wordt gevraagd een methodiek te ontwikkelen voor een toetsing- en monitoringsysteem ter bepaling van de kosteneffectiviteit van fysieke maatregelen en beleidsinstrumenten van het natuurbeleid.

Om antwoord te geven aan deze vraag zijn verschillende trajecten in gang gezet:

1. **Project A: Gebiedsanalyse** is gedaan, m.a.w. wat kom je zoal tegen als je in de praktijk antwoord wil geven op de centrale vraag stelling?
2. **Project B: Methodiekontwikkeling** om de effectiviteit van het beleid te bepalen
3. **Project C: Operationalisering mogelijkheden** van natuurdoelen voor een KE analyse.

Dit project is gestart door Saskia Ligthart. Toen ze met zwangerschapsverlof ging heeft Teunis van Rheenen de leiding van het project overgenomen voor een periode van ongeveer 6 maanden.

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

1. Project A: Voor een paar gebieden zijn zowel kosten als effecten in kaart gebracht.
2. Project B: Een integrale methodiek is ontwikkeld en op onderdelen getoetst
3. Project C: Voor de verschillende doelen op het gebied van natuur voor mensen is nagegaan hoe ze geoperationaliseerd kunnen worden voor een KE studie.

Verschenen rapportages:

Werkdocument 2003/31

Kosteneffectiviteit natuurbeleid: Methodiekontwikkeling. Tussenrapportage 2003

Auteur: J.V. Brink, K.H.M. van Bommel, J.B. Latour, S.S.H. Ligthart, T. van Rheenen en E.G. Steingrover

Werkdocument 2003/34

Kosteneffectiviteit natuurbeleid: Bruikbaarheid van gebiedsanalyses

Auteur: B.S.J. Nijhof, J.J. de Jong, H.W.B. Bredenoord, B.de Knecht, J.J.C. Gijzen, M.P. van Veen, T. van Rheenen en S.S.H. Ligthart.

Werkdocument 2003/35

Kosteneffectiviteit natuurbeleid. Integrale tussenrapportage 2003.

Auteur: S.S.H. Ligthart en T. van Rheenen

Startdatum: 01-01-2003

Einddatum: 31-12-2003

Totaal projectbudget in 2003 (€) €99.969

Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar

Co-financierende partij: geen

Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Programma 394
Natuurplanbureaufunctie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Quick Response Functie*)
Projecttitel: Ontwikkeling Quick Response Functie
Projectnummer: 230014-01
Projectleider: Wim Lammers
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Quick response functie van het MNP ontwikkelen door het stroomlijnen van het interne werkproces en werkenderweg door het maken van Quick scan adviezen (beleidsadvisering op maat)

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

Stroomlijnen van het interne werkproces
Rapporten en presentaties richting departementen en Tweede Kamer

Verschenen rapportages:

Quick scans (zie onder project 230015)

Startdatum: 01-01-2003
Einddatum: 31-12-2003
Totaal projectbudget in 2003 (€) €9.752
Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar
Co-financierende partij: geen
Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten en quick scans
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Programma 394
Natuurplanbureaufunctie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Instrumentarium, methodologie en kennismanagement *)
Projecttitel: Beleidswijzigingen EHS
Projectnummer: 230015-01
Projectleider: Rijk van Oostenbrugge
Uitvoerende instellingen: Alterra
Doelgroep/probleemhebber: Projectleiding Natuurbalans 2003
Contactpersoon van de doelgroep: M. Witmer, MNP

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Het project had als doel om antwoord te geven op de volgende vragen:

- Welke risico's kunnen worden voorzien voor in Nederland voorkomende soorten van een vertraging van de realisatie van de EHS?
- Welke consequenties kunnen worden voorzien voor in Nederland voorkomende soorten van een verschuiving van het beleid gericht op aankoop en beheer door terreinbeherende organisaties naar een beleid gericht op de realisatie van natuurdoelen in combinatie met landbouwkundig gebruik?

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

Resultaat van het project is een overzicht van versnipperinggevoelige soorten die als gevolg van vertraging van de EHS-realisatie extra risico lopen om uit te sterven. Daarnaast is zichtbaar gemaakt van welke natuurdoelen nog relatief veel oppervlakte moet worden gerealiseerd en die daarmee extra risico lopen bij vertraging van de EHS. Tenslotte is ingegaan op consequenties van verschuiving van aankoop naar agrarisch natuurbeheer.

De belangrijkste resultaten zijn gepresenteerd in Natuurbalans 2003.

Verschenen rapportages:

Beleidswijzigingen EHS, R. van Oostenbrugge et.al.
NPB-werkdocument 2003/25

Startdatum: 01-01-2003

Einddatum: 31-12-2003

Totaal projectbudget in 2003 (€) €60.831

Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar

Co-financierende partij: geen

Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Programma 394
Natuurplanbureaufunctie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Quick Response Functie*)
Projecttitel: Quick Response Adviezen
Projectnummer: 230015-02
Projectleider: Wim Lammers
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Anticiperen op beleidsdossiers met adviezen op maat (product)

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

Rapporten, presentaties voor departementen en briefing Tweede Kamer

Verschenen rapportages:

1. Briefadvies gevolgen bezuiniging voor realisatie EHS (januari 2003)
2. Kerncijfers voor de IBO-studie Vogel –en Habitatrichtlijn (mei 2003)
3. Quick scan ammoniakzoning (Quick scan van mogelijke gevolgen en effectiviteit van zoneringsvarianten rond VHR en WAV) (2003)
4. Milieu- en natuureffecten Hoofdlijnenakkoord kabinet Balkenende 2 (september 2003)
5. Tussenrapportage beoordeling van de ecologische effecten van de Nota Ruimte (in uitvoering)

Startdatum: 01-01-2003

Einddatum: 31-12-2003

Totaal projectbudget in 2003 (€) €131.233

Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar

Co-financierende partij: geen

Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten en quick scans
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Programma 394
Natuurplanbureaufunctie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Instrumentarium, methodologie en kennismanagement *)
Projecttitel: Groen in en om de stad
Projectnummer: 230016-01
Projectleider: Hans Farjon
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Ondersteuning van de beleidsvorming op het gebied van groen in en om de stad met gegevens over omvang en locatie van kwalitatieve en kwantitatieve tekorten, inzicht in het belang en verkenning beleidsstrategieën.

Dit jaar is gewerkt aan de opzet van een benchmark groen in en om de stad. De eerste stap was het beschikbaar maken van reeds beschikbare gegevens over beschikbaarheid van groen middels een digitale atlas op de website Milieu- en Natuurcompendium. Daarnaast is in overleg met de relevante beleidsambtenaren van LNV (Jeroen Vis; Gerard van Wakeren, Mathijs Phillipa) en vertegenwoordigers van de G30 gemeenten een strategie te ontwikkelen voor een goed georganiseerd en breed gedragen GIOS benchmark die in 2004 gerealiseerd dient te worden onder hoofdaannemerschap van MNP.

Daarnaast is MNP onderzoek opgestart naar de bestuurlijke regie van GIOS-projecten aansluiten op de debattenserie "Randstad in het Groen" georganiseerd door DLG, SBB, Kasteel Groeneveld en Regio Randstad. De debatten serie is ondersteund met (1) interviews van relevante actoren, (2) het aanleveren van feiten en figuren over dynamiek van het ruimtegebruik en beleidsnota's en (3) deelname aan de debatten. De doorloop van de debattenserie in 2004 heeft de voorziene rapportage over de bestuurlijke regie doen uitlopen tot april 2004. Naar verwachting zullen de resultaten van dit project gepresenteerd worden in de voorjaarsuitgave van Natuurbalans 2004 die ondermeer ingaat op de resultaten van bufferzone en randstadgroenstructuurbeleid.

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

1. Sectie groen in en om de stad op de website Milieu- en Natuurcompendium www.rivm.nl/giosatlas met daarin een digitale GIOS atlas
2. Internetpresentatie digitale GIOS atlas op het NIROV congres "Buitenstad"
3. Verspreiding van de folder Digitale GIOS atlas op Internet op VNG congres Haaren over gemeenten en groen.
4. Deelname aan het GIOS overleg van Ministerie van LNV
5. Begeleiding onderbouwend onderzoek binnen programma Groene Metropolen naar benchmark gebruikswaarde stedelijk groen en bestuurlijke regie GIOS projecten
6. Organisatie MNP-excursie "Groen in en om Amsterdam (reconstructie Amsterdam ZO, Diemerbos, omvorming bufferzone tot regionaal park, ruimtelijke plannen voor Diemerscheg).

Verschenen rapportages:

Sectie groen in en om de stad op de website Milieu- en Natuurcompendium www.rivm.nl/giosatlas met daarin een digitale GIOS atlas

Startdatum: 01-01-2003

Einddatum: 31-12-2003

Totaal projectbudget in 2003 (€) €66.223

Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar

Co-financierende partij: geen

Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Programma 394
Natuurplanbureaufunctie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Instrumentarium, methodologie en kennismanagement *)
Projecttitel: Bijdrage landschap Nota Ruimte
Projectnummer: 230016-02
Projectleider: Hans Farjon
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Het onderzoek maakt duidelijk welke veranderingen er op treden in het restrictieve en het ontwikkelingsgerichte ruimtelijke ordeningsbeleid en wat deze betekenen voor de landschappelijke en recreatieve kwaliteit van het landelijke gebied. Anders dan voorzien is de nieuwe Nota Ruimte pas in de tweede helft van 2003 door ministeries ter hand genomen. Op verzoek van DG Ruimte is het MNP gevraagd om een ex ante evaluatie op hoofdlijnen uit te voeren in drie stappen, namelijk bij voorbereiding van de eerste concepten aan beleidsvoorbereidende ambtenaren, ter informatie aan kabinet rond de besluitvorming en ter ondersteuning van bespreking in Tweede Kamer. In december 2003 is vertrouwelijk gerapporteerd aan DG-Ruimte. Deze rapportage wordt naar verwachting in 2004 opgewerkt tot RIVM rapport. De beide andere producten zijn doorgeschoven naar 2004 (maart en mei). Ter voorbereiding van de ex ante evaluatie zijn twee thema's onderzocht

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

Verschenen rapportages:

- Gies, E. (2003) "Bouwen voor op het platteland! Ontwikkeling bebouwing: Stedendriehoek Apeldoorn – Deventer – Zutphen 1970-2000; NPB-werkdocument 2003/28
- MNP, 2004. Milieu- en natuureffecten Nota Ruimte. RIVM rapport VERTROUWELIJK

Startdatum: 01-01-2003

Einddatum: 31-12-2003

Totaal projectbudget in 2003 (€) €77.973

Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar

Co-financierende partij: geen

Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Programma 394
Natuurplanbureaufunctie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Instrumentarium, methodologie en kennismanagement *)
Projecttitel: Haalbaarheid gebruik DGG NPB
Projectnummer: 230016-03 / Zie ook LEI 20109
Projectleider: Joop Spijker
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Onderzoeken in hoeverre gegevens beschikbaar zijn over hoeveelheden en kwaliteiten groen in en om de stad in de databank gemeentelijk groenbeheer (DGG) van Alterra-LEI. Accent op vergelijking van gegevens met die van de CBS-bodemstatistiek. Welke meerwaarde hebben de gegevens van de databank.

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

Het blijkt dat DGG relevante nieuwe informatie ontsluit voor het Milieu- en natuurplanbureau.

De meerwaarde van de DGG is:

- Kosten van het openbaar groen
- Oppervlakten zijn nauwkeuriger
- Informatie per beheercategorie

De DGG kan een deel van de vragen die gesteld worden vanuit het Natuurplanbureau beantwoorden. De DGG:

- biedt informatie over het gemeentelijk openbaar groen binnen de bebouwde kom;
- kan de ontwikkelingen van de kosten en opbouw weergeven vanaf 1998;
- kan gegevens aanleveren over de opbouw van het gemeentelijk openbaar groen;
- kan gegevens aanleveren over de opbouw van de kosten van het gemeentelijk openbaar groen;
- kan de kosten per vierkante meter aanleveren; dit kan voor het totaal en per beheercategorie;
- kan de kosten per inwoner aanleveren voor het totaal en per beheercategorie;
- kan de hoeveelheid beschikbaar openbaar groen per inwoner aanleveren;

Daarnaast zijn er een aantal mogelijkheden punten waarop de Databank Gemeentelijk Groenbeheer in combinatie met andere gegevens een betekenis kan hebben:

- Verhoudingen tussen enerzijds de kosten en anderzijds gebruik en waardering;
- Met betrekking tot de ecologische waarde van het openbaar groen kan de Databank Gemeentelijk Groenbeheer wellicht een rol spelen;
- Hoeveel van het totale openbaar groen in bezit is van gemeenten.

Verschenen rapportages:

Stedelijk groen onder de loep. Verkenning naar de mogelijkheden van de Databank Gemeentelijk Groenbeheer als informatiebron voor het Milieu- en Natuurplanbureau. Werkdocument 2003/06. J.H. Spijker, M.J. Strookman, E.A. de Vries & H.C.J. Vrolijk. Alterra, research Instituut voor de Groene Ruimte en Landbouw-Economisch Instituut. Wageningen/Den Haag 2003.

Startdatum: 01-01-2003

Einddatum: 31-12-2003

Totaal projectbudget in 2003 (€) €18.331

Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar

Co-financierende partij: geen

Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Programma 394
Natuurplanbureaufunctie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Management en ondersteuning *)
Projecttitel: Kennismanagement NPB-W
Projectnummer: 230017-01
Projectleider: Harm Houweling
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Kennismanagement is een onderdeel van de strategie van NPB-W die gericht is op de realisatie van de missie van het NPB. Het project Kennismanagement NPB-W richt zich op efficiënte realisatie van de processen in de kennisketen van het NPB i.e.: a) vaststellen benodigde kennis, b) inventariseren beschikbare kennis, c) kennisontwikkeling in onderzoeksprogramma's WUR, d) kennis delen tussen onderzoeksprogramma's en NPB, e) kennisgebruik door NPB, f) evalueren van kennis en kennisgebruik

Doel van het project is deze zes processen te verbeteren en daarmee de benutting van kennis bij de realisatie van de producten van het NPB te vergroten, de rol van het NPB als scharnierpunt tussen kennis en beleid te versterken en de tevredenheid van opdrachtgevers, opdrachtnemers en partners te verhogen. Het project wordt uitgevoerd door een projectgroep met medewerkers uit Wageningen en Bilthoven. Deze projectgroep vormt het Team Kennismanagement (TKM)

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

De hoofdlijnen van de plancyclus voor coördinatie, vraagarticulatie en sturing van onderzoek zijn vastgelegd in de TKM-kalender. I.v.m. de voorbereiding van het onderbouwend onderzoek in 2004 zijn in maart 2003 de kennisvragen van het NPB voorgelegd aan DWK. Dit pakket vragen is de resultante van a) een inventarisatie van de benodigde kennis voor geplande NPB-producten en voor versterking van de kennisinfrastructuur van het NPB en b) een inventarisatie van beschikbare kennis. Input voor deze fase was het advies van de Adviesgroep Kennisbasis Natuurplanbureau.

De vragen die door DWK zijn opgenomen in de kaderbrief Wageningen-UR 2004 (1 mei 2003) zijn door het TKM uitgewerkt in startdocumenten. Deze documenten vormen het beginpunt voor het opstellen van de projectbeschrijvingen die moeten leiden tot het beantwoorden van de betreffende vraag in 2004. Het pakket startdocumenten is gepresenteerd rond de pijlersdag die in juni 2003 heeft plaatsgevonden.

Voor de onderzoeksprojecten in het onderbouwend onderzoek voor het NPB die in 2003 zijn uitgevoerd is het Team KennisManagement opgetreden als contactpersoon (gedelegeerd opdrachtgever).

De resultaten van de onderzoeksprojecten in het onderbouwend onderzoek voor het NPB die uitgevoerd zijn in 2002 (en onderdeel zijn van de cyclus die gestart is in 2001) zijn door NPB ontsloten

Kennisoverdracht (kennis delen) is één van de zes processen waarop het project zich richt. De bruikbaarheid van de resultaten van het onderbouwend onderzoek voor de projectleiders van NB03 is geëvalueerd. Deze evaluatie zal in het voorjaar van 2004 worden gerapporteerd.

Verschenen rapportages:

- Natuurplanbureau vestiging Wageningen (2003). Pijlers onder Planbureauproducten; Programmering van het onderbouwende onderzoek in 2004. Wageningen UR, Wageningen.

Startdatum: 01-01-2003

Einddatum: 31-12-2003

Totaal projectbudget in 2003 (€) €151.976

Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar

Co-financierende partij: geen

Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Programma 394
Natuurplanbureaufunctie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Management en ondersteuning *)
Projecttitel: ARK
Projectnummer: 230017-02
Projectleider: Jan Klijn
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Advisering lange termijn onderzoeksagenda

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

Advies ARK aan CUI; tussentijdse adviezen aan NPB (Hinssen)

Verschenen rapportages:

Eind dec. Conceptadvies A®K aan CUI (auteur J.A.Klijn)

Startdatum: 01-01-2003
Einddatum: 31-12-2003
Totaal projectbudget in 2003 (€) €8.752
Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar
Co-financierende partij: geen
Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement;
5. Management en ondersteuning

Programma 394
Natuurplanbureaufunctie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Management en ondersteuning *)
Projecttitel: Kwaliteit medewerkers
Projectnummer: 230017-03
Projectleider: Bram ten Cate
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Het project richt zich op het continu verbeteren van de kwaliteit van medewerkers en processen dat als doel heeft de verwezenlijking van de beoogde deskundigheid, toegankelijkheid en onafhankelijkheid van NPB-Wageningen.

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

Uitgevoerde activiteiten

- Bijdragen geleverd aan Teamontwikkeling (diverse afd. activiteiten, TKM)
- Begeleiden van medewerkers (3 coachingstrajecten)
- Coördinatie kwaliteit ISO 9001 Alterra en relatie met WOT en het beschrijven, uitvoeren en toezien op procedures WOT, incl. het houden van audits (certificaat behaald: nov. 2003)

Verschenen rapportages:

n.v.t.

Startdatum: 01-01-2003

Einddatum: 31-12-2003

Totaal projectbudget in 2003 (€) €30.399

Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar

Co-financierende partij: geen

Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Programma 394
Natuurplanbureaufunctie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Management en ondersteuning *)
Projecttitel: Kwaliteitssysteem NPB-W
Projectnummer: 230017-04
Projectleider: Harm Houweling
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Doel van het project is de verdere ontwikkeling en implementatie van een kwaliteitssysteem waarmee NPB-W haar doelstellingen m.b.t. kwaliteit van producten, diensten en processen kan realiseren. Kwaliteitsmanagement is een onderdeel van de strategie van NPB-W die is gericht op continu verbeteren. Het projectresultaat levert een bijdrage aan de realisatie van de missie van het NPB.

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

Project is opgegaan in 230017-01 Kennismanagement NPB-W.

Verschenen rapportages:

Sollart K.M. & M.A.G. Hinssen (2003). Draaiboek Natuurbalans. Reeks 'Planbureau - werk in uitvoering' Werkdocument 2003/19, Alterra, Wageningen

Startdatum: 01-01-2003

Einddatum: 31-12-2003

Totaal projectbudget in 2003 (€) €68.148

Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar

Co-financierende partij: geen

Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

**Programma 394
Natuurplanbureaufunctie**

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Management en ondersteuning *)
Projecttitel: IMP communicatie
Projectnummer: 230018-01
Projectleider: Bram ten Cate
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Doel van dit project is om de interne en externe communicatie te bevorderen en de betrokkenheid van medewerkers die werken of willen gaan werken voor het Natuurplanbureau te vergroten; verder profilering van Natuurplanbureau Wageningen als WOT-unit (Wettelijke OnderzoeksTaken) binnen WUR. Uiteindelijk doel is toe te groeien naar een 'onafhankelijk' Milieu- en Natuurplanbureau, samen met onderdelen van het RIVM. Activiteiten in 2003: (1) uitgeven en beheren van werkdocumenten in de reeks 'Planbureauwerk in uitvoering'; (2) het coördineren van de uitgave van de reeks Planbureaustudies; (3) het doen uitkomen van de Nieuwsbrief 'Nieuws van het Natuurplanbureau'; (4) het onderhouden van de website www.natuurplanbureau.nl (5) het organiseren van workshops en/of bijeenkomsten; (6) het ontwikkelen van overige communicatiemiddelen, zoals brochures.

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

Het project is een continue proces. Het project heeft in 2003 geresulteerd in een duidelijke, heldere communicatie voor (toekomstige) planbureamedewerkers en in een duidelijke profilering van het Natuurplanbureau. (Zie volgend item).

Verschenen rapportages:

- Nieuwsbrief (5)
- Werkdocumenten (ca. 20)
- 'Ons gezicht in 2002/2003' (Brochure over NPB-Wageningen)
- Planbureaustudies (2, afronding in 2004)
- Actueel houden van de website www.natuurplanbureau.nl
- Bijdragen aan diverse bijeenkomsten (themamiddagen, lunchpresentaties, workshops)

Startdatum: 01-01-2003
Einddatum: 31-12-2003
Totaal projectbudget in 2003 (€) €124.647
Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar
Co-financierende partij: geen
Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Programma 394
Natuurplanbureaufunctie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Management en ondersteuning *)
Projecttitel: Gegevensvoorziening MNP
Projectnummer: 230019-01
Projectleider: Paul Hinssen
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Coördinatie van de aanlevering van gegevens door externe organisaties ten behoeve van de producten van de Natuurplanbureaufunctie

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

Gegevens van LASER en DLG zijn tijdig in de juiste vorm beschikbaar gekomen voor de Natuurbalans 2003. Tevens zijn structurele contacten gelegd met relevante personen uit deze organisaties.

Verschenen rapportages:

Dit project levert geen afzonderlijke rapportage. Resultaten zijn indirect terug te vinden in de producten van de Natuurplanbureaufunctie, met name de Natuurbalans 2003.

Startdatum: 01-01-2003
Einddatum: 31-12-2003
Totaal projectbudget in 2003 (€) €27.000
Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar
Co-financierende partij: geen
Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Programma 394
Natuurplanbureaufunctie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Management en ondersteuning *)
Projecttitel: Duurzame informatievoorziening NPB
Projectnummer: 230019-02
Projectleider: Lammert Kooistra
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: Drs. G.T.A. Hof, directie Platteland

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Het doel van het project is de informatievoorziening van het Natuurplanbureau-netwerk structureel te verbeteren, waardoor de Natuurplanbureaufunctie op een efficiënte en effectieve wijze kan worden uitgevoerd.

De projectmedewerkers willen een brugfunctie vervullen tussen gebruikers (projectteams) en het management team (stuurgroep DINO), en tussen de verschillende vestigingen van het NPB. Hierbij willen zij verbeterpunten in de primaire processen van de informatievoorziening i.o.m. projectteamleden signaleren en agenderen. Op basis van adviezen die voortkomen uit pilots (verkenningen), productevaluaties en enquêtes worden i.o.m. het management team (stuurgroep DINO) strategische beslissingen genomen om de bestaande informatie-infrastructuur en informatiesystemen aan te passen dan wel uit te breiden.

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

Voor 2003 heeft de focus van het DINO-project zich geconcentreerd op de organisatie rond de gegevensvoorziening van de primaire processen. I.s.m. de coördinator gegevensvoorziening NPB en begeleid door adviesbureau HEC is door het DINO-projectteam gewerkt aan een advies gegeven over de organisatie van de gegevensvoorziening van de Natuurbalans. Begin 2004 zal het advies aan de DINO stuurgroep (MT NPB) worden gepresenteerd. Afgelopen jaar zijn de ontwikkelde systemen beheerd en zijn deze ingezet voor de productie van de NB2003. Daarnaast is gekeken naar mogelijke uitbreiding van de informatie-infrastructuur met nieuwe systemen, te weten een modellencatalogus en webfolders (mogelijke vervanging van EIONET). Voor de z.g. kernbestanden NPB is de gegevensvoorziening (inwinning, beheer en verstrekking) verzorgt.

Verschenen rapportages:

Schmidt, A.M., Kooistra, L., Nienhuis, J.G., Knol, O.M., 2003. Duurzame Informatievoorziening Natuurplanbureau: stand van zaken januari 2003. NPB werkdocument 2003/5.

Verweij, P.J.F.M., Kooistra, L., 2003. Advies vervanging EIONet door webfolders. NPB werkdocument 2003/20.

Willemsen, J.P.M., Kooistra, L., 2003. Kernbestanden Natuurplanbureau. Ruimtelijke gegevens geïnventariseerd in 2003. NPB werkdocument 2003/27

Startdatum: 01-01-2003

Einddatum: 31-12-2003

Totaal projectbudget in 2003 (€) €101.549

Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar

Co-financierende partij: geen

Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Programma 394
Natuurplanbureaufunctie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Management en ondersteuning *)
Projecttitel: MVK-6
Projectnummer: 230020-01
Projectleider: Florence van den Bosch
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Doel: Toevoegen van actoren \ institutionele context aan de Milieuverkenning.
Inhoudelijke beschrijving: scenario's zijn "intuïtief" ingevuld aan de hand van een schema waarin beschreven: de veronderstelde verbanden tussen draagvlak in de samenleving, machtsverhoudingen binnen bestaande institutionele context, strategisch gedrag actoren en omgevingskenmerken als stand economie, demografie, ruimtedruk, milieudruk en dergelijke.

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

Resultaten: project is afgebroken; MVK stopgezet en geïntegreerd in Duurzaamheidverkenning; institutionele context \ actoren is daarvan geen onderdeel gaan uit maken.

- Wel wordt inmiddels gezocht naar mogelijkheden om speltheorie in te zetten om institutionele context \ actoren te integreren in verkenningen;
- Ook is dit jaar een project gestart om de knelpunten die onderzoekers en beleids mensen ervaren bij het maken en gebruiken van verkenningen, ervaren.

Verschenen rapportages:

n.v.t.

Startdatum: 01-01-2003
Einddatum: 31-12-2003
Totaal projectbudget in 2003 (€) €13.897
Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar
Co-financierende partij: geen
Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Programma 394
Natuurplanbureaufunctie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Management en ondersteuning *)
Projecttitel: Secretariaat NPB
Projectnummer: 230021-01
Projectleider: Marjon Hinssen
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Het secretariaat vervult de volgende taken:

- Afspraken bijhouden
- Archieffunctie
- Ondersteuning projectleiders
- Bereikbaarheid medewerkers verzorgen

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

Het project heeft een procesmatig karakter. De beoogde taken zijn uitgevoerd, daar waar het nodig was in het proces.

Verschenen rapportages:

Niet van toepassing

Startdatum: 01-01-2003

Einddatum: 31-12-2003

Totaal projectbudget in 2003 (€) €59.320

Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar

Co-financierende partij: geen

Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Programma 394
Natuurplanbureaufunctie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Management en ondersteuning *)
Projecttitel: NPB Management
Projectnummer: 230022-01
Projectleider: Paul Hinssen
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Het programmamanagement bestaat uit

- Sturing (MNP en WOT)
- Planning en control (MNP en WOT)

Sturing bestaat uit:

- Kennisnemen van informatie uit departementen (LNV, VROM, V&W)
- toepassing van wet- en regelgeving (WOT en ander juridisch kader)
- implementatie van overeenkomsten (zoals WOT, DLO-RIVM convenant, DWK sturing)
- deelname aan sturingsoverleg (staf MNP, ICON, CUI, DLO-stuurgroep Pbfuncties)
- Kennisnemen van informatie uit andere planbureaus (CPB, SCP, RPB, CBS)

Planning en control bestaat uit:

- jaarplan en begroting (o.b.v. DWK jaarplancyclus en MNP werkprogramma)
- voortgang en evaluatie
- kwaliteitsysteem
- strategisch plan en meerjarenprogramma

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

Programmamanagement is een continu proces. De geplande activiteiten zijn uitgevoerd waar dit nodig was in het proces. Wat nog ontbreekt is een strategisch plan. Dit heeft te maken met de nog voortdurende discussie over de verzelfstandiging van het MNP, waardoor de positionering van het programma Natuurplanbureaufunctie zou kunnen veranderen.

Verschenen rapportages:

Jaarplan 2004 Natuurplanbureaufunctie

Evaluatieverslag 2002 Natuurplanbureaufunctie

Concept integratieplan NPB-Wageningen (bij verzelfstandiging MNP)

Interne notities over kennismanagement, huisstijl en merknaam, samenwerking in netwerkverband.

Startdatum: 01-01-2003

Einddatum: 31-12-2003

Totaal projectbudget in 2003 (€) €118.298

Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar

Co-financierende partij: geen

Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

**Programma 394
Natuurplanbureaufunctie**

Resultaten 2003 per project

Programmathema: 4*)
Projecttitel: Meetnet Kleine Landschapselementen
Projectnummer: 230311-01
Projectleider: Anne Oosterbaan
Uitvoerende instellingen: Alterra i.s.m LBN
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur, VROM, gem., prov.
Contactpersoon van de doelgroep: stuurgroep met vertegenwoordigers van LNV-N, VROM, VNG, DLG, IPO, RvLG

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

- een methodiek voor de inventarisatie van kleine landschapselementen en een systeem voor de digitale opslag en bewerking van de inventarisatiegegevens;
- nagaan of de gestelde meetdoelen haalbaar zijn
- inzicht in de organisatie, de kosten en de financieringsmogelijkheden van een Meetnet Kleine Landschapselementen

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

Software, data: database MKLE en systeem voor digitale opslag via topXvectorkaarten.

Overige: instructie- en evaluatiebijeenkomsten Gorssel, Uithoorn, Alkmaar

Verschenen rapportages:

Oosterbaan A. , A. Griffioen, J. Frissel, H. van Blitterswijk i.s.m. LBN. 2003 Kleine landschapselementen. Gids voor proefinventarisaties 2003.

Oosterbaan A., C.A. van den Berg, H. Van Blitterswijk, A.J.Griffioen, J.Y. Frissel, H.G. Baas en M.S. Pels. 2004. Meetnet Kleine Landschapselementen. Studie naar methodiek, kosten en haalbaarheid aan de hand van drie proefinventarisaties. Alterra-rapport 897 (in druk)

Oosterbaan A. en M. Pels 2004. "Wie het kleine niet eert". Vakblad Natuur, bos en landschap (artikel in voorb.)

Startdatum: 01-01-2003

Einddatum: 31-12-2003

Totaal projectbudget in 2003 (€) €22.000

Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar

Co-financierende partij: DWK Programma's 381 en 382

Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: Ja.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Programma 394
Natuurplanbureaufunctie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Management en ondersteuning *)
Projecttitel: Onderbouwend onderzoek
Projectnummer: LEI 20021
Projectleider: Tanja de Koeijer
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Het project is gericht op het verder uitbouwen van de kennisbasis van het NPB voor wat betreft de sociaal-economische component. Een accent is gelegd op de kosten en de effectiviteit van het (agrarisch) natuurbeheer.

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

Coördinatie en ontwikkeling van het sociaal-economisch onderzoek mbt natuurbeheer
Meer sociaal-economische kennis in de kennisbasis en inbreng in de producten
Workshop vraagarticulatie KEM en workshop reactie KEM op NB en MB

Verschenen rapportages:

Intern verslag van vraagarticulatie
Verslag in Nieuwsbrief NPB december van workshop reactie KEM op planbureauprodukten 2003

Startdatum: 01-01-2003
Einddatum: 31-12-2003
Totaal projectbudget in 2003 (€) €55.973
Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar
Co-financierende partij: geen
Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Programma 394
Natuurplanbureaufunctie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Wettelijke producten *)
Projecttitel: TA Agrarisch Natuurbeheer
Projectnummer: LEI 20022
Projectleider: Tanja de Koeijer
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Eind 2004 een Thematisch assessment Agrarisch en particulier natuurbeheer kunnen opleveren.
Daartoe in 2003 plan van aanpak opgesteld en analyse inpasbaarheid van beheer op melkveebedrijven in gang gezet

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

Geannoteerde inhoudsopgave van het Assessment
Start van analyse inpasbaarheid van beheer op melkveebedrijven
In gang zetten overige projecten tbv het TA

Verschenen rapportages:

Nog geen (verwacht in 2004)

Startdatum: 01-01-2003
Einddatum: 31-12-2003
Totaal projectbudget in 2003 (€) €40.987
Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar
Co-financierende partij: geen
Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Programma 394
Natuurplanbureaufunctie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Wettelijke producten *)
Projecttitel: Bijdrage Tanja NB03
Projectnummer: LEI 20023
Projectleider: Tanja de Koeijer
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Overzicht van wie, hoeveel en wat en waar aan Agrarisch natuurbeheer doen.

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

Resultaat voor NB mei 2004
Resultaat voor TA

Verschenen rapportages:

Werkdocument Agrarisch natuurbeheer; profiel deelnemers SAN (te verschijnen febr. 2004), Artikel in Agrimonitor Jan 2004

Startdatum: 01-01-2003
Einddatum: 31-12-2003
Totaal projectbudget in 2003 (€) €6.300
Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar
Co-financierende partij: geen
Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Programma 394
Natuurplanbureaufunctie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Wettelijke producten *)
Projecttitel: Kosteneffectiviteit NB03 Fase I
Projectnummer: LEI 20031
Projectleider: Aris Gaaff
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Verkennde fase van de mogelijkheid om in de Natuurbalans 2003 aandacht te geven aan het onderwerp Kosteneffectiviteit van het natuurbeleid. De verkenning was gericht op het identificeren van cases die als illustratie kunnen dienen voor kosteneffectiviteit, alsmede het ontwikkelen van een (beknopt) kader voor analyse en presentatie van de resultaten.

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

De verkennende fase heeft geleid tot selectie van een zestal cases voor verdere uitwerking, het opstellen van een indicatorenketen en het aangeven van het nader uit te werken onderdeel geldstromen.

Verschenen rapportages:

Bovenstaande bevindingen hebben geleid tot het opstellen van een projectplan voor de uitvoering van de vervolgfase, waarin de resultaten kort zijn beschreven (zie verder het project Kosteneffectiviteit Natuurbalans 2003).

Startdatum: 01-01-2003
Einddatum: 01-04-2004
Totaal projectbudget in 2003 (€) €14.849
Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar
Co-financierende partij: geen
Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Programma 394
Natuurplanbureaufunctie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Management en ondersteuning *)
Projecttitel: Logistieke ondersteuning NPB
Projectnummer: LEI 20032
Projectleider: Marcel Betgen
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Het ondersteunen van de LEI onderzoekers bij aanleveren van data, grafieken en kaarten aan het NOPB volgens de voorgeschreven format.

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

Versnellen van het verwerkproces van data, kaarten en grafieken, door als tussenpersoon te fungeren tussen het LEI en het NPB. Resultaat kostenbesparing

Verschenen rapportages:

Natuurbalans 2003

Startdatum: 01-01-2003
Einddatum: 31-12-2003
Totaal projectbudget in 2003 (€) €9.234
Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar
Co-financierende partij: geen
Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Programma 394
Natuurplanbureaufunctie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Management en ondersteuning *)
Projecttitel: Detachering Hans Leneman
Projectnummer: LEI 20035
Projectleider: Hans Leneman
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

de detachering bij het Natuurplanbureau van 1 januari tot 1 maart.
Volgende activiteiten kunnen hierbij worden onderscheiden:
- DLO-Onderbouwend onderzoek coördinatie
- Onderhouden van contacten met het LEI.
- Verder uitwerken activiteiten graadmeter Natuurkosten.
- Voorbereiding NB2003

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

Organisatie workshop tbv Kenniseenheid Maatschappij 20 februari 2003 met als doel input voor de formulering van onderzoeksvragen voor het onderbouwend onderzoek in 2004.

Verschenen rapportages:

Startdatum: 01-01-2003
Einddatum: 31-12-2003
Totaal projectbudget in 2003 (€) €22.857
Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar
Co-financierende partij: geen
Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Programma 394
Natuurplanbureaufunctie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Wettelijke producten *)
Projecttitel: Kosteneffectiviteit NB03
Projectnummer: LEI 20062
Projectleider: Aris Gaaff
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Het aangeven van een voor Natuurbalans 2003 bruikbaar, zij het beperkt inzicht in de mate van kosteneffectiviteit van het Natuurbeleid. Dit zal plaatsvinden in het verslag van een aantal cases waarin kosteneffectiviteit van verschillende natuurbeleidsinstrumenten zichtbaar gemaakt wordt. Voorgestelde cases zijn, naast een kader en een overzicht van uitgaven: bos, weidevogelbeheer, uiterwaarden, WCL-gebieden, GIOS en overlap van pakketten.

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

De resultaten van het overzicht van uitgaven en van de case bos zijn opgenomen in Natuurbalans 2003. De case uiterwaarden wordt naar verwachting opgenomen in Natuurbalans 2004. De overige cases zijn besproken met de begeleidingscommissie en moesten om uiteenlopende redenen afvallen (met name de mate van hardheid van ecologische data of tijdige levering ervan). Weidevogelbeheer biedt perspectief voor opname in Natuurbalans 2004 wanneer noodzakelijke data zijn verzameld. Over de werkwijze is regelmatig teruggekoppeld met de begeleidinggroep voor het onderzoek; verder heeft een presentatie plaatsgevonden voor de projectgroep Definitie Natuurkosten.

Verschenen rapportages:

Kosteneffectiviteit; case-studies voor Natuurbalans 2003 (Planbureau-Werk in Uitvoering; binnenkort te verschijnen)

Startdatum: 01-01-2003
Einddatum: 31-12-2003
Totaal projectbudget in 2003 (€) €50.069
Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar
Co-financierende partij: geen
Commitment van begeleidingscommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

**Programma 394
Natuurplanbureaufunctie**

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Economie, maatschappij en landschap *)
Projecttitel: Platform Definitie Natuurkosten
Projectnummer: LEI 20072
Projectleider: Hans Leneman
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Er is op dit moment nog geen gestructureerde, goed verantwoorde aanpak voor het berekenen van natuurkosten. In 2002 zijn wel bouwstenen gereed gekomen die het werken aan natuurkosten eenvoudiger maken. Het doel van dit project is het instellen en organiseren van een Platform Definitie Natuurkosten. Dit platform heeft tot doel het ontwerpen van een methodiek natuurkosten te begeleiden en keuzes omtrent deze methodiek te maken. Eind 2003 moet een eerste versie van een methodiekrapport gereed zijn.

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

- Platform is ingesteld, is eenmaal bijeen gekomen en heeft gereageerd op schriftelijke voorstellen voor de methodiek

Verschenen rapportages:

H. Leneman, 2003. Natuurkosten - Verslag van werkzaamheden maart tot juli 2003.
Werkdocument 2003-04. Planbureau-werk in uitvoering
Landbouw-Economisch Instituut, Den Haag.

Startdatum: 01-01-2003
Einddatum: 31-12-2003
Totaal projectbudget in 2003 (€) €28.772
Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar
Co-financierende partij: geen
Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Natuurplanbureaufunctie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Wettelijke producten *)
Projecttitel: Effect Prioriteitsverlegging Rijksoverheid
Projectnummer: LEI 20097
Projectleider: Piet Rijk
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Nagaan wat het gedrag en de reacties zijn geweest van de verschillende betrokken partijen (provincies, natuurbeschermingsinstanties en andere betrokkenen) n.a.v. de voorgenomen bezuiniging van € 72 miljoen door het Ministerie van LNV op de aankoop van natuurterreinen.

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

Van verschillende partijen zijn de reacties in kaart gebracht: de provincies Noord-Holland, Zuid-Holland, Overijssel, Gelderland, Noord-Brabant, Friesland; de natuurbeschermingsinstanties "It Fryske Gea", Het Noord-Hollands Landschap, Federatie Particulier Grondbezit (FPG), Natuurmonumenten. Verder van: Groenfonds, Dienst Landelijk Gebied/Bureau Beheer Landbouwgronden, Nationale Postcode Loterij.

Verschenen rapportages:

Er is een rapportage van het LEI aan het Natuurplanbureau verschenen

Startdatum: 01-01-2003
Einddatum: 31-12-2003
Totaal projectbudget in 2003 (€) €22.876
Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar
Co-financierende partij: geen
Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Programma 394
Natuurplanbureaufunctie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Instrumentarium, methodologie en kennismanagement *)
Projecttitel: Databank gemeentelijk groenbeheer
Projectnummer: LEI 20109 / Zie ook Alterra 230016-03
Projectleider: Marieke Strookman
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Het doel is na te gaan op welke manier de Databank Gemeentelijk Groenbeheer gebruikt kan worden om uitspraken te doen over de kosten van groenbeheer in heel Nederland. Om dit na te gaan zijn enkele statistische instrumenten gebruikt.

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

De resultaten zijn beschreven in een klein rapport. Dit is gestuurd naar de projectleider (Joop Spijker van Alterra) van het totale project 'Haalbaarheidsstudie gebruik DGG-gegevens voor Natuurplanbureau'.

Verschenen rapportages:

Spijker, J.H., M.J. Strookman, E.H. de Vries, H.C.J. Vrolijk, Stedelijk groen onder de loep, Verkenning naar de mogelijkheden van de Databank Gemeentelijk Groenbeheer als informatiebron voor het Milieu- en Natuurplanbureau, Werkdocument 2003/6, Alterra/ LEI, Wageningen/ Den Haag, 2003

Startdatum: 01-01-2003

Einddatum: 31-12-2003

Totaal projectbudget in 2003 (€) €5.964

Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar

Co-financierende partij: geen

Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Programma 394
Natuurplanbureaufunctie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Management en ondersteuning *)
Projecttitel: Duurzaamheidsverkenning
Projectnummer: LEI 20111
Projectleider: Hans van Meijl
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Het project levert een bijdrage aan een duurzaamheidsverkenning m.b.t. de internationale handel in landbouwproducten. Kwantificering van de internationale handel in landbouwproducten binnen de vier CPB scenario's (Oost, West, Thuis, Best?) voor 2020. De bijdrage wordt zodanig door het LEI aangeleverd dat deze enerzijds gebruikt kan worden in analyses voor de duurzaamheidsverkenning.

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

Resultaten zijn gebruikt in de Duurzaamheidsverkenning van het RIVM. Met name in hoofdstuk 4 Voedsel en Handel.

Verschenen rapportages:

- Duurzaamheidsverkenning
- Economic and environmental consequences of four different liberalisation futures B. Eickhout*, H. van Meijl, A. Tabeau and H. van Zeijts*

* National Institute for Public Health and the Environment (RIVM), Bilthoven, The Netherlands Agricultural Economics Research Institute (LEI), The Hague, The Netherlands

Dit zal verschijnen als achtergrond rapportage in RIVM reeks en abstract is ingestuurd naar twee wetenschappelijke conferenties.

Startdatum: 01-01-2003

Einddatum: 31-12-2003

Totaal projectbudget in 2003 (€) €22.077

Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar

Co-financierende partij: geen

Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Programma 394
Natuurplanbureaufunctie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Management en ondersteuning *)
Projecttitel: Kennismanagement NPB-W
Projectnummer: LEI 20112
Projectleider: Tanja de Koeijer
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Leveren bijdrage aan ontwikkelen kennisbasis NPB wat betreft de sociaal-economische component

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

Startdocumenten, ontwikkeling gammavisie, procesmatige en inhoudelijke ontwikkeling van organisatie en visie tav ontwikkeling en up to date houden van kennisbasis.

Verschenen rapportages:

Bijdragen aan de map "Pijlers onder planbureauproducten 2004"

Startdatum: 01-01-2003

Einddatum: 31-12-2003

Totaal projectbudget in 2003 (€) €26.622

Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar

Co-financierende partij: geen

Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Programma 394
Natuurplanbureaufunctie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Economie, maatschappij en landschap *)
Projecttitel: Interim management Kosteneffectiviteit
Projectnummer: LEI 20130 / Zie ook 230013-01
Projectleider: Teunis van Rheenen / Saskia Ligthart
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

In opdracht van de ministeries van LNV en Financiën is een studie gestart naar de kosteneffectiviteit van het natuurbeleid. Kort door de bocht: wat heeft het gekost? wat heeft het opgeleverd? en kan het efficiënter? De centrale vraag is als volgt geformuleerd:

In welke mate dragen verschillende fysieke maatregelen (o.a. milieu, water, areaalvergroting, natuurbeheer) en beleidsinstrumenten (o.a. wet en regelgeving, subsidies) uit het beleid bij aan de beoogde doelen uit de nota Natuur voor Mensen, Mensen voor Natuur. Hierbij worden natuureffecten gekoppeld aan de inzet van financiële middelen. Het Natuurplanbureau wordt gevraagd een methodiek te ontwikkelen voor een toetsing- en monitoringsysteem ter bepaling van de kosteneffectiviteit van fysieke maatregelen en beleidsinstrumenten van het natuurbeleid.

Om antwoord te geven aan deze vraag zijn verschillende trajecten in gang gezet:

1. **Project A: Gebiedsanalyse** is gedaan, m.a.w. wat kom je zoal tegen als je in de praktijk antwoord wil geven op de centrale vraag stelling?
2. **Project B: Methodiekwontwikkeling** om de effectiviteit van het beleid te bepalen
3. **Project C: Operationalisering mogelijkheden** van natuurdoelen voor een KE analyse.

Dit project is gestart door Saskia Ligthart. Toen ze met zwangerschapsverlof ging heb ik de leiding van het project overgenomen voor een periode van ongeveer 6 maanden.

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

1. Project A: Voor een paar gebieden zijn zowel kosten als effecten in kaart gebracht.
2. Project B: Een integrale methodiek is ontwikkeld en op onderdelen getoetst
3. Project C: Voor de verschillende natuurdoelen is nagegaan hoe ze geoperationaliseerd kunnen worden voor een KE studie.

Verschenen rapportages:

Zie werkdocumenten 230013-01

Startdatum: 01-01-2003
Einddatum: 31-12-2003
Totaal projectbudget in 2003 (€) €36.886
Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar
Co-financierende partij: geen
Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Programma 394
Natuurplanbureaufunctie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Economie, maatschappij en landschap *)
Projecttitel: Projectmatige inzet LEI t.b.v. NPB
Projectnummer: LEI 20141
Projectleider: Aris Gaaff
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Invulling geven aan een economische invalshoek van de Planbureaufunctie met als hoofddaccent financiële stromen voor het natuurbeleid ten behoeve van de Natuurbalans 2005.

De eerste fase van het project betrof het becommentariëren van Natuurbalansteksten vanaf extern concept. De tweede fase was een overdracht- en inwerkfase voor in verband met de beëindiging van de detachering Hans Leneman. De derde fase omvatte de voorbereiding van het onderwerp financiële stromen. Dit laatste loopt door in 2004 en 2005. De werkzaamheden in 2003 vormden hiervan de start.

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

De resultaten van kritische becommentariëring zijn door auteurs van hoofdstukken natuurbalans ter harte genomen. Overigens heeft daarna nog een eindredactieslag plaatsgevonden, waarbij geen betrokkenheid was.

In het kader van voorbereiding financiële stromen zijn diverse gesprekken gevoerd met onder meer CBS, Ministerie van Financiën, LNV. Verder is in dit verband betrokkenheid geweest bij de lopende projecten Natuurkostendefinitie en Kosteneffectiviteit, vanuit het gezichtspunt geldstromen. Daarnaast is een notitie met beslispunten "Uitwerking werkplan" voorbereid. De werkzaamheden hiervoor hebben spin-off gekregen in de deelname en inbreng bij de voorbereiding van Natuurbalans 2004, met name de workshop actoren alsmede de selectiecriteria voor indicatoren voor de Voorjaarsbalans op grond van betrokken geldstromen. Verder is een begin gemaakt met het bepalen van langjarige uitgavenreeksen voor natuur en landschap door LNV, waarbij kennis is ontwikkeld op gebied van begroting- en verantwoordingssystematiek.

Tenslotte zijn vragen geformuleerd voor onderbouwend onderzoek, uit te voeren in 2004 die antwoorden moeten opleveren voor enkele in het conceptwerkplan reeds voorziene knelpunten met betrekking tot geldstromen.

Verschenen rapportages:

Nog geen zelfstandige rapportages. Resultaten zullen begin 2004 neergelegd worden in dan vastgesteld Werkplan en verder voorlopig toegepast worden bij Voorjaarsbalans 2004.

Startdatum: 01-01-2003
Einddatum: 31-12-2003
Totaal projectbudget in 2003 (€) €41.411
Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar
Co-financierende partij: geen
Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

**Programma 394
Natuurplanbureaufunctie**

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Economie, maatschappij en landschap *)
Projecttitel: Platform Definitie Natuurkosten (vervolg)
Projectnummer: LEI 20145
Projectleider: Hans Leneman
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

(zie ook 20072)

In de eerste helft van 2003 is het Platform Definitie Natuurkosten van start gegaan., onder verantwoordelijkheid van het Milieu- en Natuurplanbureau (MNP) Dit platform heeft tot doel het ontwerpen van een methodiek natuurkosten te begeleiden en keuzes omtrent deze methodiek te maken. Eind 2003 moet een methodiekrapport gereed zijn. Het Platform is breed samengesteld en wordt in haar werk ondersteund door het project "Methodiek natuurkosten" (uit DLO 376 gefinancierd).

Doel van dit project is het. het (laten) produceren van een methodiek Natuurkosten, in nauwe samenwerking met andere initiatieven van het MNP.

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

- Drie vergaderingen van het Platform Definitie natuurkosten
- Er is een concept rapportage opgeleverd

Verschenen rapportages:

H.Leneman, A. Gaaff en J.A. Boone
Natuurkosten- Verslag van werkzaamheden augustus tot december 2003.
Werkdocument 2003/23. Planbureau-werk in uitvoering
Landbouw-Economisch Instituut, Den Haag.

Startdatum: 01-01-2003

Einddatum: 31-12-2003

Totaal projectbudget in 2003 (€) €27.248

Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar

Co-financierende partij: geen

Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Programma 394
Natuurplanbureaufunctie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Management en ondersteuning *)
Projecttitel: Programmamanagement
Projectnummer: LEI 20150
Projectleider: Floor Brouwer
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Het project biedt inhoudelijke ondersteuning aan de inbreng vanuit LEI in programma 394 en heeft tot doel om op verschillende niveaus structureel mee te draaien in het NPB-werk. Het project levert een bijdrage aan het Programmamanagement 394, en meer specifiek bijdrage aan Coördinatieactiviteiten van Deelproject 1 (Kennisnemen van informatie uit departementen); Deelproject 4 (NLB Programmaliijnenoverleg; WOT Programmaleideroverleg); Deelproject 6 (Jaarplan en begroting); Deelproject 7 (Voortgang en evaluatie) en Deelproject 9 (Strategisch plan). Verder is het project gericht op de onderlinge afstemming werkzaamheden LEI. Periodiek wordt door de direct betrokkenen vanuit LEI bij het Natuurplanbureau overleg gevoerd over de uitvoering van de geformuleerde acties om adequaat een bijdrage aan de uitvoering van het programma te kunnen leveren (bijdrage aan onderbouwend onderzoek, identificeren projecten in 394, incidenteel overleg NPB-Bilthoven). De onderlinge afstemming is van belang om het draagvlak binnen LEI voor NPB-bijdragen te vergroten.

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

LEI heeft een plan van aanpak opgesteld van activiteiten die zij in 2003 in het kader van programma 394 uitvoert. Intern acht keer per jaar de voortgang van het werkplan 2003 besproken en de leider van programma 394 is van de resultaten op de hoogte gesteld. De werkzaamheden hebben zich in 2003 geconcentreerd op: (i) Detachering vanuit LEI in WOT Unit. Vanuit LEI is deskundige inbreng georganiseerd om het thema 'Natuurkosten' verder tot ontwikkeling te brengen. (ii) Voorbereiding onderbouwend onderzoek 2004. Intern zijn tijdig bijdragen naar NPB aangeleverd. (iii) Identificeren bijdrage LEI in Kennisvragen 2004. Op basis van een selectie van voor LEI relevante vragen zijn mogelijke bijdragen geïdentificeerd. (iv) Relatie MNP-Bilthoven. Op het LEI is een presentatie georganiseerd van de relevante producten (Natuur- en Milieubalans, Natuur- en Milieuverkenning, Natuur- en Milieucompendium, Duurzaamheidsverkenning en de Thematische Assessment Agrarisch en Particulier Natuurbeheer en Zoet en Zout Water). Centraal stond de vraag welke kennis vanuit LEI ingezet kan worden. (v) Bijdrage aan thema 'Kosten-effectiviteit'. Inbreng vanuit LEI is versterkt. (vi) Voorbereiding workshop februari 2004 om ideeën voor kansrijk onderzoek te formuleren, dat aansluit bij, cq. antwoorddelen geeft op de kennisvragen van het NPB.

Verschenen rapportages:

Geen afzonderlijke rapportage

Startdatum: 01-01-2003

Einddatum: 31-12-2003

Totaal projectbudget in 2003 (€) €23.128

Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar

Co-financierende partij: geen

Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Programma 394
Natuurplanbureaufunctie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Ecologie en biodiversiteit *)
Projecttitel: MKGRis
Projectnummer: LEI 20175
Projectleider: Martien Voskuilen
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Doelstelling van het project is achterliggende data (zgn. tussenresultaten) van de MKGR-variabelen te documenteren en toegankelijk te maken voor de gebruikers (LNV, VROM, Natuurplanbureau, Ruimtelijk Planbureau).
Project is samen met Alterra uitgevoerd. Projectnummer Alterra 23009-04, projectleider Jaap van Os.

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

De data en metadata voor het systeem MKGRis zijn in de vorm van elektronische bestanden opgeleverd aan Jaap van Os, projectleider MKGRis bij Alterra.

Verschenen rapportages:

Startdatum: 01-01-2003
Einddatum: 31-12-2003
Totaal projectbudget in 2003 (€) €3.465
Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar
Co-financierende partij: geen
Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

**Programma 394
Natuurplanbureaufunctie**

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Economie, maatschappij en landschap *)
Projecttitel: EU-geldstromen voor natuur
Projectnummer: LEI 20178
Projectleider: Marc-Jeroen Bogaardt
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

EU-geldstromen voor natuur

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

Eind 2003 ben ik begonnen met het maken van een onderzoeksvoorstel voor dit project. Ik heb er in december 2003 drie dagen aan besteed. Ik was toen in de veronderstelling dat er een budget voor het project was. Op een gegeven moment kreeg ik te horen dat er nog niet in 2003 aan het project kon worden begonnen vanwege mogelijk budgettekort voor het programma 394, maar dat de voorbereiding (onderzoeksvoorstel maken) wel ok was.

Verschenen rapportages:

onderzoeksvoorstel

Startdatum: 01-01-2003

Einddatum: 31-12-2003

Totaal projectbudget in 2003 (€) €1.890

Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar

Co-financierende partij: geen

Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

**Programma 394
Natuurplanbureaufunctie**

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Economie, maatschappij en landschap *)
Projecttitel: Koerswijziging Natuurbeleid
Projectnummer: LEI 20185
Projectleider: Jan Luijt
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

(1) Overzicht van de wijze waarop de kosten voor het ministerie van LNV kunnen worden berekend van enerzijds particulier (agrarisch) natuurbeheer en anderzijds natuurbeheer van landbouwgronden door NB-organisaties, inclusief aankoop daarvan.
(2) Berekening van het budgettaire effect voor LNV van de koerswijziging (meer (particulier) natuurbeheer door oorspronkelijke eigenaar en minder natuurbeheer via aankoop van landbouwgronden) conform de onder (1) beschreven methodiek.

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

Een notitie met daarin (1) een methodische verhandeling betreffende de wijze waarop de kosten van het natuurbeleid van LNV dienen te worden berekend. Dit met het oog op het vergelijk van de kosten van agrarische natuurbeheer en natuurbeheer dat door LNV, na aankoop, aan grote NB-organisaties wordt uitbesteed. En (2) een berekening van de budgettaire gevolgen van de koerswijziging voor LNV.

Verschenen rapportages:

De notitie is nog in bewerking.
Het is de bedoeling een excerpt van de notitie in de NB2004 (voorjaars- of najaarsversie) op te nemen.

Startdatum: 01-01-2003
Einddatum: 31-12-2003
Totaal projectbudget in 2003 (€) €28.728 (prognose)
Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar
Co-financierende partij: geen
Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Programma 394
Natuurplanbureaufunctie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Wettelijke producten *)
Projecttitel: Workshop Agrarisch Natuurbeheer
Projectnummer: LEI 30003 (onderdeel van een samenwerkingsproject)
Projectleider: Aart van den Ham
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Onderstaand bericht heb ik op de LEI internetsite laten zetten:

Plant Research International, het LEI en Alterra hebben in opdracht van het Natuurplanbureau een workshop georganiseerd waarvan het resultaat in het rapport Op weg naar een duurzaam agrarisch natuurbeheer is vastgelegd. Wil agrarisch natuurbeheer als groene dienst een serieuze pijler van het natuurbeleid zijn en blijven, dan is het belangrijk dat het een heldere positie en een duurzame inbedding krijgt in de samenleving. Het gewenste beeld voor de toekomst hangt nauw samen met de waarden en de wensen van de betrokkenen en is per definitie divers en bovendien verschuiven natuurbeelden in de loop van de tijd.

De workshop is opgezet om een innovatieslag met agrarisch natuurbeheer te kunnen maken. Daarbij is het noodzakelijk dat het natuurbesef verinnerlijkt ('people') en dat er een balans is, maar ook dynamiek in de relatie planet ('natuurwaarden'), people en profit ('economie'). Er waren deelnemers uit beleid, praktijk en kennisinstellingen aanwezig. Inhoudelijk kwamen de volgende denklijnen naar voren: stop met het denken in termen van vraagaanbod; maak gebruik van de dynamiek en bestaande initiatieven in een regio; richt je niet alleen op boeren maar ook op anderen die gronden beheren in het landelijk gebied. Enkele aanbevelingen zijn dat de communicatie tussen partijen moet worden versterkt door zich in elkaar denkkader te verdiepen, dat het geschikte kennisnetwerk afhangt van het schaalniveau en dat meer aandacht moet komen voor het ontwikkelen van nieuwe concepten en samenwerking met nieuwe partijen die een rol kunnen spelen bij agrarisch natuurbeheer. Verder wordt er aanbevolen dat de denklijnen en begrippen scherper worden gedefinieerd. Meer informatie bij ing. Aart van den Ham van het LEI (tel.: 0317-479763; e-mail: aart.vandenham@wur.nl).

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

Zie boven en:

Gesprek met opdrachtgever waaruit bleek dat onze aanbevelingen:

- Het is nuttig om een vervolg op deze workshop te organiseren met vertegenwoordigers van overheden, praktijk, natuurbeschermingsorganisaties en kennisinstellingen, maar vervolgbijeenkomsten moeten wel tot concrete innovatierichtingen leiden. De begrippen moeten dan scherper worden gedefinieerd, zodat duidelijk wordt of ieder hetzelfde bedoelt.
- Daarbij moet meer aandacht worden gegeven aan de ontwikkeling van nieuwe concepten en samenwerking met nieuwe partijen (bijv. particulieren, nieuwe landgoederen, projectontwikkelaars) die een rol kunnen spelen bij het (agrarisch) natuurbeheer. Biedt daarbij ruimte voor een beweging van regelen naar samen leren.

door de opdrachtgever niet werd gezien als behorend tot de Natuurplanbureautaken (vooral het vetgedrukte). Het is daarom de vraag of er een vervolgworkshop komt

hoewel de deelnemers enthousiast waren. Naar ons idee een gemiste kans om kennis ook echt tot werking te laten komen.

Verschenen rapportages:

Korevaar, H. , A. van den Ham, D. Postma & R. le Rutte. Op weg naar een duurzaam agrarisch natuurbeheer. Verslag van de workshop 'Activeren kennisnetwerk agrarisch natuurbeheer' gehouden op 23 april 2003 te Wageningen. PRI rapport 71.

LEI aandeel: Hoofdstuk 2 is de door mij gehouden inleiding. Postma heeft de procesarchitectuur rond de workshop opgezet. Verder hebben wij een groot aandeel gehad in de opzet van het algeheel projectplan (hoofdstuk 1) en in de hoofdstukken 5 en 6. Met nadruk wil ik echter stellen dat het hier om een geïntegreerd product gaat, samen met Alterra en PRI. Het is daarom niet echt goed te duiden wat nu precies van ons is en van de anderen. Met een goed geïntegreerd product kan, moet en hoeft dat ook niet. Het was: samen uit, samen thuis, heel goed geleid door de algeheel projectleider Hein Korevaar (PRI).

Startdatum: 01-01-2003

Einddatum: 31-12-2003

Totaal projectbudget in 2003 (€) €11.588

Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar

Co-financierende partij: geen

Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Programma 394
Natuurplanbureaufunctie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Economie, maatschappij en landschap *)
Projecttitel: CBS Natuurkosten
Projectnummer: LEI 30087
Projectleider: Karel van Bommel
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Het doel was tweeledig:

De empirische onderbouwing wordt uitgevoerd met behulp van data van het CBS. Op dit moment heeft het CBS echter geen menskracht om methodiekdiscussies te kunnen ondersteunen vanuit hun dataset. Het CBS is bereid mee te werken aan een detachingsconstructie, waarbij iemand namens het MNP op het CBS de bovengenoemde illustraties uitwerkt. Dit vormt het eerste onderdeel van het project.

Als tweede onderdeel wordt een rapportage opgesteld over de mogelijkheden van samenwerking tussen het MNP en het CBS, mede met het oog op Natuurbalans 2005, dat als thema "de geldstromen voor Natuur zal krijgen".

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

Voorbeelden in het te verschijnen rapport 'Methodiekontwikkeling natuurkosten' zijn met behulp van CBS-data gemaakt. Daarnaast is een korte notitie over de beschikbare data, ervaringen en de mogelijkheden voor het natuurplanbureau geschreven.

Verschenen rapportages:

Oltmer K., K.H.M. van Bommel, J.A. Boone en M.N. van Wijk (2004). Natuurkosten, definities en berekeningsmethodieken, Den Haag, LEI

Startdatum: 01-01-2003

Einddatum: 31-12-2003

Totaal projectbudget in 2003 (€) €15.844

Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar

Co-financierende partij: geen

Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Programma 394
Natuurplanbureaufunctie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Instrumentarium, methodologie en kennismanagement*)
Projecttitel: Ruimtedruk
Projectnummer: LEI 62782
Projectleider: Jan Luijt
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Het doel van het onderhavige project is allereerst het vaststellen van de mate waarin de ligging van een perceel, ten opzichte van enerzijds bestaande en geplande rode bestemmingen en anderzijds meer of minder perspectiefvolle agrarische ondernemingen, de prijs beïnvloedt. Vervolgens na te gaan welke andere perceelskenmerken dan de ligging eveneens invloed op de prijs hebben en wat het relatief belang van elk van die kenmerken is. Tenslotte om met die kennis via toekomstverkenningen en scenario's kaartbeelden te maken waarop de agrarische en niet-agrarische ruimtedruk, om en nabij reeds geplande dan wel nog te plannen natuurprojecten, zichtbaar wordt.

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

Het effect van het onderhavige project is dat er zowel bij de aanwijzing als de verwerving van natuur- en recreatiegebieden rekening gehouden kan worden met de situatie op de (lokale) grondmarkt. Daardoor kan de kans op realisatie van een natuur- of recreatiebestemming van landbouwgronden tegen aanvaardbare kosten beter worden ingeschat en wordt het proces van grondverwerving inzichtelijker. Het transactie- of onderhandelingsresultaat zal beter zijn te voorspellen en te beoordelen.

Verschenen rapportages:

Natuurplanbureau werk in uitvoering Werkdocument 2003/15 LEI Den Haag, 2003

Startdatum: 01-01-2003

Einddatum: 31-12-2003

Totaal projectbudget in 2003 (€) €12.581

Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar

Co-financierende partij: geen

Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Programma 394
Natuurplanbureaufunctie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Wettelijke producten *)
Projecttitel: Meten effectiviteit Agrarisch natuurbeheer
Projectnummer: LEI 62835
Projectleider: Raymond Schrijver
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Verkennen van de mogelijkheden om het LEI-Boekhoudnet in te zetten in de economisch-ecologische evaluatie van het agrarisch natuurbeheer.

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

Studie is bijna afgerond. Verwacht resultaat: inzicht in mogelijkheden, knelpunten en benodigde middelen bij het meten van de ecologische effecten van agrarisch natuurbeheer bij bedrijven die deelnemen aan het LEI-Boekhoudnet. De resultaten van de studie ondersteunen de beslissing met betrekking tot een eventuele uitbreiding van het LEI-Boekhoudnet naar ecologische gegevens.

Verschenen rapportages:

Rapport verschijnt binnenkort.

Startdatum: 01-01-2003
Einddatum: 31-12-2003
Totaal projectbudget in 2003 (€) €23.842
Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar
Co-financierende partij: geen
Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Programma 394
Natuurplanbureaufunctie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Management en ondersteuning *)
Projecttitel: Thema coördinatie Landbouwkundige expertise
Projectnummer: PRI 710031901
Projectleider: Pieter Vereijken
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Ontsluiting kennisbasis PRI inzake de perspectieven van landbouw en zijn impact voor milieu-, natuur- en landschapsbeheer

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

Analoog aan ons model voor de landbouwimpact is een model voor de impact van het natuurbeleid voor diverse kennisdomeinen (c.f. de natuurgraadmeters van NPB) voorgesteld en aangenomen door TKM. Hiermee zal vanaf 2005 het onderbouwend onderzoek worden gestructureerd.

Verschenen rapportages:

Vereijken, P. 2003. Mag en zal de landbouw uit Nederland verdwijnen? Landschap 20,4. p207-214

Startdatum: 01-01-2003
Einddatum: 31-12-2003
Totaal projectbudget in 2003 (€) €37.630
Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar
Co-financierende partij: geen
Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Programma 394
Natuurplanbureaufunctie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Management en ondersteuning *)
Projecttitel: Integrale hoofdstructuur
Projectnummer: PRI 7100301902
Projectleider: Pieter Vereijken
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Er is gewerkt aan de ontwikkeling van een Arc-view methode om gebiedsgewijze voor pilotgebied Achterhoek en Liemers een Integrale Hoofd Structuur te ontwerpen in diverse varianten, naar gelang de functies resp. de functie-indicatoren natuur, water en landschap. Doel is een IHS, die de drie functies ruimtelijk optimaal combineert. Samen met experts wordt getoetst in hoeverre deze optimale IHS meerwaarde biedt t.o.v. de sectorale plannen van de reconstructiecommissie. Deze meerwaarde betreft niet alleen de drie functies, maar ook de landbouw die voor deze functies ruimte moet opgeven of diensten moet leveren. Bij deze toetsing worden de minimale celcollecties gebruikt, die alle soorten hogere planten, vogels en vlinders bevatten, die in het gebied voorkomen.

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

Het heeft project geleid tot een nieuwe aanpak van integratie van bestanden t.b.v. ruimtelijke integratie van de drie functies op gebiedsniveau, op basis van een Multi-Criteria-Analyse (IDRISI). De verkregen kennis is overgedragen aan Igor Staritzky van Alterra.

Verschenen rapportages:

Voortzetting en eindrapport in 2004
Tussenrapport:
Integrale Hoofdstructuur voor natuur, landschap en water

Startdatum: 01-01-2003
Einddatum: 31-12-2003
Totaal projectbudget in 2003 (€) €33.762
Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar
Co-financierende partij: geen
Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Programma 394
Natuurplanbureaufunctie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Management en ondersteuning *)
Projecttitel: Programmamanagement
Projectnummer: PRI 710030903
Projectleider: Hein Korevaar
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Coördineren, plannen en bewaken van de bijdrage van Plant Research International aan het natuurplanbureau. Afstemming met Alterra, LEI en RIVM en intern binnen PRI. Lidmaatschap van adviescommissie ARK.

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

Planning en begroting: Overleggen met Paul Hinssen over inzet van PRI en bijbehorende begroting

Voortgang en evaluatie: regelmatige bespreking van werkplannen, voortgang en resultaten met deelprojectleiders

Verantwoording:

Regelmatig overzicht opstellen t.b.v. programmasecretariaat van budgetuitputting.

Overleg: Deelname aan adviescommissie ARK en informeren van PRI vertegenwoordiger voorafgaand aan vergaderingen van Stuurgroep Planbureaufuncties.

Verschenen rapportages:

Geen vanuit dit deelproject. De inhoudelijke rapportages en kennisoverdracht vinden plaats vanuit de deelprojecten.

Startdatum: 01-01-2003

Einddatum: 31-12-2003

Totaal projectbudget in 2003 (€) €9.304

Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar

Co-financierende partij: geen

Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

**Programma 394
Natuurplanbureaufunctie**

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Wettelijke producten *)
Projecttitel: Graslandecologische data en agrarisch natuurbeheer
Projectnummer: PRI 710030904
Projectleider: Hein Korevaar
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Plant Research International, het LEI en Alterra hebben in opdracht van het Natuurplanbureau op 23 april 2003 een workshop georganiseerd waarvan het resultaat in het rapport 'Op weg naar een duurzaam agrarisch natuurbeheer' is vastgelegd. Wil agrarisch natuurbeheer als groene dienst een serieuze pijler van het natuurbeleid zijn en blijven, dan is het belangrijk dat het een heldere positie en een duurzame inbedding krijgt in de samenleving. Het gewenste beeld voor de toekomst hangt nauw samen met de waarden en de wensen van de betrokkenen en is per definitie divers en bovendien verschuiven natuurbeelden in de loop van de tijd.

De workshop is opgezet om een innovatieslag met agrarisch natuurbeheer te kunnen maken. Daarbij is het noodzakelijk dat het natuurbesef verinnerlijkt ('people') en dat er een balans is, maar ook dynamiek in de relatie planet ('natuurwaarden'), people en profit ('economie'). Er waren deelnemers uit beleid, praktijk en kennisinstellingen aanwezig. Inhoudelijk kwamen de volgende denklijnen naar voren: stop met het denken in termen van vraagaanbod; maak gebruik van de dynamiek en bestaande initiatieven in een regio; richt je niet alleen op boeren maar ook op anderen die gronden beheren in het landelijk gebied. Enkele aanbevelingen zijn dat de communicatie tussen partijen moet worden versterkt door zich in elkaar denkkader te verdiepen, dat het geschikte kennisnetwerk afhangt van het schaalniveau en dat meer aandacht moet komen voor het ontwikkelen van nieuwe concepten en samenwerking met nieuwe partijen die een rol kunnen spelen bij agrarisch natuurbeheer. Verder wordt er aanbevolen dat de denklijnen en begrippen scherper worden gedefinieerd.

Graslandecologische data

Een regelmatige terugkerende vraag bij het natuurbeheer is wat de potentiële mogelijkheden van flora en fauna in een gebied zijn. Daarvoor is er behoefte aan inzicht in historische data over de voorkomen van planten en dieren in die gebieden en de samenhang van flora en fauna met abiotische en biotische parameters. Bij instituten die vooraf gingen aan PRI met name het Cilo, IBS en Cabo is een grote hoeveelheid graslandecologische data verzameld door het uitvoeren van een groot aantal vegetatiekarteringen in gebieden en een aantal uit zeer uiteenlopende experimenten. Een deel van deze gegevens is reeds goed ontsloten, een ander deel is enkel op papier beschikbaar. Daarvan kon met de financiën uit dit project (en m.n. de genoemde cofinanciering) weer een klein gedeelte verder ontsloten en gedigitaliseerd worden.

In 2003 zijn geen concrete verzoeken ontvangen van NPB-projecten voor het beschikbaar stellen van data.

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

De uitkomsten uit de workshop zijn besproken met vertegenwoordigers van NPB, waarbij bleek dat onze aanbevelingen:

- Het is nuttig om een vervolg op deze workshop te organiseren met vertegenwoordigers van overheden, praktijk, natuurbeschermingsorganisaties en kennisinstellingen, maar vervolgbijeenkomsten moeten wel tot concrete innovatierichtingen leiden. De begrippen moeten dan scherper worden gedefinieerd, zodat duidelijk wordt of ieder hetzelfde bedoelt.
- Daarbij moet meer aandacht worden gegeven aan de ontwikkeling van nieuwe concepten en samenwerking met nieuwe partijen (bijv. particulieren, nieuwe landgoederen, projectontwikkelaars) die een rol kunnen spelen bij het (agrarisch) natuurbeheer. Biedt daarbij ruimte voor een beweging van regelen naar samen leren.

door de opdrachtgever niet werd gezien als behorend tot de Natuurplanbureautaken (vooral het vetgedrukte). Het is daarom de vraag of er een vervolgworkshop komt hoewel de deelnemers enthousiast waren. Naar ons idee een gemiste kans om kennis ook echt tot werking te laten komen. In 2004 willen we proberen om het initiatief via WING voort te zetten.

Verschenen rapportages:

Korevaar, H. , A. van den Ham, D. Postma & R. le Rutte. Op weg naar een duurzaam agrarisch natuurbeheer. Verslag van de workshop 'Activeren kennisnetwerk agrarisch natuurbeheer' gehouden op 23 april 2003 te Wageningen. PRI rapport 71.

Startdatum: 01-01-2003

Einddatum: 31-12-2003

Totaal projectbudget in 2003 (€) €29.740 (incl. €7.000 co-financiering)

Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar

Co-financierende partij: PRI

Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Programma 394
Natuurplanbureaufunctie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Ecologie en biodiversiteit
Projecttitel: Ruimtelijke samenhang biodiversiteit
Projectnummer: PRI 710031905
Projectleider: Pieter Vereijken
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Bij de aanwijzing van beschermingsgebieden (VHR of nog ruimer: EHS) heeft men zich niet uitdrukkelijk de vraag gesteld: "welke gebieden moeten op zijn minst worden beschermd om de biodiversiteit in omvattende zin te beschermen?". Omdat deze vraag zeer relevant is vanwege de schaarste aan ruimte en de beperkte budgetten voor aankoop en beheer, is in 2003 dit project begonnen met de zoektocht naar een methode om minimale collecties aan Hotspots op te sporen, die de volledige soortenrijkdom omvatten van bepaalde groepen.

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

Uiteindelijk is gekozen voor een wiskundige optimalisatietechniek "simulated annealing". Deze is uitgetest op FLORBASE, de landelijke atlas van hogere plantensoorten. Inderdaad bleek het mogelijk minimale collecties van cellen met floristische hotspots op te sporen en te specificeren welke schaarse soorten de keuze van afzonderlijke hotspots bepalen. Uiteraard kunnen dergelijke minimale collecties het voortbestaan van de Nederlandse flora niet garanderen. Daarvoor liggen ze te verspreid en zijn ze te klein. Wel kunnen ze de VHR en EHS aanzienlijk versterken. Vandaar dat ook gekeken wordt, in hoeverre de Hotspots hiervan al deel uitmaken en waardoor ze worden gekenmerkt. Deze inzichten zijn gedeeld met Arjen van Hinsberg (RIVM), contactpersoon voor MNP en leider van het verwante project "Ecosysteemypering".

Verschenen rapportages:

Rapport eind 2004
Tussenrapport:
Compacte bescherming van de biodiversiteit

Startdatum: 01-01-2003
Einddatum: 31-12-2003 (vervolg in 2004)
Totaal projectbudget in 2003 (€) €56.760
Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar
Co-financierende partij: geen
Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Programma 394
Natuurplanbureaufunctie

Resultaten 2003 per project

Programmathema: Management en ondersteuning *)
Projecttitel: Technische kwaliteit NPB-modellen
Projectnummer: PRI 7200013000
Projectleider: M. Jansen
Uitvoerende instellingen: NPB-W en NPB-Bilthoven
Doelgroep/probleemhebber: LNV-directie Natuur
Contactpersoon van de doelgroep: dr. J. Dalhuizen, LNV-directie Natuur

Doel en beknopte inhoudelijke beschrijving:

Een knelpunt bij de kwaliteitsbewaking en -verbetering van beleidsmodellen in het algemeen en van de modellen van de Milieu- en Natuurplanbureau's in het bijzonder is dat er in het algemeen weinig bekend is over de nauwkeurigheid van de uitspraken die met de modellen worden gemaakt. Het routinematig uitvoeren van stochastische gevoeligheidsanalyse op de belangrijkste modeluitspraken zou een belangrijke verbetering van deze situatie kunnen opleveren. Het 2003 project is de tweede, voortbouwende, fase van een programma dat erop is gericht het uitvoeren van dergelijke analyses te bevorderen via een volledige, samenhangende en gedocumenteerde collectie van algoritmen voor stochastische gevoeligheidsanalyse in de programmeertaal C. Zo'n collectie bestaat nog niet, en vult een lacune in het huidige software arsenaal voor gevoeligheidsanalyse. Deze tweede fase van het project die uitgevoerd werd in 2003 diende om onvolkomenheden van het prototype gemaakt in de eerste fase weg te werken, om het geheel beter te documenteren, meer systematisch te testen en bekend te maken in de vorm van open-source public-domain software; en om te pogen anderen in het project te betrekken.

Resultaten en kennisoverdrachtactiviteiten:

- de software is verder getest, verbeterd en geüniformeerd
- de documentatie is uitgebreid met een draft manual voor de bèta versie
- er is een legale vorm gevonden voor gebruik van Numerical Recipes software
- een eerste praktijktest met gebruik door derden is geslaagd
- publicatie van bèta versie en bijbehorend draft manual op website van NPB is begin 2004 mogelijk

Verschenen rapportages (opgenomen in bijgevoegde zip file) :

- bèta versie van source code: assa.h en assa.c
- draft manual voor bèta versie
- testrapport Jacques Withagen
- paper *Assa: algorithms for stochastic sensitivity analysis*. Ingediend voor proceedings van SAMO 2004: Fourth Conference on Sensitivity Analysis of Model Output, March 8-11 2004, Santa Fe NM, USA

Startdatum: 01-01-2003
Einddatum: 31-12-2003
Totaal projectbudget in 2003 (€) €23.483
Onderbouwing personele, materiële en overige kosten: op aanvraag beschikbaar
Co-financierende partij: PRI
Commitment van begeleidingcommissie bij contrafinanciering: n.v.t.

*)thema's in 2003 waren:

1. Wettelijke producten
2. Ecologie en biodiversiteit
3. Economie, maatschappij en landschap
4. Instrumentarium, methodologie en kennismanagement
5. Management en ondersteuning

Verschenen werkdocumenten in de reeks 'Planbureau - werk in uitvoering (per 8 juli 2004)

Werkdocumenten zijn verkrijgbaar bij het secretariaat van het Natuurplanbureau, vestiging Wageningen – gebouw Alterra-oost, kamer 1.422; tel: (0317) 47 78 45; e-mail: info@npb-wageningen.nl)

Werkdocumenten vanaf nummer 2001/01 zijn ook te downloaden via de NPB-website www.natuurplanbureau.nl

1998

- 98/01 *Querner, E.P., Th.G.C. v.d. Heijden & J.W.J. v.d. Gaast.* Beschikbaarheid grond- en oppervlaktewater voor natuur. Nadere uitwerking en toepassing in Oost-Gelderland.
- 98/02 *Reijnen, R.* (samenstelling) Graadmeters biodiversiteit terrestrisch. Graadmeters bijzondere natuurkwaliteit terrestrisch t.b.v. de Natuurplanbureaufunctie en graadmeter ruimtelijke kwaliteit natuur voor Monitoring Kwaliteit Groene Ruimte (MKGR).
- 98/03 *Higler, L.W.G.* Graadmeters biodiversiteit aquatisch.
- 98/04 *Dijkstra, H.* Graadmeters voor landschapskwaliteit. Raamwerk en bouwstenen voor een kwaliteitsindex 2000+.
- 98/05 *Sprangers, J.T.C.M.* (red.) Graadmeters voor algemene natuurkwaliteit: een eerste verkenning.
- 98/06 *Nabuurs, G.J. & M.N. van Wijk.* Graadmeters voor de fysieke producten van bos.
- 98/07 *Buijs, A.E., J.F. Coeterier, P. Filius & M.B. Schöne.* Graadmeters sociaal draagvlak en beleving
- 98/08 *Neven, M.G.G. & E.E.M. Verbij.* Laten we wel zijn! Studie naar conceptualisering van natuurgerelateerd welzijn.
- 98/09 *Kuindersma, W. (red.), P Kersten & M. Pleijte.* Bestuurlijke graadmeters. Een inventarisatie van bestuurlijke graadmeters voor de Natuurverkenning 2001.
- 98/10 *Mulder, M., M. Klaassen & J. Vreke.* Economische graadmeters voor Natuur. Ontwikkeling raamwerk en aanzet tot invulling verdelingsgraadmeters.
- 98/11 *Smaalen, J.W.M., C. Schuiling, G.J. Carlier, J.D. Bulens & A.K. Bregt.* Handboek Generalisatie. Generaliseren ten behoeve van graadmeteronderzoek in het kader van Natuurplanbureaufunctie.
- 98/12 *Dammers, E. & H. Farjon.* Naar een nieuwe benadering voor de scenario's van de Natuurverkenningen 2001.
- 98/13 vervallen
- 98/14 *Hinssen, P.J.W.* Activiteiten in 1999 in toeleverende onderzoeksprogramma's. Inventarisatie van projecten en de betekenis van de resultaten daaruit voor producten van het Natuurplanbureau.
- 98/15 *Hinssen, P.J.W.* (samenstelling). Voorstudies Natuurbalans 99. Een inventarisatie van de haalbaarheid van een aantal onderwerpen.

1999

- 99/01 *Kuindersma, W.* (red). Realisatie EHS. Intern achtergronddocument bij de Natuurbalans 1999 voor de onderdelen Begrenzing en realisatie EHS, Strategische Groenprojecten, Landinrichting, Compensatiebeginsel en Bufferbeleid.
- 99/02 *Prins, A.H., T. van der Sluis en R.M.A. Wegman.* Begrenzing van beekdalen in de Ecologische hoofdstructuur.; De relatie met biodiversiteit van planten.
- 99/03 *Dijkstra, H.* Landschap in de natuurbalans 1999.
- 99/04 *Ligthart, S.* Bescherming van natuurgebieden, nationale en internationale instrumenten.; Intern achtergronddocument bij de Natuurbalans 1999.
- 99/05 *Higler, B & S. Semmekrot.* Verkennende studie graadmeter natuurwaarde laagveenwateren

- 99/06 *Neven, I. K. Volker & B. van de Ploeg.* Tussenrapportage van een exploratief onderzoek naar de indicering van het concept maatschappelijk draagvlak voor de natuur.
- 99/07 *Wijk, H. van & H. van Blitterswijk.* Achtergronddocument bij de Natuurbalans 1999.
- 99/08 *Kuindersma, W.* Beleidsevaluatie voor de Natuurbalans; Een handleiding voor medewerkers aan de Natuurbalans.
- 99/09 *Hinssen, P. J. Luijt & L. de Savornin Lohman.* Het meten van effectiviteit door het Natuurplanbureau; Enkele overwegingen.
- 99/10 *Koolstra, B.J.H., G.W.W. Wameling & V. Joosten.* Modelkoppeling en –aanpassing SMART/SUMO – LARCH; Modelkoppeling en aanpassing ten behoeve van integratie in de natuurplanner in het kader van het project Graadmeters Natuurwaarde Terrestrisch.
- 99/11 *Koolstra, B.J.H., R.J.F. Bugter, J.P. Chardon, C.J. Grashof, J.D. van Kuijk, R.M.G. Kwak, A.A. Mabelis, R. Pouwels & P.A.Slim.* Graadmeter natuurwaarde terrestrisch; Verslaglegging van de uitgevoerde werkzaamheden.
- 99/12 *Wijk, M.N. van, J.G.de Molenaar & J.J. de Jong.* Beheer als strategie; Een eerste aanzet tot ontwikkelen van een graadmeter beheer (tussenrapportage).
- 99/13 *Kuindersma, W. & M.Pleijte.* Naar nieuwe vormen van beleidsevaluatie voor het Natuurplanbureau?; Een overzicht van evaluatiemethoden en de toepasbaarheid daarvan.
- 99/14 *Kuindersma, W, M. Pleijte & M.L.A. Prüst.* Leemtes in de beleidsevaluatie natuurbalansen ingevuld?; Een verkenning van de mogelijkheden om enkele leemtes in het evaluatiedeel van de Natuurbalans op te vullen.
- 99/15 *Hinssen, P.J.W. & H. Dijkstra.* Onderbouwende programma's; de resultaten van 1999 en de plannen voor 2000. Inventarisatie van projecten en de betekenis van de resultaten daaruit voor producten van het Natuurplanbureau
- 99/16 *Mulder, M. Wijnen & E.Bos.* Uitgaven, kosten en baten van natuur; Inventarisatie van de rijksuitgave aan natuur, bos en landschap en toepassing van maatschappelijke kosten-batenanalyses bij natuurbeleidsverkenning.
- 99/17 *Kalkhoven, J.T.R., H.A.M. Meeuwssen & S.A.M. van Rooij.* Omzetting typologie Basiskaart Natuur 2020 naar typologie Begroeiingstypenkaart
- 99/18 *Schmidt, A.M., M. van Heusden & C.J. de Zeeuw.* Tussenresultaten project Informatielogistiek Natuurplanbureau
- 99/19 *Buijs, A.E., M.H. Jacobs, P.J.F.M. Verweij & S. de Vries.* Graadmeters beleving; theoretische uitwerking en validatie van het begrip 'afwisseling'
- 99/20 *Farjon, H. J.D. Bulens, M. van Eupen, K.Schotten & C. de Zeeuw.* Plangenerator voor natuur-scenario's; ontwerp en verkenning van de technische mogelijkheden van de Ruimtescanner
- 99/21 *Berg, A.E. van den.* Graadmeters beleving: Horizonvervuiling (*vervallen*)

2000

- 00/01 *Sluis, Th. Van der.* Natuur over de grens; functionele relaties tussen natuur in Nederland en natuurgebieden in grensregio's
- 00/02 *Goossen, C.M., F. Langers & S. de Vries.* Recreatie en geluidbelasting in 1995 en 2030; onderzoek voor Milieuverkenning 5
- 00/03 *Kelholt, H.J & B. Koole.* N-footprint 1980 – 1997, doorkijk 2030
- 00/04 *Broekmeyer, M.E.A., R.P.B. Foppen, L.W.G. Higler, F.J.J. Niewold, A.T.C. Bosveld, R.P.H. Snep, R.J.F. Bugter & C.C. Vos.* Semi-kwantitatieve beoordeling van effecten van milieu op natuur
- 00/05 *Broekmeyer, M.E.A. (samenstelling).* Stroom- en rekenschema's 1^e fase VijNo thema natuur. Bijlagerapport voor de bouwsteen natuur en de indicatoren natuurkwaliteit, landschapskwaliteit en confrontatie recreatievraag en –aanbod
- 00/06 *Vegte, J.W. van de & E. Turnhout.* De maat van de natuur; een onderzoek naar waarderingsgrondslagen in graadmeters voor natuur
- 00/07 *Kuindersma, W., M.A. Hoogstra & E.E.M. Verbij.* Realisatie Ecologische Hoofdstructuur 2000. Achtergronddocument bij hoofdstuk 4 van de Natuurbalans 2000
- 00/08 *Kuindersma, W. & E.E.M. Verbij.* Realisatie van groen in de Randstad. Achtergronddocument bij hoofdstuk 9 van de Natuurbalans 2000
- 00/09 *Van Wijk, M.N, M.A. Hoogstra & E.E.M. Verbij.* Signalen over natuur en landschap. Achtergronddocument bij hoofdstuk 2 van de Natuurbalans 2000
- 00/10 *Van Wijk, M.N. & H. van Blitterswijk.* Evaluatie van het bosbeleid. Achtergronddocument bij hoofdstuk 5 van de Natuurbalans 2000

- 00/11 *Veeneklaas, F.R. & B. van der Ploeg.* Trendbreuken in de landbouw. Achtergrondrapport project VIJNO-toets van het Milieu- en Natuurplanbureau voor de Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening
- 00/12 *Schaminée, J.H.J. & N.A.C. Smits.* Kwantitatieve veranderingen in de vegetatie van drie biotopen (laagveenwateren, heide en schraalgraslanden) voor zeldzaamheid en voedselrijkdom over de periodes 1930-1950 (referentie), 1980-1990 en 1990-2000. Achtergronddocument bij de Natuurbalans 2000
- 00/13 *Willemen, J.P.M. & A.M. Schmidt.* Datacatalogus. Eerste inventarisatie van geo-data beschikbaar voor het Natuurplanbureau
- 00/14 *Klijn, J.A.* Landbouw, natuur en landschap in Nederland; een voorverkenning voor de Natuurverkenning 2
- 00/15 *Klijn, J.A.* Landschap in Natuurplanbureau-producten: een mental map en onderzoeksaanbevelingen
- 00/16 *Elbersen, B., R. Jongman, S. Múcher, B. Pedroli & P. Smeets.* Internationale ruimtelijke strategie
- 00/17 *Berends, H, E den Belder, N. Dankers & M.J. Schelhaas.* Een multidisciplinaire benadering van de gebruikswaarde van natuur; verkenning van een methode om ontwikkelingsopties voor (stukken) natuur te beoordelen

2001

- 01/01 *Jansen, S. m.m.v. R. P.H. Snep, Y.R. Hoogeveen & C. M. Goossen.* Natuur in en om de stad
- 01/02 *Baveco, H., J.C.A.M. Bervaes & J. Vreke.* Advies over de ontwikkeling van modellen voor het Natuurplanbureau
- 01/03 *Zouwen, M. van der & J. van Tatenhove.* Implementatie van Europees natuurbeleid in Nederland
- 01/04 *Sanders, M.E. & A.H. Prins.* Provinciaal natuurbeleid: kwaliteitsdoelen voor de Ecologische Hoofdstructuur
- 01/05 *Reijnen, M.J.S.M. & R. van Oostenbrugge.* Wetenschappelijke review van SMART-MOVE. Onderdeel van het kern-instrumentarium van het Natuurplanbureau
- 01/06 *Bruchem, C. van.* Stuwende schaarste. Over de drijvende kracht achter de ontwikkeling van de agrarische sector
- 01/07 *Berkhout, P., G. Migchels & A.K. van der Werf.* Te hooi en te gras. Verkenning naar ontwikkelingen in de grondgebonden veehouderij en gevolgen hiervan voor natuur en landschap
- 01/08 *Backus, G.B.C.* Parels in de Peel. Intensieve veehouderij en natuur in Nederland Plattelandstad
- 01/09 *Salz, P.* Requiem voor de visserij in Vis Mineur
- 01/10 *Smit, A.B.* Ruimte voor akkers en tuinen, bomen en bollen. Verkenning naar ontwikkelingen in de akkerbouw en opengrondstuintbouw en effecten hiervan op natuur en landschap
- 01/11 *Bouwma, I.M., J.A. Klijn & G.B.M. Pedroli.* Voorstudies Natuurverkenningen 2002 – onderdeel internationaal. Deel A: Europees beleid, wetgeving en financiële middelen, nu en in de toekomst; Deel B: Verkenning internationale waarden Nederlandse natuur en landschap
- 01/12 *Oerlemans, N., J.A. Guldmond & E van Well.* Agrarische natuurverenigingen in opkomst. Een eerste verkenning naar natuurbeheeractiviteiten van agrarische natuurverenigingen
- 01/13 *Koster, A., A. Oosterbaan & J.H. Spijker.* Ontwikkeling van natuur in de Nederlandse steden
- 01/14 *Bos, E.J. & J.M. Vleugel (eindred).* Uitgaven aan natuur door Rijk, provincies, lagere overheden, particulieren en de EU
- 01/15 *Oostenbrugge, R., F.J.P. van den Bosch & K.M. Sollart.* Natuurbalans 2001: enquête resultaten provincies
- 01/16 *Bouwma, I.M.* Programma Internationaal Natuurbeheer 1996 – 2000. Doelen & besteding
- 01/17 *Jonkhof, J.F. & M.P. Wijermans.* De Deltametropool: een grenzeloos parklandschap!
- 01/18 *Jonkhof, J.F. & W. Timmermans m.m.v. J. Borsboom-van Beurden & L. Crommentuijn.* Groen wonen tussen stad en land
- 01/19 *Keuren, A, H. Houweling & J.G. Nienhuis.* EHS 2000. Technische achtergronden bij de bestanden van de Ecologische Hoofdstructuur
- 01/20 *Veldkamp, B., A. Keuren, J.G. Nienhuis & H. Houweling.* EHS 2001. Technische achtergronden bij de bestanden van de Ecologische Hoofdstructuur
- 01/21 *Koole, B., J. Luijt & M.J. Voskuilen.* Grondmarkt en grondgebruik. Een scenariostudie voor Natuurverkenning 2

2002

- 02/01 *Berg, A.E. van den, M.H.I. Bloemmen, T.A. de Boer & J. Roos-Klein Lankhorst.* De beleving van watertypen. Literatuuroverzicht en validatie van de indicator 'water' uit het BelevingsGIS
- 02/02 *Geertsema, W.* Het belang van groenblauwe dooradering voor natuur en landschap. Achtergronddocument Natuurbalans 2002
- 02/03 *Sanders, M.E.* Beleidsevaluatie Agrarisch Natuurbeheer. Voortgang, knelpunten en effectiviteit

- 02/04 *Opdam, P..F.M.* Natuurbeleid, biodiversiteit en EHS: doen we het wel goed?
- 02/05 *Veer, M. & M. van Middelkoop.* Mensen en de natuur; recreatief gebruik van natuur en landschap
- 02/06 *Kuindersma, W., H.M.P. Capelle, R.C. van Apeldoorn & W.W. Buunk.* Bescherming natuurgebieden en soorten in Nederland vanaf 2002
- 02/07 *Sival, F.P., A. van Hinsberg, P.C. Jansen, D.J. van de Hoek & M. Esbroek.* Overlevingsplan Bos en Natuur. Achtergronddocument bij Natuurbalans 2001
- 02/08 *Roos-Klein Lankhorst, J., A.E. Buijs, A.E. van den Berg, M.H.I. Bloemmen, S. de Vries, C. Schuilting & A.J. Griffioen.* BelevingsGIS versie februari 2002. Hoofddektst (met bijlagen op CD-rom)
- 02/09 *Oostenbrugge, R. van, E.A. van der Grift, B.S.J. Nijhof, P.F.M. Opdam & M.J.S.M. Reijnen (red).* Levensvatbaarheid populaties. Achtergronddocument bij de Natuurbalans 2002
- 02/10 *Koomen, A.J.M. & T. Weijschede.* Evaluatie landschapsbeleid voor de Natuurbalans 2002. De *betekenis* van SGR2 voor de bescherming van landschappen en de stand van zaken in de WCL-gebieden, Belvedere/Unesco-gebieden en bij de Proeftuinen
- 02/11 *Balduik, C.A., H. Leneman & E. Gerritsen.* Natuurbeleid en verbreding. Achtergrond en opgaven
- 02/12 *Bloemmen, M.H.I., A.E. Buijs & S. de Vries.* De beleving van reliëf; Literatuuroverzicht en validatie van de indicator 'reliëf' uit het belevingsGIS
- 02/13 *Beintema, A.J.* De rol van Nederlands beleid in de internationale bescherming van trekkende watervogels
- 02/14 *Reijnen, M.J.S.M., J.T.R. Kalkhoven & J. Dirksen.* Graadmeter doelrealisatie EHS. Verkenning van praktisch toepasbare opties.
- 02/15 *Willemen, J.P.M. & A.M. Schmidt.* Kernbestanden Natuurplanbureau. Overzicht van ruimtelijke gegevensbestanden geïnventariseerd voor het Natuurplanbureau
- 02/16 *Koomen, A.J.M.* Verkenning van de samenhang tussen aardkunde en historische geografie. Een verkenning op basis van de landelijke digitale bestanden AKIS en HISTLAND

2003

- 03/01 *Winsum-Westra, M. van, m.m.v. A.E. van den Berg, A.E. Buijs & en J. Vreke* Meetproblematiek natuurhouding. Problemen bij en suggesties voor het meten van de natuurhouding van actoren
- 03/02 *Balduik, C.* Bestuurlijke trends. Beleidsdocumentanalyse naar veranderingen in percepties over sturing bij het Ministerie van LNV
- 03/03 *Klostermann, J.E.M.* Bestuurlijke evaluatie van beleid voor zoet-zout overgangen. Achtergronddocument Natuurbalans 2003
- 03/04 *Leneman, H.* Natuurkosten; Verslag van werkzaamheden maart tot juli 2003
- 03/05 *Schmidt, A.M., L. Kooistra, J.G. Nienhuis en O. Knol.* Duurzame Informatievoorziening Natuurplanbureau; Stand van zaken januari 2003
- 03/06 *Spijker, J.J., M.J. Strookman, E.A. de Vries & H.C.J. Vrolijk.* Stedelijk groen onder de loep. Verkenning naar de mogelijkheden van de Databank Gemeentelijk Groenbeheer als informatiebron voor het Milieu- en Natuurplanbureau
- 03/07 *Balduik, C.* 'De Betrouwbare Overheid'; Maatschappelijk vertrouwen in de overheid
- 03/08 *Luttik, J., B. van der Ploeg, J. van den Berg, M.J.S.M. Reijnen & M.E. Sanders.* Landbouw Natuurlijk; over het meten van natuurkwaliteit in agrarisch gebied
- 03/09 *Beek, A.J.C.M. van, J.T. Kalkhoven, G. Mighels, A.J. Visser & C. Wierda.* Koppelingen tussen landbouw & natuur; een scenariostudie naar de interacties tussen landbouw en natuur bij ontwikkelingen op basis van Business as Usual in 2030
- 03/10 *Kirsten, U., M.J.S.M. Reijnen, J. Vreke & R.J.H.G. Henkens* Mobiliteit en effecten op natuur
- 03/11 *Vreke, J. (red), R.C. van Apeldoorn, T.C. Klok, C.D.M. Steuten, F.R. Veeneklaas* Economische KoSTen en Ecologisch Resultaat (EKSTER); Verslag van werkzaamheden juni 2002 – juni 2003
- 03/12 *Jókövi, E.M. & J. Luttik* Rood en groen; Het combineren van verstedelijking en natuur in de praktijk
- 03/13 *Gijsen, J.J.C., R.I. van Dam & A.H. Prins.* Natuurcompensatie; Hoe werkt het in de praktijk?
- 03/14 *Broekmeyer, M.E.A., F.G.W.A. Ottburg & F.H. Kistenkas.* Flora- en faunawet; Toepassing van artikel 75 in de praktijk
- 03/15 *Luijt, J., J.W. Kuhlman & J. Pilkes.* Agrarische grondprijzen onder stedelijke druk; stedelijke optiewaarde en agrarische gebruikswaarde afhankelijk van ligging
- 03/16 *Sanders, M.E., H. van Blitterswijk, H.F. Huiskes, M.N. van Wijk & A. Blankena.* Beleidsevaluatie agrarisch en particulier natuurbeheer voor de Natuurbalans 2003; waarin: particulieren in samenwerkingsverbanden met terreinbeherende organisaties
- 03/17 *Jellema, A & S. de Vries* Towards an indicator for recreational use of nature: modelling car-born visits to forests and nature areas (FORVISITS)

- 03/18 *Vries, S. de, M. Hoogerwerf & W.J. de Regt.* Beschrijving van en gevoeligheidsanalyses voor het recreatiemodel AVANAR; de bruikbaarheid van het model Afstemming Vraag Aanbod Natuur Als Recreatieruimte (AVANAR) als instrument voor MNP-doeleinden
- 03/19 *Sollart, K.M. m.m.v. M.A.G. Hinssen* Draaiboek Natuurbalans
- 03/20 *Verweij, P.J.F.M. & L. Kooistra.* Advies vervanging EIONet door webfolders
- 03/21 *Reijnen, M.J.S.M., A. van Hinsberg, R.Pouwels, S. van Tol, J.Dirksen & E.A. van der Grift.* Evaluatie doelrealisatie EHS met de graadmeter Natuurwaarde. Voortgangsrapportage 2003
- 03/22 *Koomen, A. & T. Weijsschede.* Landschap en landschapsbeleid voor de Natuurbalans 2003
- 03/23 *Leneman, H., A. Gaaff & J.A. Boone.* Natuurkosten; Verslag van werkzaamheden juli tot december 2003
- 03/24 *Geertsema, W., I.M. Bouwma, W.P. Daamen & H.A.M. Meeuwssen.* Evaluatie beleid EHS en VHR-gebieden. Achtergrondrapportage bij de Natuurbalans 2003
- 03/25 *Oostenbrugge, R. van, W. Geertsema & M.J.S.M. Reijnen.* Beleidswijzigingen EHS. Achtergrondrapportage bij de Natuurbalans 2003
- 03/26 *Langers, F & J. Vreke.* Het meten van natuurbesef. Ontwikkeling van een natuurbesefschaal voor de Nederlandse bevolking
- 03/27 *Willemen, J.P.M. & L. Kooistra.* Kernbestanden Natuurplanbureau. Overzicht van ruimtelijke gegevens geïnventariseerd in 2003
- 03/28 *Gies, E.* Bouwen op het platteland. Ontwikkeling bebouwing stedendriehoek Apeldoorn – Deventer – Zutphen 1970 – 2000
- 03/29 *Henkens, R.J.H.G., R. Jochem, D.A. Jonkers, J.G. de Molenaar, R. Pouwels, M.J.S.M. Reijnen, P.A.M. Visschedijk, S. de Vries.* Verkenning van het effect van recreatie op broedvogels; literatuurstudie en koppeling modellen FORVISITS en LARCH
- 03/30 *Gaaff, A., E.J. Bos, L. Jans, J.J. de Jong & B.Koole.* Kosteneffectiviteit; case-studies voor de Natuurbalans 2003
- 03/31 *Brink, J.C., K.H.M. van Bommel, J.B. Latour, S.S.H. Ligthart, T. van Rheenen & E. G. Steingröver* Kosteneffectiviteit natuurbeleid: Methodiekontwikkeling; Tussenrapportage 2003
- 03/32 *Turnhout, E.* Een brug over de kloof. Het Natuurplanbureau en de relatie tussen kennis en beleid
- 03/33 *Baveco, H.* Ecologische netwerkanalyse; een verkenning gericht op toepassingen voor het Natuurplanbureau
- 03/34 *Nijhof, B.S.J., J.J. de Jong, H.W.B. Bredenoord, B. de Knegt, J.J.C. Gijsen, M. P. van Veen, T. van Rheenen & S.S.H. Ligthart.* Kosteneffectiviteit natuurbeleid: Bruikbaarheid van gebiedsanalyses
- 03/35 *Ligthart, S.S.H. & T. van Rheenen.* Kosteneffectiviteit natuurbeleid: Integrale tussenrapportage 2003
- 03/36 *Sanders, M.E., R. Pouwels, H. Baveco, A. Blankena & M.J.S.M. Reijnen.* Effectiviteit van agrarisch natuurbeheer voor weidevogels; Literatuuronderzoek
- 03/37 *Koeijer, T.J. de & M.J. Voskuilen.* Agrarisch natuurbeheer; Profiel deelnemers Subsidieregeling agrarisch natuurbeheer (SAN)

2004

- 04/01 *Houweling, H, G.H.P. Dirx, T.J. de Koeijer, S.S.H. Ligthart & J. Wiertz.* Onderbouwend onderzoek voor de Natuurplanbureau-functie van het MNP. Vraagarticulatie 2005
- 04/02 *Kooistra, L., O.M. Knol, J.G. Nienhuis & A.M. Schmidt.* Analyse informatievoorziening Natuurbalans
- 04/03 *Gaaff, A., P.J. Rijk, M.J. Koning & W. van Veen.* Uitgaven voor landbouw, natuur en infrastructuur 1990-2003. Achtergronddocument bij de Milieubalans 2004
- 04/04 *Eimers, J.W. (samenstelling).* Projectverslagen 2003. Programma 394 - Natuurplanbureaufunctie
- 04/05 *Ottens, H.F.L. & H.J.P. Timmermans.* AVANAR; Afstemming Vraag en Aanbod Natuur als Recreatieruimte